

SOIHTU

1/82

SKP:stä Aalto, Jokinen

Kemppainen, Tallgren

Tennilä, Toiviainen

Uustyhmyydestä

Into Kankaan kirja

Eugen Dü. kävi täällä

Keskustelua

Hirsch

SOIHITU

Perustettu 1931

JULKAISIJA
SOSIALISTINEN OPISKELIJALIITTO

SKP: osapuolten vai puolueen kriisi. Puolueen johto vastaa. – Arvo Aalto, Urho Jokinen, Arvo Kemppainen, Tutta Tallgren, Seppo Toiviainen, Esko-Juhani Tennilä 2

Eugen Dū kävi täällä 10

Huomautuksia Saksan Liittotasavallan "poliittiseen kulttuuriin" – Joachim Hirsch 12

KIRJAT:
Menneisyyden vai tulevaisuuden kangastuksia? – Matti Hyvärinen 16

Taivaallinen ja maallinen puolue – Heikki Mäki-Kulmala 21

KESKUSTELU
Lisää fragmentteja Hyväselle – Raimo Kekkonen, Kari Virta 24

Osapuolten ja osapuolijatteluun aika on ohi – Matti Hyvärinen 29

Vasemmistorevisionismin kummituksesta – Jussi Silvonen 34

Mihin keskustelu olisi suunnattava? – Vesa Oittinen 37

Kirjapaino Sanan Tie, Tampere
ISSN 0356-6056 Soihitu

Olemmeko me vuosi 2000?

Kun seuraa SKP:n nykyistä puoluekeskustelua, jää päällimmäiseksi vaikutelmaksi vahva vaatimus *paluusta*. Vaaditaan paluuta vuodelta 1957 oleviin sääntöihin, paluuta 60-luvulla muotoutuneeseen 'alkuperäiseen enemmistöläisyyteen' tai paluuta 'marxismi-leninismiin'.

Tuntuu oudolta, että näin tekee puolue, joka kutsuu itseään tulevaisuuden puolueeksi. Sen katse on vahvasti suunnattu peruutuspeiliin. Vanhat sotapäälliköt käyvät vanhoja sotia vanhoihin asoihin.

Mutta tilanne on se, että vaikka vallankumouksellinen liike voitaisiinkin palauttaa 1950-, 1960- tai 1970-luvuille tai palauttaa valmiiksi ymmärretyn teorian rajoihin, niin *yhteiskunnalle* se ei onnistu. Ihmiset elävät tätä päivää ja tätä aikaa puolueesta huolimatta.

Mutta hälyyttävin piirre ei suinkaan ole näissä vaatimuksissa, vaan siinä, että ne samalla hyvin aidosti heijastavat SKP:n tilaa. Sitä vaivaa nyt syvästi *historiallinen jälkeenjääneisyys*. Puolueen teoreettinen työ ja sen käytännölliset toimintamuodot ovat huomattavasti ajasta jäljessä.

Suomalaisessa yhteiskunnassa on tapahtunut ja tapahtumassa suuri murros, jota SKP:n työ vain hyvin heikosti heijastaa. Kapitalismi ei ole tasainen eikä yhtenäinen. Ei myöskään työväenliike, ei sen vallankumouksellinenkaan osa. Sekin jakautuu *sisäisesti* erilaisiin aikavyöhykkeisiin, erilaisiin ammatillisiin ja sosiaalisiin vyöhykkeisiin, joiden kokemusmaailma ja puolueelle asettamat vaatimukset eroavat olennaisesti toisistaan.

Tässä kaikessa on rikkautta ja elinvoimaa, mutta siihen keytyy myös rajoittuneisuutta ja nurkkakuntaisuutta. Ja sanotakoon samalla, ettei Soihitu muodosta tässä kokonaisuudessa mitään poikkeusta: se itse on nykymuodossaan ennen kaikkea 1970-luvun opiskelija- ja sivistyneistöliikkeen luomus, vaikka sen perinteet yltävätkin paljon kauemmaksi.

Ongelmallista on, ettei SKP kapeassa kaksinapaisuudessaan heijasta oikein kentän moni-ilmeisyyttä, eikä kykene tekemään siitä hedelmällistä synteesiä.

Sikäli kun tavoitteena on elävän vallankumouksellisen vaihtoehdon luominen, tarvitaan *kokonaisuutena* suomalaisesta nykypolitiikasta, tarvitaan *koko* puolueen jäsenistön hankkiman kokemuksen kriittistä muokkaamista. Ja tässä työssä ei ole varaa hylätä mitään kokemusta, mitään traditiota. Vain näin voidaan vastata *kaikkiin* niihin haasteisiin, joita puolueelle asetuu.

Ja SKP:n jälkeenjääneisyys on vakava. Esimerkiksi käydyt presidentinvaalit osoittavat, että SKP ja kansandemokraattinen liike on menettänyt *aloitteen* eräällä tärkeimpiin kuuluvalla toiminta-alueella *ulkopolitiikassa*. Ja tämän asian kanssa ei käy-

dyllä ehdokkaiden henkilöön liittyvillä kähinöillä ole tekemistä, muuta kuin ehkä siinä mielessä, että ne juuri osoittivat sisällöllisen tyhjyyden SKP:n molempien osapuolten ulkopoliittisessa ajattelussa. Toisin sanoen sillä alueella, jolla SKP kykeni sodan jälkeen saavuttamaan suurimmat tuloksensa, ja jonka varaan sen sisäpoliittinen merkitys paljolti nojasi, on jälkeenjääneisyys nyt päivänselvä. Olennaista on sekin, että suurimmat menetykset tapahtuivat voimakkaimmin kasvavilla seuduilla ja nuorten keskuudessa.

Puolueen on syytä pohtia tulevaisuuttaan.

Mutta juuri tulevaisuus on vallankumoukselliselle liikkeelle toisessakin mielessä erityisen tärkeä. Juuri tulevaisuuden perspektiivinhän tulisi olla se erityislaatuisuus, joka erottaa vallankumouksellisen liikkeen reformistisista tai porvarillisista liikkeistä, juuri laajemmasta perspektiivistä ja kapitalismin rajojen ylityksessähän tulisi olla erityislaatuamme. Engels kuvaa Kommunistisen manifestin johdannossa, mikä johti heidät Marxin kanssa valitsemaan nimeksi kommunistisen erotukseksi sosialistisesta: "Sitä vastoin se osa työväestöstä, joka oli vakuuttunut pelkkien poliittisten mullistusten riittämättömyydestä ja vaati *yhteiskunnan perinpohjaista uudistamista*, nimitti itseään tuohon aikaan kommunisteiksi."

Mikä on sitten SKP:n nykyisten paluun auguurien kyky yhteiskunnan perinpohjaiseen mullistamiseen? Keskustelua seurattessa ei voi sanoa syntyvän kovin vakuuttavaa kuvaa.

Tässä suhteessa on olennaista, *miten* puolueen tehtävät asetetaan ja sen edessä olevat ongelmat nähdään. On suuri ero siinä katsotaanko nykyisyyttä tulevaisuudesta käsin vai tulevaisuutta nykyisyydestä käsin. Edellinen suuntaa meitä pohtimaan, mitä mistäkin voi kehittyä, miten siihen voi aktiivisesti *vaikuttaa*, mihin suuntaan meidän tulee itseämme ja toimintaamme kehittää, jälkimmäinen rajaa helposti tulevaisuuden perspektiiviä nykyisyyden rajoihin.

Asia on ongelmallinen: totutut toimintamuodot ja traditiot elävät liikkeessä pitkään ja sitkeästi. Ja paljolti hyvä niin. Mutta se ei saisi estää uutta kehittymistä. On ymmärrettävä, että tottumus on vaarallinen voima, varsinkin kritiikittömän tottumus.

Ja nyt erityisesti SKP:n olisi syytä miettiä, mikä on sen tottumuksen ja niiden tapojen luonne, jota se on menneet viisitoista hajaannuksen vuotta *aktiivisesti luonut*. Syrjiminen, leimaaminen ja kyvyttömyys kuunnella ja ymmärtää omasta kannasta poikkeavaa ajattelua, tuntuvat hallitsevilta piirteiltä. Ja siltä ne tuntuvat edustajakokousvalmisteluissakin.

Se tie voi johtaa vain tuohon, olipa sen höyteenä miten kau-
niita fraaseja tahansa demokraatiasta, säännöistä tai muusta.

* * *

Vuosituhanne loppuun on vajaat 18 vuotta. Se on lyhyt aika. Useimpien meidän elinikaamme, joka tapauksessa lastemme aikaa.

Tietysti vuosituhanne kääntyminen ei sinänsä merkitse historiallista käännettä. Mutta nyt se sattuu ajoittumaan hyvin lähelle ihmiskunnan ja ihmisrodun suurimpien tähän asti kokemien ongelmien kärjistyksiä.

Eikö nämä kysymykset tulisi silloin nähdä itsensä puolueen toiminnan sisäisinä kysymyksinä, ei vain olosuhteita muodostavina reunaehtoina? Mitä se sitten voisi tarkoittaa? Nyt puhutaan esimerkiksi ydinsodan uhkan kasvamisesta, mutta jos se todella merkitsee välitöntä uhkaavaa tekijää, eikö olisi aika pohtia mm. fasismin vaaran aiheuttamaa voimakasta käännettä 30-luvulla kaikessa kommunistien toiminnassa ja miettiä miten ydinsodan uhka vaikuttaa kommunistien kaikkien toimintaan? Eikö olisi olennaista, että sota sota vastaan muodostuisi kaikessa puolue-työssä – hysteriaan vaipumatta – olennaisen osan toimintaa?

Entä aloitteemme Suomen ulkopoliittikan kehittämiseksi? Eikö Suomella ETK:n isäntämaana ole aivan erityinen velvollisuus esiintyä aktiivisesti rauhan puolesta?

Entä vuosi 2000 ja Suomen työväenliike?

Työväenliikettä vaivaa tänään *strategisten uudistusten* puute. Se ei osaa kohota päivittäisen taistelun piirin yläpuolelle ja perustella vaatimuksiaan tulevaisuudesta lähtien. Siksi sen päivittäinen taistelukin pyrkii juuttumaan näköalattomaksi näper-
telyksi.

Ensimmäinen ongelma johon törmätään, on se että työväenliike ei voi olla ihmisiä ulkopuolelta onnellistuttava liike, vaatimusten ja päämääräasettelujen on noudattava ihmisten itsensä elämästä. Juuri siksi tämän päivän kamppailun ja sosialismin yhteenkytkävän asian täytyy liittyä demokratian tunnukseseen. Yhteiskunnan sosialistinen uudistaminen on nähtävä tapahtumana, jossa *kansa* itse ottaa *vallan*, ja saa sitä kautta mahdollisuuden *tietoisesti* ohjata yhteiskunnan kehitystä. Ja se edellyttää nykyisen hallitsemisen logiikan murtamista.

Ihmiset on 'opetettava' hallitsemaan, ottamaan vastuu itsensä ja ympäristönsä elämästä. Nyt juuri tätä uutta valtaa on pyrittävä rakentamaan työpaikoilla, asuma-alueilla, kulttuurielämässä. Ja sen on oltava radikaalimpaa ja uudempaa, kuin porvarillinen demokratia, joka käytännössä tekee ihmisistä hallittuja. Ja sen on oltava uutta myös siinä mielessä, ettei se sido ihmisiä siihen prosessiin, jossa työväenliike on taistellut itsensä porvarillisen poliittisen järjestelmän kautta porvarillisen valtion kantajaksi hyvine ja huonoine vaikutuksineen. Näin siksi, että itse nuo puitteet ovat *liian ahtaat*. Ne eivät vielä avaa sosialismin suurta ideaa: sitä, että työläisistä liittolaisineen muodostuu hallitseväksi luokaksi järjestäytynyt proletariaatti liittolaisineen.

Entä koko ihmisenä olemisen ongelma? Työttömyys, työn sisältö, elämäntapa? Toistaiseksi vain hyvin alkeellisissa itumuodoissa on kehitelty työpaikan, tuotannonalan tai kansakunnan mitassa vaihtoehtoisia suunnitelmia, joilla voidaan luoda tuotanto, joka turvaa työllisyyden, inhimilliset työolot, ympäristöongelmien ja aserisunnan ratkaisemisen. Kaikki nämä ovat kysymyksiä, jotka vaativat työväenluokan, toimihenkilöiden ja sivistyneistön yhteistyötä, demokraattisen ja kriittisen ammattikäytännön luomista, työetiikan, työn sisällön pohtimista.

* * *

Entä mikä on Soihdun oma paikka tässä työssä? Soihitu on jälleen uudistamassa itseään, ajankohtaistamassa ja täsmentämässä toimintaansa. Tärkeimpinä päämäärinämme pidämme seuraavia:

– Olennaisimmaksi tehtäväkseen Soihitu näkee vallankumouksellisen teorian luomisen, sen rakentamisen, Suomen vallankumouksellisen teoreettisen ja käytännöllisen jälkeenjääneisyyden poistamisen.

– näemme myös velvollisuudeksemme vallankumouksellisen vaihtoehdon kehittämisen ja sen osana vallankumoukselliseen uudelleenrakentamiseen. Se merkitsee positiivisten esimerkkien ja toiminnallisten kokemusten välittämistä, niiden teoreettisten ja käytännöllisten ongelmien pohtimista.

– Näiden tehtävien toteuttaminen edellyttää myös keskustelufoorumia, jossa erilaiset kokemukset ja teoreettiset näkökannat voivat kohdata toisensa demokraattisessa moninaisuudessaan. Keskeiseksi tehtäväksemme näemme kansandemokraattisessa liikkeessä muodostuneiden keskustelurajojen murtamisen ja hedelmällisen, tulevaisuuteen suuntautuvan debatin järjestämisen. Tähän liittyy myös Soihdun toimitusneuvoston uusiminen. Pyrkimyksemme on ollut saada se paremmin heijastelemaan vasemmistosivistyneistön erilaisia kokemuksia sekä lähenyttämään myös sivistyneistöä, opiskelijoita, toimihenkilöitä ja työläisiä toisiinsa ja ylittämään monipuolistuvan journalismin avulla vaikeaselkoisuus-ongelmia.

Me olemme vallankumouksellisia realisteja. Tiedämme, ettei mitään uutta ja merkittävää luoda tyhjästä, eikä varsinkaan tuhasta. Mutta luotamme laajentuneisiin mahdollisuuksiimme ja lukijoittemme aktiiviseen tukeen. Tulevaisuus muodostuu työmme välityksellä. Käykäämme siis työhön

* * *

Tämä Soihdun numero on poikkeuksellisen keskustelevalle mm. yhden artikkelin katoamisen vuoksi.

SKP: osapuolten vai puolueen kriisi

SKP:n hyvin jyrkästi kiristynyt ja peruuttamatonta hajaantumista uumoileva tilanne puoli vuotta 19. edustajakokouksen jälkeen tuotti uudenlaisia kriittisiä puheenvuoroja. Kritikoitiin voimakkaasti puoluedemokratian puutteellisuuksia, julkisuuden puutetta asioiden valmistelussa ja puolueen linjan kehittämisessä. Myös SKP:n perinteisten "osapuolien" olemassaolo asetettiin kyseenalaiseksi. Nämä puheenvuorot (mm. Matti Hyvärinen Soihtu 3/81, Leevi Lehto ja Juhani Ruotsalo KU 17. 1. 1981, Soihtu 6/81) herättivät poikkeuksellisen paljon kiinnostusta ja keskustelua puolueväen keskuudessa.

1. Leevi Lehto ja Juhani Ruotsalo kirjoittavat artikkelissaan: "Puoluehajaannus oli ilmaus erimielisyyksistä, selvä se, mutta itse erimielisyydet olivat ilmaus siitä, että puolue oli kollektiivina kyvytön tilannetta vastaavaan kokonaisvaltaiseen, synteetisomaiseen teorian ja käytännön kehittämiseen." "Osapuolijaon synty ja säilyminen on ollut kiinteässä yhteydessä 60-luvulla muodostuneeseen poliittiseen asetelmaan. Hajaannus on ollut vallankumoukselliseen luokkataistelukäytännön kyvyttömän SKP:n tapa sopeutua tilanteeseen ja -voittaa aikaa".

Miten on, hyväksytkö tämän käsityksen kahdesta yksipuolisesta linjasta SKP:n kyvyttömyyden heijastuksena vai onko SKP:n erimielisyyksien historiaa hedelmällisempi tarkastella oikean linjan ja väärän linjan, marxilais-leniniläisen

linjan ja poikkeamien välisenä taisteluna? Onko aihetta kritiikkiin ja uudelleenarvioihin Lehdon ja Ruotsalon tapaan?

2. Voiko SKP mielestäsi tehdä onnistuneesti yhteisiä ja kaikkia sitovia päätöksiä jo ennen kuin jokainen puolueen jäsen voi osallistua yhteiseen keskusteluun linjasta ja ratkaisusta? Nyt osa jäsenistöä lukee Kansan Utisia, osa Tiedonantajaa, ilman että olisi reaalista yhteistä valmistelua ja keskustelua. Olisiko niin, että jäsenistö joutuu valitsemaan yhä useammin kahden lehden esittämän linjan (esim. presidentinvaaleissa) väliltä, ilman että jäsenistö olisi ollut itse linjaa muodostamassa, ilman että SKP tekisi itse linjaa suuntaavat päätökset? Mitkä olisivat käytännössä tärkeimmät välittömät ratkaisut lehdistön suhteen, jotta yhteinen valmistelu olisi mahdollista? Millä tavoin

olisi vaadittava avointa ja rajoittamatonta keskustelua puolueen linjasta kummassakin päälehdessä?

3. Matti Hyvärinen esittää artikkelissaan, että puolueen osapuolikehitys on turmellut yksittäisen jäsenen oikeuden asialliseen johtajiensa kritiikkiin. Toisen "osapuolen" johtohenkilöitä voidaan mustata mielin määrin, mutta omien asiallinenkin arvostelu on kiellettyä. – Onko tämä kehitys todellista ja mitä sille pitäisi tehdä? Oletko samaa mieltä siitä, että puolueen jäsenellä on oltava oikeus julkiseen kritiikkiin esittämiseen ja asiallisen vastauksen saamiseen? Vai onko osapuolista riippumaton kritiikki kiristyneessä tilanteessa vain haitallista "kolmaslinjalaisuutta"?

4. Edustajat SKP:n edustajakokouksiin valitaan piireittäin. Nykyisin vain jokai-

puolueen johto vastaa

Mutta millä tavoin puolueen vastuulliset johtohenkilöt suhtautuvat esitettyyn kritiikkiin? SKP:n puoluekonferenssin alla ja sen valmistelujen osana Soihtu kääntyi eräiden johtohenkilöiden puoleen ja toivoi mahdollisimman harkittuja vastauksia puoluedemokratiaa ja "osapuolien" olemassaoloa koskeviin kysymyksiin. Heidän työnsä hedelmät ovat nyt käsissäsi.

sen piirin enemmistö esittää etukäteen ja osapuoliperustein valitun valmiin listan hyväksyttäväksi, ja sehän tunnetusti menee aina läpi. Kriteerinä keskityslistalle pääsemisessä on olennaisesti osapuolilojaalisuus. Mitä mieltä olet tämän käytännön suhteesta 1. puoluedemokratiaan, 2. SKP:n yhtenäistymiskehitykseen ja osapuolijaon ylittämiseen? Oletko valmis tekemään jotain konkreettista tämän menettelytavan purkamiseksi seuraavan edustajakokouksen valmistelussa?

5. "Osapuoliin" jakautumisen kääntöpuolena on ollut 'osapuolten' sisäisen yhdenmukaisuuden hirvittävä paine – ts. osapuolista tuli puoluedemokratian perusedellytysten turvaamisen sijasta sen laajamittaisen hävittämisen mekanismi", kirjoittivat Lehto ja Ruotsalo. Hyväksytkö tämän arvion paikkansapitävyyden

oman suuntauksesi, oman lehtesi ympärille ryhmittyneen liikkeen osalta? Vai onko omien luja yhtenäisyys vain myönteinen asia? Pidätkö esimerkiksi mahdollisena ja hyväksyttävänä sitä, että 'osapuole' (esim. niitä vastaavat piirijärjestöt yhteensä) tekevät omaa poliittista linjaansa koskevia sitovia päätöksiä demokraattisen sentralismin sitovuudella – ennen ja ohi SKP:n järjestöelinten päätösten?

6. SKP:n 19. edustajakokouksessa jätettiin päätösten toteuttaminen ja yhtenäisyyskehityksen jatkaminen puoluejohdon vastuulle. Puolessa vuodessa on puolueen tilanne kuitenkin kiristynyt äärimilleen. Mitä tämä osoittaa puoluejohdon kyvystä ratkaista tilannetta? Millä tavoin puolueen johdon toimintakyky 19. edustajakokouksen päätösten toteuttamisessa olisi palautettavissa?

Arvo Aalto

1. Kommunistien maailmankatsomukselliset lähtökohdat edellyttävät aina terveen arvostelevaa asennetta myös omaan toimintaan. Ei ole ollut, eikä koskaan tule sellaista tilannetta, jossa kommunisteilla ei olisi tarvetta suhtautua kriittisesti olevaan ja tähyillä herkästi tulevaa uudelleen arvioitakin tapaillen. Vain todellisuudentajun täysin menettäneet voivat olla tyytyväisiä SKP:n nykytilaan.

Voin paljossa yhtyä Lehdon ja Ruotsalon tilannekuvaukseen, mutta en siitä johdettuun kysymykseen "kahdesta yksipuolisesta linjasta". Minusta kysymys SKP:n linjasta viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana näyttäytyy toisin. Siksi vastaan tähän kysymykseen monisanaisemmin kuin muihin.

SKP:ssa suoritettiin 1960-luvulla huomattavia strategisia avauksia. Sanottiin yksiselitteisellä tavalla, että SKP tavoittelee sosialismia Suomeen *kansan enemmistön* tahtoon pohjaten. Rauhanoimaista tietä sosialismiin ei nähty vain mahdollisena, vaan se asetettiin SKP:n toiminnan tavoitteeksi. Korostettiin tärkeyttä ottaa huomioon maamme ja sen työväenliikkeen historian perinteitä. Tavoiteltava sosialismi nähtiin syvästi demokraattisena. Työväenluokan taistelun ja toisen maailmansodan lopputuloksena saavutettuja kansalaisvapauksia ja -oikeuksia asetettiin puolustamaan kapitalistisessa ja sosialistisessa Suomessa. Sosialismin toteuttaminen katsottiin tarpeelliseksi demokraattisten muotojen ja sisällön syventämiseksi. Monipuoluejärjestelmää ja opposition toimintaoikeuksia pidettiin sosialistisessakin Suomessa mahdollisena. Valtiokoneistossa nähtiin muotojen osalta sopivaa ainesta sosialismiakin varten. Pyhinkin pidettyjä vieraskielisiä ilmaisuja, kuten marxismi-leninismi, proletariinin diktatuuri ja proletaarinen internationalismi korvattiin paremmin puhuttelevilla ja ajankohtaista sisältöä tarkemmin vastaavilla oman kielen sanoilla niiden kestäviä tieteellisiä perusajatuksia hylkäämättä.

Käytännön politiikassa suuntauduttiin kansan suurta enemmistöä edustavien demokraattisten voimien yhteistyöhön, ammattiyhdistysliikkeen voimien kokoamiseen ja vasemmiston ja keskustan hallitusyhteistyön aikaansaamiseen. Tälle yhteistyölle asetettiin päivänpolitiikkaan liittyvien työtätekevien aineellisten etujen ja oikeuksien turvaamisen ja aktiivisen

rauhan ulkopoliittikan toteuttamisen sekä Suomen ja Neuvostoliiton keskinäisuh-teiden vaalimisen ja kehittämisen lisäksi vaikuttaa tämän yhteistyön kasvamiseen kapitalistisen yhteiskuntamme rakenteisiin ulottuvien uudistusten toteuttamiseen ja yksityisten yritysten omistukseen perustuvan vallankäytön rajoittamiseen ja hävittämiseen kykeneväksi.

Useimmat kehittyneissä kapitalistimaissa toimivat kommunistiset puolueet ovat myöhemmin päätyneet samansuuntaisiin asettamuksiin. SKP:ssa uudet avaukset voitiin hyväksyä muodollisesti yksimielisesti, mutta tosiasiaa osa puolueen johdosta ja jäsenistöstä ei ole niistä koskaan omaksunut. Missään vaiheessa SKP ei ole kyennyt edes tekemään johdonmukaisesti ja päättävästi tunnetuksi kansallemme uusia asettamuksiaan täydellä voimalla puhumattakaan siitä, että teoreettinen työ ja poliittinen taistelu olisi onnistuttu toteuttamaan johdonmukaisesti niistä käsin.

Näistä tekijöistä löytyy erimielisyyksien kärjistyksen alkuainesta. Tiedonantaja -lehden ympärille ryhmittyneet ovat pitäneet yllä vahvanlaista painetta paluuseen ennen 1960-luvun avauksia vallinneeseen tilanteeseen ja osittain siinä onnistuneetkin. Paljossa tästä ja sen saamasta ulkoisesta tuesta johtuen ei SKP ole kyennyt johdonmukaiseen ja vakuuttavaan työhön yli kymmeneen vuoteen. Tänä aikana ei ole kyetty munimaan edes viiriäisen munan kokoista uutta teoreettista oivallusta tai asettamusta. On eletty SKP:n alennustilan kausi. Tahdottomuus ja linjattomuus tälle ajalle on ollut leimallisinta, vaikka käytännön politiikassa on saavutettu huomattavia tuloksiakin.

SKP:n nimissä on kansalle tarjottu linjattomasti yli kymmenen vuoden ajan kahta poliittikkaa, kahta käsitystä todellisuudesta tavalla, joka on herättänyt enemmän epäluottamusta kuin luottamusta kansamme keskuudessa SKP:tä kohtaan.

2. Silloin kun on kysymys vähänkin merkittävästä linjaratkaisusta, on välttämätöntä, että ennen päätöksentekoa siitä voidaan käydä mahdollisimman laaja keskustelu ja väittely tavalla, joka mahdollistaa siinä jäsenistön ja puoluejärjestöjen mukanaolon.

Käytännön politiikan toteuttaminen tehokkaana ja aloitteellisenä edellyttää puolueen johdolta nopeita päätöksiä ja niiden toteuttamista koko puolueen voimalla ilman edeltäviä laajoja keskusteluja.

Jos lehtien linjanvetoja koskevalla kysymyksellä tarkoitetaan – kuten olen

ymmärtänyt – äskeisen vaalikamppailun onnettomia kokemuksia, vastaukseni kuuluu näin: vaalien tuloksen perusteella voi erehtymättä nähdä, että Kansan Uutiset heijasti herkimmin oikeata asennetta suhtautumisessa M. Koivistoon SKDL:n joukkokannatuksen ja presidentin valinnan kannalta, vaikka lehden toimitukseen muuten voidaan ja on esitettykin hyvin kitkerää kritiikkiä vankoin asiaperustein. Sen sijaan Tiedonantajan liputukset A. Karjalaisen puolesta, yritykset selittää Honka-rintaman olemassaolo Koiviston ympärillä ja aluksi jyrkän vastustava ja myöhemmin penseä asenne K. Kivistöön nähden menivät pahasti pieleen ja aiheuttivat vakavaa vahinkoa koko kansademokraattiselle liikkeelle. Tältä osin kaipaasi aivan erityisesti sen pohtimista, mihinkä sellainen ajattelu perustuu, joka tuottaa näin epärealistisia arvioita ja epäviisasta poliittista käyttäytymistä.

Liikkeemme johdon kyvyttömyys ilmeni pahimmillaan siinä, ettei se tehnyt jälleen kerran luotettaviksi osoittautuneista gallupien tiedoista kansalaisten mielialoista tarvittavia johtopäätöksiä. Erilaiset arviot Koivistosta ja Karjalaisesta tuottivat SKP:n historian epäyhtenäisimmän vaalikampanjan.

Välittömän selvitystyön kohteena on puolueen oman viikkolehden perustaminen yhdistämällä Kommunisti ja Päivän Posti -lehti. Kansan Uutisia on kehitettävä SKP:n ja SKDL:n pää-äänenkannattajana. Tiedonantaja -lehden julkaiseminen ilmentää kahta tarvetta: jatkaa erillistä toimintaa ja neuvostoliittolaisen aineiston sellaista julkaisemista, jota yksikään toinen lehti ei maassamme toteuta. Lehden ilmeen ja sisällön määräävät keskeisesti nämä tekijät. Ja siksi lehdistöky-symyksen ratkaiseminen tältä osin on erityisen vaikea.

Avoimelle, mutta eivät rajoittamattomalle keskustelulle ovat Kansan Uutisten ja Päivän Postin palstat käytettävissä. Tiedonantaja poikkeavan tehtävänsä vuoksi ei voi sallia palstoillaan avointa arvostelua.

On selvää, että paineet ovat raudanlujat 9:n ja 8:n piirijärjestön edustajaryhmien yhtenäiseen esiintymiseen. En pidä realistisena ajatuksia, että ylimääräinen edustajakokous voitaisi hoitaa niiden päitten ylitse demokraattisella edustajakokousvalmistelulla jäsenten, osastojen, piirikomiteoiden ja edustajaryhmien päätöksiin vaikuttavalla mukanaololla, on turvattava se, että päätökset edustajakokouksessa voidaan tehdä SKP:n ja sen ajaman asian eduksi.

3. Yhtenä puolueen johdon jäsenenä olen ollut monelta taholta esitetyn runsaan avoimen kritiikin kohteena. En ole arvostelua kokenut hankalana silloinkaan kun olen sitä pitänyt epäoikeudenmukaisena ja kohtuuttomana. Se on jokaisen vähänkin merkittävämmän politiikassa mukana olevan "luontaisetu". Vaikka tiedän sen omakohtaisen kokemuksenkin perusteella toteutumattomaksi hurskaaksi toiveeksi, edellytän henkilöön kohdistuvalta arvostelulta asiallisuutta, jopa tiettyä hienotunteisuuttakin. Kenenkään otsaan ei tule lyödä kylttejä sen vuoksi, että hän jotakin arvostelee. Arvostelijaan on suhtauduttava hänen mielipiteidensä sisällön ja niiden vaikutusten perusteella. Kaikilla on oikeus saada asiallinen vastaus kysymyksiinsä, mutta vastausten antajilla on useimmiten rajoitetut ajallisetkin mahdollisuudet niiden antamiseen. Jokaisella on oikeus myös terveeseen harkintaan sen suhteen, miten aikansa käyttää. Itse en ole vaivautunut enää vuosien vastaamaan Tiedonantaja -lehdessä esitettyihin edes täysin perättömiin henkilöni kohdistuneisiin väitteisiin.

4. Sisäisen taistelun logiikka näkyy avoimimmillaan puolueen järjestöäänestysissä ja siinä tavassa, jolla niitä piiri-toimistoista ohjataan. Tämä on yksi vaikeimmista ratkaistavista ongelmista niin kauan kuin puolueessa on taistelun asteelle yltävä jännite. Tämänkin demokratia on tuottanut puolueen kokonaisuuden puitteissa suurin piirtein jäsenten mielipiteiden jakautuman mukaiset asetelmat edustajakokoukseen. Toimivan puoluedemokratian irvikuvasta tässä on kuitenkin kyse. Vasta sellainen tila, jossa porukkasidon-naisuuksista irtaantuminen on hallitsevaa todellisuutta, nykyisen kaltainen meno edustajien valinnassa häviää. Ylimääräinen edustajakokous pidetään 19. edustajakokouksen edustajilla. Edustajien vaali nykyisessä tilanteessa ei olisi perusasetelmaa muuttanut.

5. Nyt avainkysymys on alistuminen sääntöjen mukaiseen käytäntöön ilman varauksia. SKP tarvitsee mitä suurinta päättävyyttä anarkian hävittämiseksi päätösten toimeenpanosta. Samanaikaisesti on sallittava tietoisesti puolueen sisällä huomattavan suuri poliittisten mielipiteiden ja käsitysten erilaisuus. Tässä suhteessa tarvitaan mitä suurinta suvaitsevuutta ja ymmärtämystä.

6. Päättämättömyyttä se osoittaa ja se olisi korjattava mielestäni näin: vaihtamalla ylimääräisessä edustajakokouksessa näkyvää johtoa, valitsemalla nykyistä oleellisesti pienempi, toimintakykyinen, aloitteellinen ja yhtenäisyyteen kykenevä

poliittinen toimikunta ja keskuskomitea, joka on kykenevä isännänosaan SKP:n talossa. Henkilöitä puolueen näkyvään johtoon, poliittiseen toimikuntaan ja keskuskomiteaan valittaessa on tärkeimpänä, ylitse muiden tekijöiden menevänä kriteerinä pidettävä valittavien henkilöiden henkilökohtaisia ominaisuuksia, tietoja ja taitoja, kokemusta – kykyä tehtävän menestykselliseen hoitamiseen yhdessä toisten kanssa, yhdessä koko jäsenistön ja satojentuhansien kannattajien kanssa.

Urho Jokinen

1. Ruotsalo ja Lehto eivät ole tuoneet tässä esiin uutta kritiikkiä. Tällaista on esitetty lähes parinkymmenen vuoden ajan.

En ole sillä kannalla, että SKP:ssä olisi kaksi osapuolta. Tiedän, että tällainen kaksijakoinen lähtökohta antaa mahdollisuuden monille erilaisille suuntauksille. Kahden osapuolen teoria on virheellinen, koska se ohjaa ajattelemaan väärin SKP:n edustajakokousten linjasta ja tärkeimmistä päätöksistä, niiden noudattamisesta tai niiden hylkäämisestä. En näe mitään syytä kiertää tätä asiaa, edes muodin vuoksi.

2. SKP on tehnyt erittäin onnistuneita päätöksiä sekä edustajakokouksissaan että keskuskomitean kokouksissa. Jäsenistö on ollut liian vähän mukana, ja ehdotuksia jäsenistön vetämiseksi mukaan on jostakin syystä vähätelty. Sillä on ollut päätösten teossa oma haittansa. Olisi todella ylimalkaista puhua siitä, ettei SKP ole kyennyt onnistuneisiin päätöksiin. Onnistumaton käytäntö on solmukohta. Ja myös se, että johtotyö ei ole riittävästi suuntautunut päätösten toteuttamiseen ja sitä vaativan periaatteellisen taktiikan hiomiseen.

Lehdistöasian ratkaiseminen vaatii taas-arvoisuuden toteuttamista.

En ymmärrä "rajoittamattoman keskustelun" tunnusta. SKP on tiettyyn tavoitteeseen pyrkivä puolue. Tavoitteina ovat ajankohtaiset asiat ja lopuksi sosialismi ja kommunismi. Kai keskustelu nyt sentään on jotenkin rajattava näihin puitteisiin. Se merkitsee puitteitten mahtavaa

laajuutta, mutta samalla se on periaatteessa täysin jyrkässä ristiriidassa "rajoittamattoman keskustelun" kanssa. Mihin rajoittamattomuudella pyritään? Ei mihinkään, koska ei ole rajoja, ei suuntia.

3. Jos lähdetään siitä, että on olemassa kaksi osapuolta, on "kolmaslinjalaisuus" mahdollista. Minä en lähde kahden osapuolen teoriasta.

Julkisella kritiikillä on rajansa. Kritiikki ja vastauksen saaminen ovat oikeutettuja.

Muutoin en pidä oikeana Kemppaisen tapaa, että porvarillista lehdistöä käytetään hyökkäysfoorumina SKP:tä vastaan. Rajansa siis julkisuudellakin.

Kritiikistä puheenollen ei itsekritiikki-kään ole pahasta. Vai mitä?

4. En pidä oikeana käsitystä osapuolijaon ylittämistä. Sellaista, jota ei ole, on vaikea ylittää. Mutta jos jotain pitää ylittää niin päätösten ja puolueen linjan unohtaminen tai peräti kieltäminen.

Kun kysytään ylittämistä, on ehdottomasti tarkemmin kuin Soihtu tekee, esitettävä ne asiat, jotka tulisi ylittää. Millä puolella Soihtu on? Mikä on sen osapuoli? Se olisi mielenkiintoista tietää, jotta voisi tarkasti vastata kysymykseen ylittämistä.

Minä omasta puolestani olen valmis tekemään kaikkeni ylittääkseni sellaisen osapuolijaon, joka muodostuu SKP:n edustajakokouksen päätöksistä, niiden noudattamisesta tai niiden hylkäämisestä. Mutta luulla sanoen: onko tässä todella kyse ylittämistä?

5. Haluan tähän monimutkaiseen kysymykseen vastata lyhyesti: puoluedemokratian ehdottomasti ja ylivoimaisesti pahin este on se, että puolueen merkittävimpiä päätöksiä ei noudateta käytännössä. Muuta en todellakaan tähän kysymykseen osaa sanoa. Se on se Soihtu ja Ruotsalon sekä Lehdon kuvailema "hävittävä paine".

6. SKP:llä ei ole jotakin metafysiasta "puoluejohdon kyvyttömyyttä" ratkaista tilanne. On kyse siitä, että osa puolueen johtoa ei halua noudattaa puolueen edustajakokousten päätösten koko linjaa ja osa haluaa noudattaa. Vastaus on tietenkin, sen oivallan, liian yksinkertainen ja liian ymmärrettävä. Mutta kun ei nyt ker-tä kaikkiaan pysty näissä asioissa monistelemaan vastauksiin.

Arvo Kemppainen

1. Puolueen linjasta ja toiminnasta päättää normaalisti aina puolueen jäsen-enemmistö. SKP:ssa tästä demokraattisesta sentralismin periaatteesta ryhdyttiin vakavasti poikkeamaan 16. ylimääräisessä edustajakokouksessa, kun virallistettiin "kahden osapuolen teoria" puolueessamme. Tällä "päättöksellä" leikattiin itse asiassa kaula puolueelta: puolueen enemmistöä eli siis puoluetta vastaan toimintansa suunnannut ryhmäkunta teki puolueen toimintakyvyttömäksi. Tämä johti tilanteeseen, jossa puolue oli kollektiivina kyvytön ylittää valmistelemaan ja tekemään mitään päätöksiä, saati sitten tekemään yhteistä arviota suomalaisen kapitalismin tilasta ja luomaan sen pohjalta yhteistä poliittista käytäntöä.

Ruotsalo ja Lehto ovat siis tässä suhteessa puolueen kyvyttömyyttä arvostellessaan osittain oikeassa. Aivan sokeana puolue ei kuitenkaan tuolloin ajellehtinut, vaan poliittisen käytännön pohjana oli mielestäni vakava yritys monopolien vastaisen demokraattisen rintaman käytännön rakentamiseksi, puolueen ohjelman ja jos ironinen olisi "yleisen marxismileninismien strategian" mukaisesti. Yhteisrintama-lehti perustettiin aikanaan nimenomaan sitä tarkoitusta varten, että kansanrintamataktiikan pohdinta ja kehittäminen ja toteuttaminen silloisia oloja vastaavasti olisi käynnistynyt. Puolueopposition hyökkäys puolueen enemmistöä – eli niinkuin minä haluan edelleenkin sanoa puoluetta – vastaan kuohitsi kuitenkin puolueen siinä määrin onnistuneesti, että tuosta, puoluekäytännön keskeisestä osasta jäi vain näivettynyt ydin, vasemmiston ja keskustan hallitustason yhteistyö käteen. Vähitellen ponnistelutkin tämän strategian kehittämiseksi tyrehtyivät – vasta Aallon "historiallinen kompromissi" konseptio ja esim. Yrjö Raution kirjoitus Kansan Tahdossa 05. 12. 81 ovat sysänneet tätä keskustelua eteenpäin. Keskustelu tosin on enimmäkseen kiertänyt itse asiaa – strategian tarkistamista ja kehittämistä – ja on vain saanut "oikeaoppisten" taholta tuomion.

Urho Jokisen teorian mukaan puolueessa on käyty taistelua oikean, marxi-

lais-leniniläisen linjan ja siitä poikenneet suuntauksen "historiallisen kompromissin" välillä. Puolueen enemmistön valitsema monopolien vastaisen rintaman rakentamisen tie, jonka eräänä konkretisointimisyrittäminä minä näen historiallisen kompromissin konseptin, en siis poikkeamisena siitä, on mielestäni ollut oikeampi siinä mielessä, että se on vastannut paremmin historiallista todellisuutta maassamme niin 1960- kuin -70 ja -80-luvuillakin. Lehto ja Ruotsalo kiertävät tämän tosiasian. Siinä he kuitenkin ovat oikeassa, että puolueella ei ollut silloinkaan riittävän hyvin tehtyä analyysia suomalaisesta kapitalismista ja erityisesti valtion kehityksestä.

2. Keskustelua puolueessa tulee tietysti käydä muuallakin kuin lehdistössä: järjestöissä, kokouksissa, kapakoissa ja kaikkialla missä toverit tapaavat toisiaan ja muita ihmisiä. Lehdistö on kuitenkin varsin keskeisessä asemassa. Kaikkien lehtiemme tulisi avata palstansa kaikille mielipiteille, lehtien ei tule tässä tilanteessa eikä koskaan toimia sensoreina. Lehtien toimintustavassa ja -politiikassa on tarkistamisen varaa avoimuuden, rehellisyyden suuntaan. Puolueen linjan ja politiikan esittelyn tulisi tapahtua sellaisena kuin se on, ei kaunistellen eikä vääristellen kuten liiankin usein on tapahtunut. Vasta se parantaa uskottavuutta lukijoiden silmissä lehtiimme ja puolueeseemme.

Jäsenistön ei ole tarpeen alistua passiivisesti kaikkiin johdon tekemiin päätöksiin. On kuitenkin melko vakava virhe väittää, että esim. presidenttiehdokassymyöksessä jäsenistö ei olisi saanut vaikuttaa päätöksen tekoon – kuten Soihu 3/1981 pääkirjoituksessaan tekee. Kuu-kausikaupalla kysymystä käsiteltiin järjestöissämme, yksittäiset jäsenet ottivat kantaa kysymykseen. Ja nimenomaan jäsenistön enemmistön tahdon mukaisesti puolueen ja SKDL:n johtoelementit päätyivät toveri Kivistön valintaan. Siihen päätökseen oli käsitykseni mukaan helppo alistua, kun se vastasi jäsenten enemmistön tahtoa. Jos jäsenistö joutuu tekemään päätöksensä, ratkaisunsa vain kahden päälehden kirjoittaman linjan mukaan, ollaan melko pahasti hakoteillä. Jokaisella kommunistilla on mielestäni suoranainen velvollisuus tehdä johtopäätöksensä itse jokaisesta asiasta eikä omaksua val-

miita toisten jo tekemiä johtopäätöksiä kritiikittömästi, sellaisenaan. Lehtiemme pitää tällaiselle johtopäätösten teolle antaa pikemminkin aineksia kuin yrittää syöttää valmiita johtopäätöksiä.

3. Jokaisella puolueen jäsenellä on oikeus ja jopa velvollisuus myös julkisen kritiikin esittämiseen myös puolueen johtoa kohtaan – ja myös oikeus asiallisen vastauksen saamiseen.

4. Nykyinen edustajakokousvaalijärjestelmä on suurin piirtein sellainen kuin esititte. En tiedä, mutta luulen että se aina on ollutkin sellainen. Piirin johto päättää, ketä valitaan. No, tietynlaisena poikkeuksena voitaneen pitää Kainuun piirijärjestöä. Viime edustajakokousvaaleihin ehdokkaiden asettaminen tapahtui täysin vapaasti, kaikki osastojen asettamat ehdokkaat hyväksyttiin. Mitään junttalistaa ei myöskään laadittu ja tämä jopa hämmästytti osan jäsenistöstä, jotka olivat aikaisemmin tottuneet "varman päälle" äänestämiseen. Vaalin tulos ei kuitenkaan siitä mihinkään muuttunut – piirin johtokin voi olla tyytyväinen vaaliin! Samanlaista rohkeutta toivoisi jokaiseen piirijärjestöön, sillä se on eräs hyvin tärkeä askel puoluedemokratian ja todellisen yhtenäisyyshäilyksen suuntaan.

– Ylimääräiseen edustajakokoukseen tulevat viime kokouksen edustajat, joten tilannetta ei nyt pystytä vielä muuttamaan. Sensijaan edustajat toivon mukaan katselevat tilannetta nyt puolueyhtenäisyyden ja toimintakyvyn parantamisen näkökulmasta myös henkilöratkaisuja tehdessään. Ns. arvovaltakysymyksiä ei puolueessa saa olla.

5. Hyväksyn Ruotsalon ja Lehdon arvion, olen itse esittänyt samaa kritiikkiä jo vuosien ajan. "Osapuoliuskollisuus" on tukahduttanut kritiikin ja itsekritiikin ja tappanut puoluedemokratian. Ryhmäuskollisuus on puolueuskollisuuden vastakohta ja minä olen puolueuskollisuuden kannalla. Päätökset puolueessa on tehtävä normaaleissa järjestöelimissä, ei niiden ulko- eikä yläpuolella.

6. Kesäkuussa oli mielestäni esim. poliittisessa toimikunnassa vallalla hyvä, vilpiltön, yhteistyöhakuinen henki. Silloin ei kuitenkaan jostain syystä päästy pitämään poliittisen toimikunnan työseminaarina vaan se siirtyi syksyyn. Silloin tilanne oli jo auttamattomasti ajautunut

käsistä, oli lonksahdettu entisille raiteille, joilta ei enää ole päästy pois. Eräänä syyinä tähän olen pitänyt sihteeristön toimintaa, joka osaltaan on tehnyt kaikkensa osoittaakseen, että nykyinen poliittinen toimikunta on kyvytön työskentelemään. Silloin, kun poliittinen toimikunta on yrittänyt tehdä päätöksiä, jotka eivät ole vastanneet sihteeristön tahtoa, on asia heti jätetty pöydälle vesittymään. Poliittisen toimikunnan jäseniltä, samoin kuin myös keskuskomitean jäseniltä on puuttunut itsenäinen kyky päätöksentekoon – ja vain sehän on tehnytkin mahdolliseksi tällaisen sihteerivallan puolueessamme.

19. ylimääräisessä edustajakokouksessa on valittava uusi johto, joka on demokraattinen, kollektiivinen ja operatiivinen eikä sellainen nyhjake kuin tämä nykyinen. Siihen – nykyiseen johtoon – olen jo toivonni menettänyt. Mutta toukokuu on toivoo täynnä.

Tutta Tallgren

1. SKP:n erimielisyyksiin ei käsittääkseni voi suhtautua kuin valitettavaan virheeseen, joka voitaisiin korjata ja palata normaaliin tilanteeseen. Jos lähdetään toissaan yhtenäistämään puoluetta, on otettava lähtökohdaksi tämän päivän kehitysvaihe, jota edeltää noin 15 vuoden erimielisyyksien aika. Koska näin on käynyt, on se ollut myös välttämätöntä. Meidän on lähdeävä siitä, että kahtiajaon aika on muuttanut puoluetta ja meitä jokaista.

Tällä hetkellä minusta ei ole helppoa sanoa, miksi kahtiajako syntyi. Kaikki asiat, jotka ensin aion tähän kirjoittaa, alkoivat välittömästi vaatia analysointia ja perustelua, johon ei aika tähän hätään riitä. Sikäli ainakin on uudelleenarvioinnin aika.

1960-luvulla puolueessa virisi voimakas demokratsiointipyrkimys. 1957 hyväksyttyä puolueohjelmaa haluttiin konkretisoida rauhanomaisen sosialismin siirtymisen osalta. Puolue-elämää ja -käytäntöä haluttiin demokraattisemmaksi. 1970-luvulla tehtiin demokraatti-

set vaihtoehto-ohjelmat, mutta puolue ei kyennyt tekemään itsestään vaihtoehtoa.

2. Puolueen demokratsiointi on avainasioita. Uudistuminen ja yhtenäistyminen edellyttävät demokraattista päätöksentekoa, jota lehtien on mahdollistettava. Millä tavoin avointa keskustelua voi sitten vaatia? Keskustelemalla avoimesti ja synnyttämällä keskustelemaa ilmapiiriä. Eli vastaamalla avoimuuteen, pohdintayrityksiin vähentämällä suojausta. Ongelmaa riittää kuitenkin siinä, miten voidaan antaa ja saada takeet siitä, ettei suojauksen vähentäminen merkitse häviötä.

3. En ole itse esittänyt tähän mennessä juurikaan johdon kritiikkiä, koska olen ennakkoinut, että se tulkittaisiin osapuoli-asetelman läpi ja siitä seuraisi vain turhaa sanamelua. Tietysti olen sitä mieltä, että jäsenillä on oltava oikeus julkiseen kritiikkiin esittämiseen ja asiallisen vastauksen saamiseen.

4–5. Osapuolilojaalisuus on asetettava kyseenalaiseksi puolueen mitassa puolue-elinten kokouksissa ja lehdistä sekä osapuolten mitassa osapuolikokouksissa, niin kauan kuin niitä pidetään. Totuus on prosessi. Yleensä enemmistön käsitys on väärä. Se ei silti poista sitä mahdollisuutta, että vähemmistön käsitys voi olla vielä väärempi. Oikeinta mielipidettä täytyy olla mahdollisuus hakea päätöksentekoon asti. Päätökset on koetettava tehdä niin, että ne samalla kun lopettavat yhden asian käsittelyn aloittavat uuden.

6. Puolueella on sellainen johto kuin minkä puolue on kyennyt valitsemaan. Yleensä tällä haavaa katsotaan, että jäsenistö on kyennyt edistämään yhtenäisyyttä esimerkiksi ay-liikkeessä ja opiskelijaliikkeessä paremmin kuin johto. Jos keran näin on, niin johto voinee ottaa onnistuneemmista mallia. Lisäksi johdon olisi käsiteltävä omaa toimintatapaansa, synnyttävä tietoisesti keskinäistä avoimuutta niin poliittisen toimikunnan kuin keskuskomiteankin.

Esko-Juhani Tennilä

1) Kuten Lenin osoittaa tärkeässä kirjoituksessaan "Erimielisyydet Euroopan työväenliikkeessä" eräs keskeinen syy työväenliikkeen sisällä syntyviin erimielisyyksiin on porvariston taktiikassa tapahtuvat muutokset. Näin on meidänkin maassamme.

Suomen porvaristo muutti 60-luvun alkupuolella suhtautumistaan Suomen kommunistiseen puolueeseen. Eristämisen sijasta tavoitteeksi otettiin SKP:n integroiminen järjestelmään.

SKP:n käytännön toiminnassa onkin kiistatta tapahtunut muutoksia. Puolueestamme on tullut vähemmän radikaali, vähemmän kapinallinen. Kesyttämiskyrimykset ovat tuottaneet tiettyä tulosta.

Siihen, ettei porvariston tehostuneeseen aatteelliseen painostukseen ole kyetty riittävästi vastaamaan, vaikuttaa varmasti puolueen aatteellisen kasvatustyön keho tila. Puolueosastojen marxismileninismien opintokerhojen määrä on onnettoman vähäinen. Jotakin tarttis tehdä tältä osin ja heti.

Puolueessamme on siis ilmennyt pyrkimystä muuttaa puolueen olemusta ja linjaa. Tätä on noustu vastustamaan, ja siitä erimielisyydet. Selvimpänä ja käsitettävimpänä ne ovat tulleet esille politiikan alalla. Kiistathan ovat useimmiten syntyneet juuri siitä, noudatetaanko luokkalinjaa vai taivutaanko ns. reaali-teettien paineessa puolueen päätöksille vieraisiin, usein jopa aivan vastakkaisiin ratkaisuihin.

Sosialidemokratisoitumistendenssin ohella meillä on kyllä lahkolaistendenssikin. Ollaan irti tavallisista suomalaisista. Tehdään politiikkaa kovilla tunnuksilla kansan puolesta, mutta ei osata tehdä kansan kanssa. Puuttuvat elävät yhteydet joukkoihin.

Koko puolue on kompuroinut erityisen pahasti ns. uusien liikkeiden suhteen, joiden syntykin on jo kyllä tietty vastalause puolueiden ja myös SKP:n laitostumiselle.

Luonnonsuojeluliikettäkin on suoraan ylenkatsoitu, vaikka jo Marx varoitti, että anarkistinen (kapitalistinen) tuotanto jättää esteettömästi toimiessaan jälkeensä vain autiomaita. Sitäpaitsi työmiehet ovat niitä kaikkein luontoläheisimpiä ihmisiä, minkä jokainen voi havaita vaikkapa vain vilkkailemalla kuka siellä järven jäällä pilkillä istuu.

Minut on Lapissa tehnyt suorastaan surulliseksi eräiden kommunistien asenne Ounasjoki-liikkeeseen. Kannattamalla tämän kauniin, suorastaan mahtavan virran valjastamista he ovat cristäneet SKP:ta todella laajasta ja aidosta kansanliikkeestä ja saattaneet puoluettamme kovin huonoon valoon ainakin siinä joki-varressa.

Yhteenveto: meillä on ollut ja on aatteellisia ja poliittisia erimielisyyksiä. Vain tämän tosiasian tunnustamalla voimme ongelmat ratkaista. Valtataisteluoriat yms. tekevät kaikki puoluetta yhdistävät ratkaisuyritykset mahdottomiksi.

Aatteellisten ja poliittisten erimielisyyksien ratkaiseminen vaatii kärsivällisyyttä ja perusteellista asioiden selvittelyä, tutkimista, keskustelua, väittelyä, kokeimuksista oppimista. Tärkeimpänä menetelmänä yhtenäisyyden palauttamiseksi pidän yhteistä toimintaa. Juuri yhteinen toiminta onkin esim. työpaikoilla yhdistänyt kommunistien rivejä.

2. SKP:ssa on ehdottomasti palattava jäsendemokratiaan. Tältä osin ei ole niinkään tarvetta puhua "uudesta demokratiasta" puolueessa, vaan normaalisti toimivan kommunistisen puolueen demokratiasta, jäsenistön päätösvallassa. Jäsenistön vaikutus ei saa rajoittua vain edustajakokousedustajien valintaan vaan jäsenten on voitava jatkuvasti vaikuttaa puolueen ratkaisuihin. Elleivät jäsenet tunne, että he vaikuttavat, turha on odottaa, että he suurella innolla heitä kuulematta tehtyjen päätösten puolesta toimivat.

Meillä on ollut kiistoja osallistumisesta hallitukseen. Tämä on niin suuri asia, että sen käsittelyyn on jäsenistö ehdottomasti vedettävä mukaan asettamaan hallitukseen osallistumisen ehdot ja tekemään myös lopullisen ratkaisun siitä, mennäänkö vai ei. Vain näin menetellen turvataan yhtenäinen lähtökohta joko hallituksesta tai sitten oppositiosta käsin käytävälle taistelulle.

Myös puoluejohdossa on palattava kollektiiviseen asioiden käsittelyyn ja päätöksentekoon. Aivan viime ajoittakin on olemassa karkeitä esimerkkejä kollektiivisuuden rikkomuksista. Esimerkiksi päätöksen SKDL:n valitsijamiesten nimenisestä suoraan Mauno Koiviston taakse teki muutaman toverin porukka ohi kaikkien päätöselinten. Minä niinkuin monet muutkin kiulä SKP:n poliittiseen toimikuntaan kuuluvat, kuulimme päätöksestä radiosta. Arvaa harmittiko.

Jäsenistön mielipiteiden välittymiseen johtoon ja johdon tekemien päätösten vä-

littymiseen jäsenistölle ja ystävillemme tarvitaan yhteistä lehdistöä. Tältä osin tarvitaan hyvin selkeitä ratkaisuja.

Puolueen viikkolehdeä perustettaessa on välttämätöntä, että siihen kiinnitetään puolueen teoreettisesti ja journalistisesti lahjakkaimpia henkilöitä, ettemme saa kerran viikossa ilmestyvää Päivän Postin tapaista julkilausumalehteä, vaan että saamme korkeatasoisen, keskustelelevan ja uutta luovan lehden.

Olen sitä mieltä, että esitys Kansan Uutisten kehittämisestä puolueen pää-äänenkannattajana ja Tiedonantajan muuttamisesta myös käytännössä tiettyjen piirien piirilehdeksi on hyvä. Tähän esitykseen liittyy Tiedonantajan levikki-jaostojen lakkauttaminen ja kaikkien lehtiemme kehittäminen yhteisiksi tarpeellisin henkilö-ym. ratkaisuin. Lehtien tulee olla keskustelevia ja niiden palstojen tulee olla avoinna eri suuntausten edustajille. Näin syntyy se toverillinen keskustelu ja polemiikki, joka johtaa näkökantojen lähentymiseen ja yhtenäistymiseen.

3. Puolueen jokaista johtohenkilöä voi, saa ja pitääkin arvostella. Arvosteluun on vastattava asiallisesti.

En kuitenkaan hyväksy tahallista pyrkimystä viedä johdon arvovalta parjauksella tai syyttämällä kaikista heikkouksista johtoa. Kommunismine puolue niin kuin kaikki puolueet tarvitsevat arvovaltaisen johdon ja jollei sellaista ole, ei koko puoluetouhusta mitään tule.

4. Edustajakokousvaalit ovat viime vuosina olleet äärettömän epädemokraattiset. Sehän on ollut armostonta juttausta puhtaiden listojen läpiviemiseksi.

Onneksi ylimääräiseen edustajakokoukseen tulevat edellisen edustajakokouksen edustajat (muutoin kaikki aika olisi taas mennyt juttotahommiin) mutta seuraavaan edustajakokoukseen edustajia valittaessa on kyllä päästävä normaali-menettelyyn. Katsotaan reilusti kenellä on piirillä kannatusta ja kenellä ei ilman piirin johdon kovakätistä ohjailua. Puh- taiden listojen estämiseksi voitaisiin sopia esim. siitä, että äänestää saa vain esim. viittä ehdokasta.

5. Osapuolijako haittaa meidän toimintaamme, se kuolettaa demokratiaa puolueessa ja siitä on päästävä pois.

Yksi asia on kuitenkin selvä: osapuolivoiton tavoittelu vain lujittaa osapuolijakoa. Ja on silmien ummistamista todellisuudelta ellei nähdä, että eräillä tahoilla myös ylimääräiseen edustajakokoukseen lähdetään osapuolivoittoa tavoittelemaan. Tavoitteena on nujertaminen, ja selvää on se, että ne jotka aiotaan nujertaa, puolustautuvat.

Osapuolijalon poistamiseen on mielestäni vain yksi realistinen tie: se että yhdessä ja nimenomaisesti jäsenistön kanssa etsitään ratkaisut, jotka merkitsevät paluuta puolueen päätösten ja sääntöjen edellyttämään tilaan.

6. Puolueen johdon valinnasta ylimääräisessä edustajakokouksessa tullaan varmasti etukäteen paljon puhumaan ja puhuttava siitakin tietysti on. Mutta toivon mukaan koko valmistelu ei ole vain sen vatvomista kenen on lähdeävä ja kuka ei missään tapauksessa saa lähteä. Tärkeimpänä minä pidän sen pohdiskelua, miten SKP:n politiikkaa niin kehitetään, että joukkokannatuksemme lasku kytetään pysäyttämään ja kääntämään nousuun.

Seppo Toiviainen

1. SKP törmäsi 1960-luvulla vaikeisiin ulkoiisiin ja sisäisiin ongelmiin, jotka koskivat sellaisia kysymyksiä kuin Suomen kapitalismin konkreettinen kehitysvaihe, poliittinen tilanne ja voimasuhteet, SKP:n luonne, puolueemme strategia jne. On varmasti aihetta *arvioida* tätä kaikkea, mutta en usko, että kukaan on riittävästi *kykyä* noin vain kirjoittaa, mitä todella tapahtui. Kun joku tähän tehtävään joskus ryhtyy, tuntuu siltä, että työ kannattaisi aloittaa 60-luvun puolivälin lehdistökeskustelusta, siinä esiintyvistä erilaisista ideologisista, poliittisista ja järjestöllisistä katsomuksista. Se tuntuu sellaiselta solmukohdalta, josta narukerää voisi lähteä avaamaan sekä eteenpäin että taaksepäin.

Tällä hetkellä tärkeintä on kuitenkin elää tätä aikaa jota eletään, nimittäin 19. edustajakokouksen jälkeistä aikaa. Kaikki ki huomio pitäisi kiinnittää 19. edustajakokouksen päätöksiin ja linjanvetoihin ja senjälkeiseen käytäntöön. Tehkäämme mieluummin itse tämän päivän historiaa sen sijaan että liaksi uppoutuisimme takavuosen historian tutkimiseen. Aikaa ylimääräiseen edustajakokoukseen on nimittäin kovin vähän.

2. Käsite "osapuoli" on mielestäni liian yleisessä käytössä puolueessamme ja koko kansandemokraattisessa liikkeessä, sosialidemokraattisista ja porvarillisista piireistä puhumattakaan. "Osapuoliteo-

ria" on kaikkein pahimmillaan silloin, jos ajatellaan, että tässä puolueessa on 30 000 sankaria ja 20 000 roistoa (tai päinvastoin). Se ei takuulla pidä paikkaansa.

Tässä kohdassa esitettyihin moniin ja monimutkaisiin kysymyksiin vastaisin näin: tämä puolue pidetään yhtenäisenä säilyttämällä koossa kolmen renkaan ketju. Se on *yhteinen valmistelu – yhteinen päätöksenteko – yhteinen toiminta*. 19. edustajakokouksen valmistelu tapahtui tässä hengessä. Sama henki on vallinnut kaikkialla siellä, missä yhtenäisyyttä on todella rakennettu, monissa perus- ja piirijärjestöissä, ay-liikkeessä, nuorison ja sivistyneistön keskuudessa.

Kritiikissä, jossa sanotaan että jäsenistöä on pidetty liiaksi sivussa, on paljon perää. Mutta kun esimerkiksi teimme viime edustajakokouksen poliittisen asiakirjan luonnosta, ei se tosiasiaa liikaa herättänyt keskustelua eikä vaikuttamisen halua. Kenttä ei ole automaattisesti aktiivinen, sitä pitää myös aktivoida.

Avointa keskustelua lehdistössä on ilman muuta lisättävä. Juha Manninen on peräänkuuluttanut "demokraattista moninaisuutta", joka on minusta hyvääntuinen asia. Mutta aivan *rajoittamatonta* keskustelu ei puoluelehdistössä koskaan voi olla. En ymmärtäisi, jos kommunistinen lehti suosisi puheenvuoroa, jossa hyökättäisiin marxilaisuutta, SKP:tä tai olemassaolevan sosialismin maita vastaan. Ei tämä vaatimus ole mitään autoritaarisuutta, vaan puoluekantaaisuutta.

3. Puhuin jo tuossa edellä välttämättömyydestä lisätä avointa keskustelua säilyttämällä samalla puoluekantaaisuuden periaate. Tarvitaan asiallisuutta ja kriittisyyttä *sekä kysymyksissä että vastauksissa*.

"Kolmaslinjalaisuudesta" minun on vielä vaikeampi puhua kuin "osapuolista". Konkreettisuutta tarvitaan. Yritän olla itse niin konkreettinen, ettei "kolmaslinjalaisuutta" taida ollenkaan esiintyä sanavarastossani. En tiedä, olenko seurannut liian huonosti lehtiä, mutta en ole havainnut yhdenkään yksilön tai yhteisön julistaneen itseään kolmanneksi linjaksi tai kolmanneksi osapuoliksi. (Sitä paitsi "kolmas osapuoli" tässä konkreettisessa tilanteessa olisi todellinen käsittämättömyys, contradictio in adjecto.)

Se mitä nyt kipeästi tarvitaan, on avoimien ja monipuolisten keskustelufoorumien luominen läpi maan. Perusjärjestöt ovat tässä avainasemassa, niiden pitäisi järjestää tällaisia foorumeja, eivätkä piirijärjestötkään saa väistää vastuutaan.

Kansan Tahdossa kirjoitettiin äsken, ettei keskustelulla ratkaista yhtään mitään. Entisenä tutkijana ja jonkinlaisena ammattikeskustelijana luotan yhä keskustelun voimaan. Pidän edelleen kiinni siitä, mitä sanoin viime edustajakokouksessa: "Jäidenlähtö on parempi vaihtoehto kuin päidenlähtö."

4. Kirjoitan tätä viime keskuskomitean kokouksen jälkeen, joten joudun vain toteamaan, että päätös on jo tehty. Ylimääräisen edustajakokouksen edustajistot ovat samat kuin 19. edustajakokouksessa.

Ei tässä enää ole muuta tehtävissä kuin se, että valmistelu olisi mahdollisimman yhtenäistä ja asiallista ja että piirijärjestöt, edustajistot ja perusjärjestöt tiedostaisivat vastuunsa. Tarvitaan kunnon valmistelu, jossa ideologiset, poliittiset ja järjestölliset kysymykset ovat yhdessä ja tasapainoisesti esillä. Lähestyvä puoluekonferenssi saattaa olla tässä suhteessa avainasemassa ja tienraivaajana. Sanoin "saattaa", sillä eihän se vielä ole varmaa, mutta siihen suuntaan on toimittava, vaikkapa sitten veren maku suussa.

5. Minun on – totean sen vielä kerran – todella vaikea käyttää tätä osapuolikäsitettä tai asettaa kaiken pohjaksi jonkinlainen osapuoliteoria.

Mutta käydään sitten leikki loppuun saakka. Ajatellaan vaikka näin: "Enemmistössä" vallitsee demokraattinen sentralismi. Hyvä. Puolueessa kokonaisuutena ei vallitse demokraattinen sentralismi. Huono. Pannaanpa siis oikein suoraviivainen demokraattinen sentralismi pysyyn: "vähemmistö" alistuu "enemmistölle"...

Jos tuollaiseen leikkiin lähdetään, ei "osapuolijakoa" *ylitetä*, suosittua hegeliäistä sanontaa käyttäkseni, vaan se *alitetään* kirkkaasti. Ja lopputulos on kamala.

Olemme tehneet monia päätöksiä, joissa suositellaan ja jopa kielletään, ettei saisi jakaa puoluetta enemmistöön ja vähemmistöön eikä yleensääkään harjoittaa leimaamista. Monet ovat kyynisesti hymyilleet näille suosituksille. Se ei ole minusta reilua.

Tätä puoluetta ei enää pidä jakaa kah-tia, kolmia tai neljiä millään tavalla, ei ainakaan hallinnollisin toimenpitein! Vaikka monet ihmissuhteet ovat tässä vuosien varrella vaurioituneet todella pahasti, ei pitäisi heittää ketään ulos. Meitä ei ole, toverit, yhtään liikaa.

6. Minusta tilanne on vähän monimutkaisempi. Se on *omituisella tavalla kaksijakoinen*: toisaalla on selviä ja kehittyviä yhtenäisyyden muotoja, toisaalla hurjaa linjaa ja kirveenheilutusta. Tuo edellinen tendenssi pitäisi äkkiä saada vahvistumaan. Se tosin vahvistuu, mutta liian hitaasti.

Kaikki tuntevat yhä suositummaksi tulleen teesin: "Kenttä on yhtenäinen, mutta johto riitelee." (Ja kaikki tuntevat myös tästä tehty kaksijohtopäätöstä. Toinen on vakavassa mielessä esitetty: "Johto pitää vaihtaa." Toinen on sitten vähän hausempi: "Johdon pitäisi erottaa kenttä ja valita uusi.")

Valitettavasti teesi siitä, että kenttä on yhtenäinen mutta johto riitelee, on väärä. Tosiasiaa äsken mainitsemani kaksi ristiriitaista tendenssiä (yhtenäisyyden linja ja kirveslinja) *halkovat sekä kenttää että johtoa*. Siinä koko pulma, ja se ei olekaan mikään pieni pulma.

Aikaa myönteiselle ratkaisulle ei ole liikaa. Jaksan vielä toivoa ja tehdä työtä sen puolesta, että Tampereen puoluekonferenssista tulisi todella myönteinen tapahtuma ja että vastaavanlaisia tapahtumia nousisi kaikkialla maassa kuin sieninä sateella.

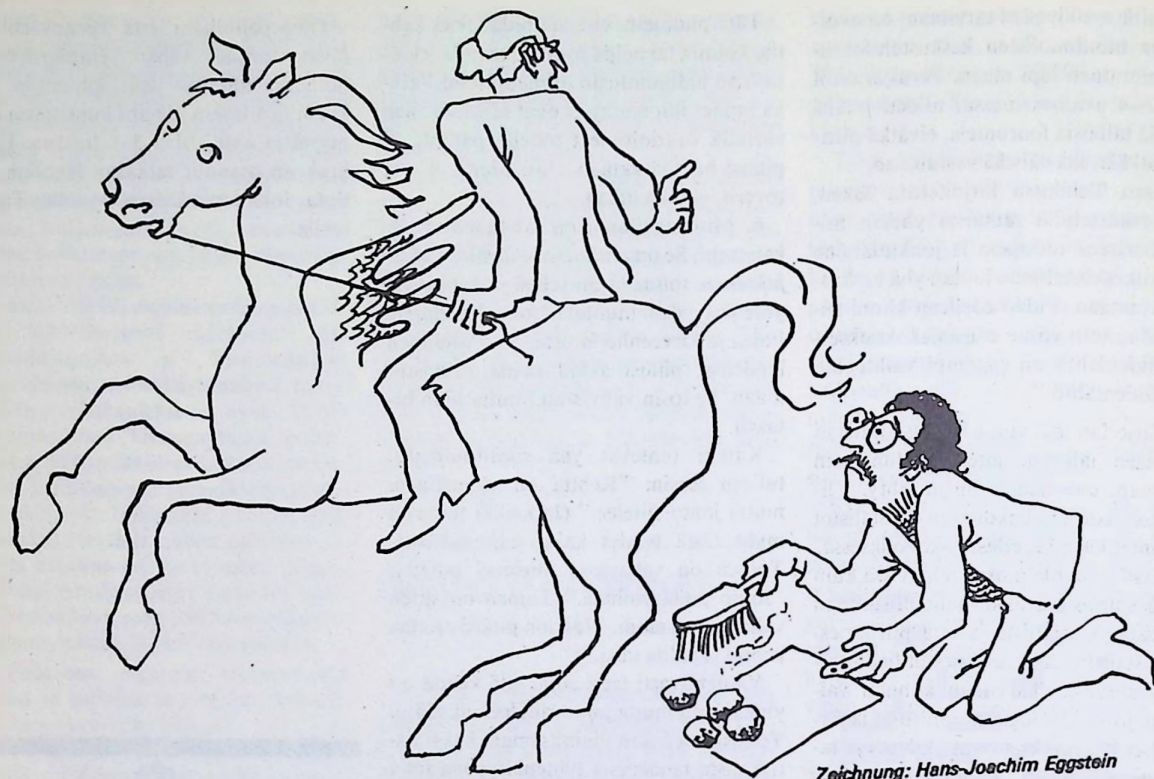
Olen pahoillani, että vastaukseni saattavat tuntua vähän ympäröiväisiltä. Soidhun toimitus teki kuitenkin kaikkiaan (jos laskin oikein) kuusitoista kysymystä ja antoi tilaa 3–5 liuskaa. En ole koskaan osannut ratkaista Rubikin kuutiota. Joka tapauksessa, tavataan Tampe-reella.

KANTTI löytyy!

- Mikä?
- Mieli pidelehti, jota inspiroi marxilaisuus.
- Taas propagandaa?
- Päinvastoin. KANTTI on itsenäisen ajattelun – henkisen kasvun äänenkannattaja.
- Missä sitä tehdään?
- Kansan Sivistystyön Liitossa. Tule mukaan ideoimaan, kirjoittamaan ja lukemaan.
- Näytenumeron voit tilata ilmaiseksi!

JARRUMIEHENKATU 2, 00520 HELSINKI 52
90-141 311

Kolmas linja paljastettu SKP:ssä

Oulussa ilmestynvä Kansan Tahto -niminen lehti on paljastanut uuden poikkeaman ja sääntöjen vastaisen ilmentymän: "Kolmannen linjan". Toimittaja Yrjö Rautio (KT 10.2.81) on tekemissään tutkimuksissa päässyt selville myös tämän uuden syöpäkasvaimen ja epä-leniniläisen poikkeaman sosiaalisesta pohjasta. Poikkeamaa tukevat seuraavat kolme ryhmää:

1. Työläiset ja luottamusmiehet, "jotka ovat toimissaan ammattiyhdistysliikkeessä ja työpaikoilla havainneet, etteivät työläisten edut noudata SKP:n osapuolirajoja". Kyseessä on silti vaistonvarainen asenne: "Heidän poliittinen ja ideologinen tietoisuutensa ei kuitenkaan riitä", paljastaa Rautio. Se mikä sopii veljelyyn työpaikoilla "sittenkin

**EUGEN
DÜ.
KÄVI
TÄÄLLÄ!**

varsin yksinkertaisissa ongelmatilanteissa, ei riitä kommunistisen puolueen ristiriitojen ratkaisemiseen". Työläiset eivät tunnu tajuavan mm. puhdistuksen kategorian filosofista merkitystä nykytilanteesta. 2. Vaarallisin ryhmä on "vä-

syneet järjestötoimitsijat". Säilyttääkseen oman leipänsä heidän täytyy vastustaa hallinnollisia toimia ja siten puolustaa osapuolisopimuksia. "He ovat täysin näköalattomia; heillä ei ole tarjottavana mitään sen kummemmin puo-

lueen politiikan, stragian ja taktiikan kehittämiseen kuin ulospääsytietä sisäisen taistelun kurimuksesta. Heidän olemukseensa kuuluu usein voimakas anti-intellektuellismi". 3. Tyhmänpuleisten työläisten ja laiskojen toimitsijoiden lisäksi vaaralliseen 3. linjaan yhtyvät laajasti "sivistyneistöön kuuluvat henkilöt". "He uskovat yleensä enemmän yksittäisten älyköiden ajattelun voimaan ongelmien ratkaisussa, eikä niinkään jäsenistön voimaan ja kykyyn".

Jokainenhan huomaa, että tämä salaliitto on erittäin vaarallinen: se hienostaa työläisten vaistonvaraisen pyrkimyksen yhtenäisyyteen, toimitsijoiden näköalattoman tyhmyyden ja sivistyneistön pyrkimyksen käyttäen aivojaan (! miten kauas leninismistä onkaan lipsuttu) ongelmien ratkaisuun. Kaikki tämä asetetaan *järjestöjen voimaa, järjes-*

töjen kykyä vastaan. Etteivätkö järjestöt muka osaa tehdä selviä ratkaisuja erottamalla syylliset?

Tulevissa toimissa pitää ottaa huomioon, että "vilpittömyys ja hyvää tarkoittavaa intellektuelliryhmää hallitaan pelottelemalla sitä niin vähemmistöllä kuin kapinallikeellään. Heidät on saatu uskomaan, että kapinallike on vain kirves kädessä kuria huutava joukko, joka on yhtä ahdasmielistä ja mahoja kuin tiedonantajaliike".

Tutki toverisi!

Valitettavaa horjuttaa on esiintynyt myös Tiedonantajalehdessä. Ensimmäinen levitetty hyväuskoisesti tietoa, että "kolmaslinjalaisia" voitaisiin käyttää "hulinalinjan eli kemppaislaisten" torjumiseen. Seuraavassa vaiheessa uskoettiin, ettei ole muka osapuolia eikä niiden ylittäjiä. Vasta 19.2. uskalsi TA tunnustaa asian todellisen laidan: "Kaikkein pahin uhka päävaarana olevan revanssilinjan ohella on kolmaslinjalaisuus. Se ei pitäydy selkeisiin periaatteisiin, ei selkeisiin poliittisiin toimintakohteisiin eikä miininkään siihen, joka auttaisi ihmisiä". – Siis samaa näköalattomuutta, jonka jo Kansan Tahto paljasti.

Urho Jokinen on kuitenkin varovaisempi kuin Yrjö Rautio luokka-analyysin suhteen: "Se kuka on kolmannella linjalla, on eri asia, jopa tutkimisen arvoinen asia". Tässäpä onkin merkittävä aloite perusosastojen työskentelyyn. On tutkittava tarkkaan, missä piilee "kolmaslinjalaisia". Erityisesti kannattaa tutkia, onko naapurin piirijärjestö enää/vielä luotettava. Luettelot "kolmaslinjalaisista" pyydetään palauttamaan Kansan Tahdon ja Tiedonantajan toimituksiin.

Omavaltaisuutta SKP:n liepeillä!

Aivan turhaan ei Kansan Tahto ole varoitellut anarkiasista ja hulvattomasta ajattelusta puolueen liepeillä. TA:n maineikas pakinoitsija Aleksandrovits (TA 30.12.81) on tehnyt vielä hälyttävämmän paljastuksen: "Jossain on syntynyt suuria strategeja ja taktikkoja". Nyt voidaan kysyä, kenen luvalla? Onko sallittavaa, että noin vain, "jossain" syntyy strategiasta ja taktiikasta kirjoittavia ihmisiä? Onko puolueen edustajakokous, poliittinen toimikunta, Tiedonantajan toimitus tai jokin piirikomitea antanut pahamaineisille "eräille tovereille" oikeuden kirjoittaa strategian ja taktiikan kysymyksistä? Oikeisto-, "vasemmisto"- ja keskustarevisionismin torjumisen lisäksi tarvittaisiin nyt selvästikin – ja näitä yhdistäen – taistelua "jossain syntyneitä suuria strategeja ja taktikkoja" vastaan.

Marxilais-leniniläisen kritiikin metodologia on myöskin harpunnut merkittävästi eteenpäin. Aleksandrovitsin kirjoituksissa. Purevasti hän arvostele virheellisiä ajatuksia mm. näin: "On joutunut kuulemaan mielipiteitä, joita ei luulisi kommunistin suusta kuulevansa". Marx ja Lenin joutuivat aikanaan vielä mainitsemaan, *mitä* ajatuksia, miksi ja *millä* perusteella he arvostelivat. Nyt tältäkin ajatukselta voidaan vapautua: riittää jos тов. Александровитс ei voi kuvitella kuulevansa ko. ajatuksia kommunistin suusta.

Tunsiko Stalin sääsiki-tempun?

"Jokaisessa maassa, jossa sosialismia on tähän mennessä

sovellettu, on tehty hyvin suuria virheitä". Tähän yllättävään tulokseen on tutkimuksissaan päässyt lääklis. Arvo Kemppainen Kainuusta. "Pahimpia virheitä on ollut opposition tukahduttaminen", jatkaa hän Polttopiste-lehdelle (25.10.81) antamassaan haastattelussa.

SKP:n dogmaatitot tuohuivat luonnollisesti Kemppaisen tutkimustuloksista ja aloittivat vainokampanjansa. Erityisesti ollaan loukkaantunut ajatuksesta, että *opposition tukahduttamisessa voisi olla sinänsä jotain pahaa*. "En minä silti itseäni revisionistiksi kutsuisi", torjuu Kemppainen syytöksiä. Vainoajilta on jäänyt kuulematta, mitä Kemppainen aivan suoraan pamautti 19. edustajakokouksessa: "Vähemmistöäädökset ovat kommunistisille puolueille tuiki vieraita".

Dogmaatitot pyrkivät lopulta tekemään Kemppaisen vakavasta kritiikistä pelkän vitsin. Niinpä hän vastaa Kansan Ääni -lehdessä (29.10.81) täsmentämällä opposition tukahduttamisen ehtoja: "Puhuessani... siitä, että opposition tukahduttaminen on ollut sosialistisissa maissa eräs vakavimpia virheitä, halusin nimenomaan korostaa opposition keinotekoista tukahduttamista".

Luulisi marxilaisten nyt laajemminkin pohtivan kysymystä siitä, *miten* oppositiot on tukahdutettava. Tutkiessaan SKP:n suhdetta tiedonantajalaiseen oppositioon antaa Kemppainen viitteitä luonnollisemmista menetelmistä: "Eiköhän se ole vähän niin kuin sääsikiä tapettaessa, että kun yhden tappaa niin kymmenen tulee tilalle" (Polttopiste).

Nyt voidaankin täsmentää sosialismi-kritiikkiämme: ta-

jusiko lopulta edes Stalin sitä, miten tämän sääsiki-tempun tekniikka ja politiikka toimivat?

Luokkataistelu löytynyt!

Marxilaiset yhteiskunnan tutkijat ja monet sivulliset tarkkailijat ovat viime aikoina hautoneet vakavaa revisionistista ongelmaa: minne on kadonnut luokkataistelu? Missä on luokkien tietoisuus ja taisteluhalu näinä koivistolaisen rauhan päivinä.

Kulttuuritalon suojissa useita vuosia tutkimus- ja selvitystöitä tehnyt O. Björkbacka -niminen henkilö on kuitenkin löytänyt luokkataistelun. Tutkittuaan hallituspolitiikkaa ja kohoamista (Aufhebung) hän on päättänyt tulokseen: "Luokkataistelun kohoaminen korkeammalle poliittiselle tasolle yhteiskunnan hallintomekanismien hienosäätösystemin käytön opetteluun ei ole tapa sopeutua tilanteeseen ajan voittamiseksi, vaan tuskallista uusien luokkataistelun keinojen etsintää muuttuneissa yhteiskunnallisissa oloissa" (KU 23.1.82, kurs. E. Dü.).

Luokkataistelua ei ole löytynyt maan päältä, koska se selvästikin on kohonnut eli suorastaan karannut korkeammalle poliittiselle tasolle. SKP:n ylimääräisen edustajakokouksen tulisi nyt ilmeisesti selvittää vaihtoehtoiset strategiat:

1) Olisiko vaadittava luokkataistelun palauttamista takaisin maan tasolle?, vai

2) olisiko pyrittävä entistä laajemmalla joukolla etsimään (usein ehkä tuskallisesti) luokkataistelukeinoja sieltä korkeammalta poliittiselta tasolta?

Huomautuksia

Saksan Liittotasavallan

”poliittisesta kulttuurista”

JOACHIM HIRSCH

Saksan Liittotasavallassa näyttää muodostuneen kaksi poliittista kulttuuria: Toisaalla instituutiot ja apparaatti, byrokraattiset organisaatiot edustajineen, hallintovirkamiehineen ja asiantuntijoineen sekä näiden uskollinen asiakaskunta; toisaalla spontaanit aloitteet ja alakulttuurit, erilaiset liikehinnat, suoritusvaatimuksen hylänneet, jollakin tavalla (järjestelmän) ulkopuolelle astuneet ja ne jotka eivät joko enää halua tai kykene palaamaan siihen takaisin. Tämä on uutta maassa, jota kenties enemmän kuin mitään muuta maata perinteisesti luonnehtivat järjestys, valtio, yhdenmukaisuus sekä velvollisuuden täyttäminen. Kysymys ei ole enää –kuten kuusikymmenluvun lopulla –muutamasta marginaalisesta vasemmistolaisesta tai alakulttuuririghetosta. Yhteiskunta kokonaisuudessaan näyttää yhä enemmän jakaantuneelta. Jakautuman tunnusmerkkejä ovat betonimuurit ja poliisiketjut joita hallitsevat piirit vetävät strategisten linnakkaidensa ympärille, samoin kuin joka hetki nähtävissä oleva elinympäristön ja arvoasettamusten yhteentörmäminen.

Molemmilla osapuolilla on omat symbolinsa. Frankfurtissa – vain muutaman kilometrin päässä uuden lentokentän rakentamista vastustavien mielenosoittajien mökkikylästä – sijaitsee loistelia ”Vanha ooppera”: kylä on kirjava kokoelma itse-rakennettuja tilapäisiä tönöjä, joita asuttaa eksoottisen viehättävä joukko erilaisia ihmisiä ja heidän vieraitaan. Mellakkapoliisit ja kauhakuormaajat tuhoavat kylän, siitä huolimatta se nousee aina uudestaan. Toisaalla elottomasti restauroitua porvarillista loistoa, yläluokan arkkitehtuuria ja kuin todisteena rappeutuvasta poliittisesta ja ideologisesta valtapyrkimyksestä kaltereita ja vartiomiehistöjä. Toisaalla spontanisteja ja polkupyöräilijöitä, lodentakkeja ja urheilutossuja, koristeellisiin nahkatakkeihin pukeutuneita opettajia ja kotirouvia tennistossuissaan.

Vastakohtaisuus on kuitenkin enemmän kuin symbolista. Byrokratian mahdollinen kasvu, instituutioiden jäykistyminen, julkilausumien ja kommentaarien mittäänsanomaton kapulakieli sekä itsensä kanssa puuhailevan apparaatin tyhjäkäynti luonnehtivat yhä enemmän sitä,

mitä maassamme virallisesti pidetään politiikkana ja kulttuurina, se luonnehtii myös tiedotusvälineitä, ”kansanpuoluiden” ”omaa” valtioapparaattia ja ammattiliittoja. Pankkien, yliopistojen, ostoskeskusten ja ammattiliittojen toimistojen arkkitehtooninen samankaltaisuus ilmaisee niiden yhteisen olemuksen: Ne heijastavat status quon ylläpitämiseen pyrkivää, liikkumattomuuteen jäykistynyttä valtakoneistoa, monintavoin yhteenkietoutuneen ja samalla suljetun institutionaalisen koneiston herruutta joka ei salli vaihtoehtoja, elämää, (uusia) näköaloja tai poikkeamisia.

Repeämän synty

Nykyisellä tilanteella on historiansa. Alku sijoittuu viisikymmenluvun jälleerakennuskauteen. Sen johtotähtinä olivat aineellinen jälleerakennus, fascismin kauden syyllisyyden syrjääntöytäminen, valtionuskonnoksi kohotettu antikommunismi ja kaikilla edellisillä perusteltu pidättäytyminen yhteiskunnallisista ”kokeiluista”.

Ohjelmallinen vaihtoehtottomuus selviytyi kuusikymmentäluvun kriisien ja lyhyen reformi-illusioiden kauden yli suoraviivaisesti aina "Saksan malliin" saakka. Tuona aikana kiihtyi maailmanmarkkinoihin sitoutuminen ja "rakenteellinen sopeutuminen". Ajan sosiaaliset seuraukset ovat nyt koettavissa. Tuskin missään muussa maassa oli mahdollista selittää itsestäänselvyudeksi brutaalisti mullistava ja tuhoava kapitalistinen dynamiikka. Tuskin missään muualla voitiin jo vaatimatonta aloite vaihtoehtoisen yhteiskunta- ja elämäntapaesityksen realisoimiseksi diskriminoida ja kriminalisoida niin perusteellisesti.

Liittotasavallan "poliittiseksi kulttuuriksi" kutsutun ilmiön kehittyminen on enemmän kuin tietoisuuteen liittyvä kysymys. Sen aineellisena perustana on raa'asti läpikapitalisoidun yhteiskunnan ja väkivallan välinen yhteys joka on hajottanut sosiaalisen ympäristön ja perinteiset elämäntavat, hävittänyt historian tajun (sen vähänkin mitä sota jätti jäljelle), pakkomobilisointi, sisällötön suoritusvalmius ja kilpailun nostaminen normiksi sekä kaupunkien ja maaseudun asumiskelvottomaksi tekeminen. Kaikki tämä on myös kyetty selittämään "edistykseksi".

"Saksan mallia" ei voi kuvitella ilman fascismin aiheuttamia sosiaalisia ja kulttuurillisia tuhoja; "malli" on monessa mielessä täydellistännyt tuhoa.

Tuloksena oli atomisoitunut, identiteettistään ja perinteellisiltä juuriltaan reväistetty yhteiskunta, sopeutettujen "työntekijöiden" ja uskollisten kuluttajien kasau-
ma jonka koossapysymisen tekee mahdolliseksi vain jäykkä ideologinen rajoittaminen sekä kaikkialla läsnäoleva valvonta- ja sääntelykoneisto.

Vasta tältä pohjalta pystyi Liittotasavaltaa luonnehtiva byrokraattisten puolueiden ja joukkojärjestöjen korporatiivinen blokki menestymään. Sen herruuden alaisena on demokratia rappeutunut vaaliuurnalla käymisen rituaaliksi. Itse määriteltujen intressien asettaminen ja kaikenlaisen "horjumisen" muodot rinnastetaan lähes valtion turvallisuuden vaaran-
tamiseen. Valtiovalta lähti kansasta alun-
alkaenkin vain paperilla. Siellä missä osavaltion perustuslaki vielä puhuu "kansasta" ikäänkuin porvarillis-demokrattisena jäänteinä – kuten nykyisin Hessenissä –

suhtautuvat hallitukset asiaan pelkästään kynnisesti.

Tilanne saattoi tosin jatkua hyvänä vain niin kauan, kuin kasvava tavarapal-
jous kykeni legitimoimaan herruuden ja niin kauan kuin tämä pääoman kasaantumisen muoto oli keskeisten taloudellisten valtaryhmittymien intressien mukaista. Nimenomaan tämä ytimeltään epäpoliittinen konsensus loi sodanjälkeisten ja myöhempien väkivaltaisten toimien jälke-
nen illuusion (Schein) "vakaasta" demokratiasta.

Puolueet ja ammattiliitot kykenivät näin kehittämään yhä enemmän intressi-
edustuksen koneistoista erilliseksi byrokraatiaksi – hallinnollisiksi elimiksi. Tiedotusvälineistä tuli ideologisen status quon kaupallistettuja ja kontrolloivia markkinointiyhtiöitä, "turvavaltion" kontrolli – ja valvonta-apparaatti kudottiin yhä tiheämmäksi.

Yhteiskunnallinen vaihtoehtottomuus on sittemmin ollut poliittisen koneistomme kantava toiminta-
tahto. Vaihtoehtottomuus tekee siitä näköalattomuuden ja oppimiskyvyn puutteen institutionaalisen il-
mauksen.

Virastot ja puolueoimistot tietävät yhä huonommin mitä "ulkopuolella" tapahtuu. Moninaiset mielipidetiedustelu- ja valvontakoneistot, tutkimusohjelmat ja komiteat eivät pysty korjaamaan kosketuksen menetystä. Talojenvaltaukset, taloudellinen vastarinta ja paisuva rauhanliike ovat heille käsittämätön luonnonilmiö joka kuuluttaa "hallitsemattomuutta".

Teräsbetonisen yhteiskunnan maaperässä on kasvanut niisanottu "virallinen" poliittinen kulttuuri: Kynnärpäämenteliteetti ("tie auki vapaille kansalaisille"), kumppaninaan yhä tiheämpi hallinnollisten säännösten verkko; Pelko, joka "turvallisuuden" nimissä manataan pois ja työnnetään syrjään; yksinäisyys ja näköalattomuus, joka asuntotornien ja ostoskeskusten brutaalissa autiudessa saa aistein havaittavan muodon; turvattomuus, joka näkyy äkillisenä aggressiona "sisäisen vihollisen" vaihtelevia henkilöitymiä kohtaan; "sukupolvien väliseksi konfliktiksi" väärinymmärretty vastakohtaisuus hallitsevan normalisointipa-
kon edessä antautuneiden ja siihen kykenemättömien tai siitä kieltäytyvien välillä; sanattomuus, joka näkyy rituaalimai-

sesti järjestetyissä "keskusteluissa" ja "vuoropuheluissa".

Mitä enemmän vanhan konsensuksen aineellinen perusta hajoaa, mitä ongelmallisemmalta kromibarokin ja nykyisen asumiskulttuurin hyöty näyttävät, sitä jyrkempi on torjuntaloitsujen (nousu)suh-
danne.

Vakuuttelujen ja vannomisien sumussa näyttää politiikka näennäisten "asiapak-
kojen" hallitsemiselta ja näin voidaan välttää politiikan legitimoinnista argu-
mentein ja sisällöllisin perusteluin. Väki-
vallasta tulee samalla konsensuksesta ve-
täytyneiden vakituinen seuralainen. Liit-
tokanslerin puuhien tukena seisovat hy-
vinvarustautuneet poliisirobotit. Toisin
kuin puolueet (ja ammattiliitotkin vain
osittain), osa evankelista kirkkoa on tul-
lut mukaan talonvaltauksiin ja rauhan-
liikkeeseen. Tämä sanoo jotakin siitä, mi-
hin kehitys on johtanut.

Repeämän toinen reuna

Myös toinen osapuoli on hallitsevien olosuhteiden tuote. Yhteiskunnallisen ke-
hityksen yksilöllisyys ja epävarmuus, valtiokoneiston osaksi tulleiden puolueiden ja ammattiliittojen järjestelmä, kulttuuriteollisuuden monopoli, sortavan normalisoinnin verkosto, jossa poliisilla ja televisiolla on oma osansa, sekä yhteis-
kunnallisten yhteyksien tuhoaminen, tuottavat sen, minkä tänään kohtamme elämäntapojen kapinana ja "uusina sosi-
aalisisina liikkeinä" jotka etsivät mieltä ja identiteettiä ja vastustavat subjektin insti-
tutionaalista hajottamista sekä pyrkivät oman elämänsä yhteyksien jälleenpalauttamiseen.

Yhteiskunnan jakaantuminen on kokonaisuus. Raja ei kulje yksinkertaisesti integroidun ja normalisoidun "ytimen" ja kasvavan ulkopuolelle jättäytyneiden ja ulkopuolelle heitettyjen joukon välissä, vaan raja kulkee yksilöiden itsensä läpi. Instituutiot organisoivat puolittain tayloristisen mallin mukaan hajoitettut yksilöt abstraktin pääoma- ja valtalogiikan mukaan liikkuvan yhteiskunnallisen koneis-
ton ainesosiksi; toimiviksi työläisiksi, ha-
lukkiksi kuluttajiksi, jäseniksi, suorittajiksi ja vaatimuksiin oikeutetuiksi. Mutta ihmiset omine historioineen, kokemuksi-
neen, toiveineen ja tarpeineen putoavat tavaramuotoisen markkinoinnin ja by-
rokraattisen sääntelyn siiviltä läpi. Niin-

pä löydämmekin miltei kaikki itsemme kuilun molemmilta laidoilta:

Heilumme edestakaisin virastosta mie-
lenosoitukseen ja ostoskeskuksesta kes-
kustelupiiriin, puolueesta kansalaisaloit-
teeseen. Kotiirouvat osoittavat mieltään uuden lentokentän rakennustyömaalla ja käyvät oopperassa, seuraavana päivänä heidät löytää mökkikylästä...

Tällainen jakaantumisen ja rajottami-
sen muoto aiheuttaa toisen osapuolen ja sen liikkeen diffuusion ja vaihtelevan taa-
juuden. Se estää lujien "linnoitusten" ja poliittisten organisaatioiden perinteellisten muotojen rakentamisen. Niiden ra-
kentaminen on välttämättömyys joka on kuitenkin erisuuntainen liikkeen intres-
sien ja lähtökohtien ja henkilökohtaisten ja vielä löytämättömien yhteiskunnallisten perspektiivien ja konseptioiden kans-
sa. Toista "yhteiskuntaa leimaakin mar-
ginaalisuus instituutioiden koossapitä-
mään ja kontrolloimaan "ytimeen" ver-
rattuna. Se kasvaa pikemminkin sosiaali-
silta reuna-alueilta käsin eikä sillä ole mi-
tään taloudellisia pakkokeinoja käytettä-
vissään. Näin se on helposti poliittisin
keinoin rajoitettavissa ja kriminalisoita-
vissa. Hessenin sisäministeri nimitti uu-
den lentokentän rakentamista vastustavia
mielensisäisiä "rikollisiksi kaaoksen
kannattajiksi ja epäsosiaalisiksi". Liikeh-
dintä on myös jakautunutta, sitä leimaa
kirjava ja usein ristiriitainen moninaisuus
ja sen sosiaalinen pohja eroaa kapitalisti-
sen yhteiskunnan taloudellisesta luokka-
rintamasta. Näin syntyvät liikkeen tunne-
tut poliittiset ja ideologiset ristiriitaisuudet ja myös sen heikkoudet, (ainakin) jos
käytetään valtakäsymyksen perinteisiä
kategorioita.

Apparaatin epäpolitisoituminen ja "toinen yhteiskunta"

Koska toinen osapuoli ei muodosta sul-
jettua leiriä ja siltä puuttuu organisaatio,
se samalla välttää kontrollia ja mukaan-
vetämistä. Kuitenkin se omalta osaltaan
vaikuttaa "ensimmäiseen yhteiskuntaan"
eikä se anna ilman muuta työntää itseään
marginaaliseen asemaan. Liikkeen moni-
muotoisuus ja sen kiinnostus kokeiluja ja
polttavia ongelmia kohtaan, korporatiivi-
sesti hallituksen kasvukonsensuksen radi-
kaali kyseenalaisuussisäistäminen, sen
pyrkimys käytännön itsehallintoon ja it-

semääntämiseen, sen yhä uudelleen
kamppailema autonomia asettaa sen ko-
konaisuutena väistämättömästi vastak-
kaiseen rintamaan järjestelmän suhteen.
Siitä tulee pysyvä kapula järjestelmän ra-
taissa. Samalla se pesiytyy myös järjestel-
mään itseensä, kouluihin, teattereihin,
puolueisiin ja ammattiliittoihin sekä syn-
nyttää siellä jatkuvasti sisäisiä konflikte-
ja. Konfliktien neutralisointiyritykset
esim. estämällä keskustelut ja hoiperteli-
joiden ulosheittäminen johtavat vähitel-
len sisällöllisen politiikan viimeistenkin
rippeiden katoamiseen apparaatista ja se
muuttuu tyhjiillään käyväksi koneeksi.
Sosialidemokraattisen puolueen viimeai-
kainen kehitys on tästä esimerkki. Edus-
tuksellisen demokratian apparaatit rap-
peutuvat yhteiskunnallisen status quon
vartioiksi, menettävät raskaasti legitiimi-
syyttään ja niiden täytyy toimintakykynsä
säilyttääkseen tukeutua yhä enemmän vä-
kivallan käyttöön. Hessenissä tämä on
nähty esimerkiksi: Maapäivien yksi-
mielinen päätös takanaan osavaltion hal-
litus sallii poliisin marssia kymmeniä tu-
hansia mielenosoittajia vastaan. Yhteis-
kunnan monimutkainen jakautuminen,
perinteellisten poliittisten välityskoneis-
tojen rapistuminen, eristäytyminen ai-
neellisesta intressiedustuksesta yhteiskun-
nallisesta fantasiasta ja poliittisesta kau-
kokatseisuudesta on tehnyt yhteiskunnas-
ta "hallitsemattoman". Porvarillis-
demokraattiset poliittiset muodot näyttä-
vät tulleen yli-ikäisiksi.

Hallittu kriisi

"Fordistisesta desintegraatiosta käsin
yhteiskunta kehittää aivan toisenlaisen
kriisin kuin mitä perinteiset vallanku-
moukuvitelmat ovat ennakoineet. "Kan-
sanpuolueet" ja ammattiliitot sekä trus-
tiutunut ja monopolisoitunut ideologinen
apparaatti eivät enää kykene hallitse-
maan omaa kriisiään. Ne eivät kykene
repressiivisiin ja ideologisiin keinoin pa-
lauttamaan pakolla "normaalitilaa". Ko-
neiston tyhjäkäynti vastaa hallitsevan
kulttuurin tyhjyyttä. Monopolisoitumi-
sen ja jakaantumisen aiheuttama porva-
riston katoaminen "kulttuuriluokkana"
tekee siitä teollisuuden tuotteen, joka
osoittaa elonmerkkejä vain niin kauan
kuin sen edustama "vaihtoehto" on
markkinoitavissa.

Tuskin koskaan aikaisemmin ovat val-
ta ja politiikka, laillisuus ja legitiimisyys
eronneet tällä tavoin toisistaan. Tämä
merkitsee, että todella poliittinen yhteis-
kunta on kehitettävä instituutionaalisen
laillisuuden ja repressiivisesti toteutetun
normalisoinnin tuolla puolen, puolittain
avoimesti maan alla, hallitsevan yhteis-
kunnallistumismuodon huokosissa, aina
alittiina vallitsevien yhteiskunnallisten
mekanismien väkivallalle, aina itsensä
liikkeessä olevaksi käsittävänä ja sisäl-
töään sekä muotoaan etsivänä.

Se mitä tässä maassa perinteellisesti
kutsutaan "politiikaksi" ja mitä sen insti-
tuutiot pitävät sisällään, on ilmausta his-
toriallisesti täydellisyyteensä tulleesta ka-
pitalistisesta yhteiskunnasta. Sen yhteys
väkivaltaan tuhoaa sen oman porvarillis-
sen perinnön. Se palautuu yhä enemmän
(perintönsä) tavaramuotoiseen hajoitta-
miseen, sen maailmanmarkkinoiden la-
mien mukaisen repressiiviseen toteuttami-
seen ja samalla kompensoivaan säänte-
lyyn. Tästä johtuu myös uusissa liikkeissä
havaittava omalaatuinen suuttumus val-
tiota kohtaan ja "uuspatriotismi". Val-
tion varaan rakentuva parlamentaarisen
politiikan "porvarillinen" muoto tuskin
pystyy enää elpymään. On välttämätöntä
torjua yritykset pakottaa "uudet" liikkeet
instituutionaalisiin muotoihin ja näin voit-
taa reformistisesti yhteiskunnan jakaan-
tuminen.

Tästä johtuvat epäluulot organisoi-
tumista ja kaikenlaista puolueuudostus-
ta kohtaan. On välttämätöntä pysyä ja ke-
hittyä autonomisena "vastayhteiskunta-
na". Oman sisältönsä ja muotonsa löytä-
mällä ja kehittämällä itselleen pitkäjä-
nnitteiset näköalat se saa valtioapparaatin
tanssimaan oman pillinsä mukaan. Fran-
kfurtin uuden lentokentän vastustaminen
on osoittanut esimerkiksi kuinka "toi-
nen" yhteiskunta on tullut kypsemmäksi.
Erilaisista lähtökohdista käsin kyetään
toimimaan poliittisesti ja ottamaan vir-
heistä oppia. Se on myös osoittanut kyke-
nevänsä konkreettiseen yhteiskunta-ana-
lyysiin ja ekologisiin, urheilutossu-suku-
polvi ja vuoden -68 lapset kykenevät pal-
jonpuhutuista eroistaan huolimatta kes-
kustelemaan ja toimimaan yhdessä. Näi-
den lähtökohtien puolustamisesta ja ke-
hittämisestä riippuu järkevän, demok-
raattisen ja elämisen arvoisen yhteiskun-
nan mahdollisuus tässä maassa.

Menneisyyden vai tulevaisuuden kangastuksia?

Matti Hyvärinen

Me elämme SKP:ssä tätäkin päivääme tiukasti menneisyytemme ja menneisyyden myyttien seurassa. Tätä ajatusta ei voi hetkeksikään unohtaa lukiessaan Into Kankaan kirjaa "SKP – tuho vai

nousu". Kun tästä ahkerasti levitetystä kirjasta on pyritty tekemään pohjoisen "kapinallisuuden" ohjelmallista teosta SKP:n uudistamiseksi, lienee aihetta puuttua siihen perusteellisemminkin.

Jo Osmo Bullerin esipuheessa viritetään kirjalle ominainen ja siinä ylittymätön ristiriita. Buller kirjoittaa: "Menneisyydestä kaikkine virheineen voidaan vapautua vain tunnustamalla se. Siksi

esim. NKP:n oli Stalin-ilmiöstä vapautuakseen ensin paljastettava ja tunnustettava se, mutta SKP:n johto kielsi moista koskaan esiintyneenkään SKP:ssä".

Vanhentuneen teoreettisen perinnön ja stalinismin kauden kritiikki jäi 60-luvulla kesken, nyt sitä olisi päästävä 1970-luvun tauon jälkeen jatkamaan, esittää Kangas.

Mutta mitkä ovat "stalinismin" poistamisen menetelmät: on palattava sääntöihin, on puhdistettava johto, tarvitaan hallinnollisia toimenpiteitä. Se auktoriteetti, johon kerta toisensa jälkeen vedotaan, on puolueen vuodelta 1957 peräisin olevat säännöt.

SKP:n "vanha" johto ei siis kyennyt tekemään arviota puolueessa vaikuttaneista "stalinilaisista" ilmiöistä, demokration kehittymättömyydestä ja loukkauksista, se ei kyennyt luovaan teoreettiseen otteeseen, mutta miten se on kaikesta tästä huolimatta kyennyt laatimaan ehdottomaksi ja ainoaksi auktoriteetiksi kelpaavat säännöt?

Miten valtataistelu jaksaa jatkaa?

SKP:n "vanhoilliset" ainekset eivät tyytyneet 14. edustajakokouksen päätöksiin vaan alkoivat syytellä johtajia "oikeistolaisuudesta" ja pyrkiä takaisin valtaan puolueessa. Tästä syntyi taistelu vallasta SKP:ssä, tästä syntyi vuosikymmenen kestänyt valtataistelu sanoo Kangas.

Jos siis tämä SKP:n "oppositio" on vain vallanhalun koossa pitämä ryhmä, niin miten on selitettävissä seuraavat kummalliset tosiasiat:

Ensinnäkin on helppo selittää, miksi joku julkaisee Tiedonantaja-lehteä. Mutta jos lehti on vain vallanhalun ilmentymä, niin miksi ihmiset tilaavat sitä (ilman lehtiseteleitäkin, huomautettakoon) vuodesta toiseen? Kiinnostaa-ko valtataistelu SKP:n kannattajia?

Toiseksi: mistä kummasta johtuu aidon teoreettisen ja tieteellisen työn kapeus avara mielisyydestään itseään mainostavan "enemmistön" piirissä, miksi syvällisempi ja uudempi marxilaisuuden tutkimus on kuitenkin kukoistanut nimenomaan "vähemmistöläiseksi" aikoinaan leimatun Tutkijaliiton piirissä?

Ja kolmanneksi: miksi SKP:n jäsenet eivät aivan yk-

sinkertaisesti sitten luovu, irtaannu tuosta pelkästään valtaa haluavasta porukasta?

Jos kyseessä olisi todellakin "vain" valtataistelu, olisi sellaisen olettanut ratkeavan, kuihtuvan tai haihtuvan ilmaan hyvinkin nopeasti puolueen kehityksessä. Jos "enemmistö" oli niin hyvä ja oikeassa kuin Kankaan kirja antaa ymmärtää, ei sillä olisi pitänyt olla vaikeuksia imaista koko "vähemmistön" kannatusta ja jäsenjoukkoja itselleen.

Mutta, mutta! Into Kankaan kykenee esittämään pitkän rivin taisteluja järjestöistä, hallinnollisia toimia ja verrattain likaisia riitoja. Eikö tämä osoita päinvastaista?

"Tuholaistoiminta ja rettelöitsijät"

Kaikki tiedämme vallan hyvin, että SKP:ssä on viimeiset 15 vuotta väitelyä ja riideltä teoriasta, politiikasta, henkilöistä ja järjestöistä. Seuraavaksi on myös äärettömän helppo huomata, että puolueesta voidaan myös kirjoittaa ainakin kolme eri historiaa. Teoriasta kiinnostunut kirjoittaa teorian historian, politiikas-

ta kiinnostunut poliittisten väittelyiden historian, henkilöistä ja vallasta kiinnostunut valtataistelusta.

Into Kankaan on kiinnostunut henkilöistä, kokouksista, voimasuhteista, valtataistelusta.

Yhden lajin – ja kovan – ennatystä merkinnee toteamus sivulta 59: "Vuoden 1969 puoluekokousvaaleissa enemmistö sai 55,5 ja vähemmistö 44,5 % annetuista äänistä. Vuonna 1981 vastaavat luvut olivat 58,3 ja 41,7%". Murskaava kehitys, eikö totta? Tämä ei tosin poista sitä, etteikö "vähemmistö" olisi Kankaan mielestä edelleen "valtaamassa" puoluetta, jos "enemmistön" ote herpaantuu.

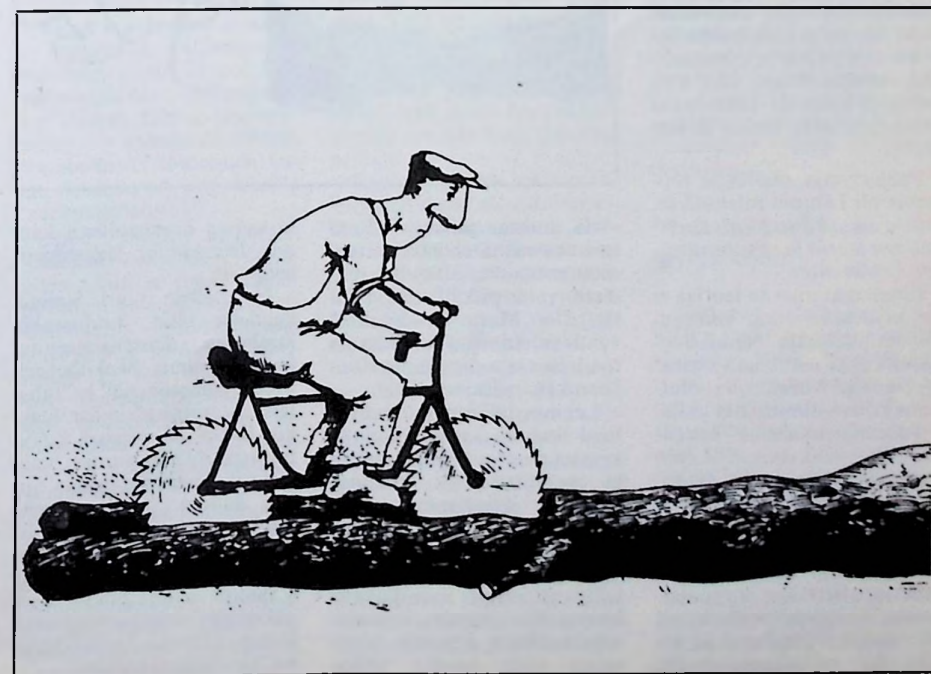
Kertoessaan kokouksista, juntauksista ja valtauksista Kangas ei totta totisesti kerro mitään uutta. Kuka tahansa mukana ollut, avarakatseisempi tai asioita toiselta puolelta katsellut voi vain todeta, ettei maailma valitettavasti ollut niin kirkkaan mustavalkoinen kuin Kangas epätoivoisesti yrittää selittää. Minnepä unohtuivat vaikkapa ne takavuosien sadat hyllylle jääneet SKP:n jäsenhakemukset tai piirien hyllyille unohtuneet jäseniirrot? Minne unohtuivat ne (Kankaan muuten jyr-

kästi tuomitsemat) ulosmarsit, jolloin "enemmistöläiset" lähtivät (SOL:n tapaan) jäädessään vähemmistöksi järjestön johdossa?

Yhä useampi realisti SKP:n piirissä on viime vuosina tullut siihen lopputulokseen, ettei "valtailu" ja entisistä keskinäisistä rettelöinneistä riitely auta ketään – ellei sitten mukaan lueta SKP:n vastustajia.

Osmo Buller antaa tällekin viisastumiselle omituisen selityksen: "Arkuus puolueriidan historian selvittelyyn on ollut ymmärrettävää. On pelätty, että siten puhallettaisiin uuteen liekkiin kekäleitä, jotka eivät enää vähään aikaan ole leiskuneet". Eiköhän asia ole pikemminkin niin, että yhä useampi kasetin pyörittäjä on alkanut häveten tunnustaa itseksensä, että ei sitä meidänkään puolella niin puhtaita ja loputtoman viisaita oltu kuin väitetään. Ja puolueen väki on vaatinut positiivista annettavaa tämän päivän ongelmien ratkaisemiseen, ei väsyttäviä tarinoita "toisen puolen rötköistä".

Into Kankaan kirja on voimakas puheenvuoro hallinto-keskustelun puolesta. Kovan panoksen antaa teemaan jo esipuhe. Se tuo keskusteluun

käsitteet "pahimmat rettelöitsijät", "häikäilemätön ohjailu" ja "puoluevastainen tuhoalaistoiminta". Nyt voidaan vain vaatimattomasti kysyä, mistä traditiosta ja käytännöstä ovat peräisin nämä "tuholaisten" etsiskelyt puolueessa.

Mistä löytyvät "kommunistiset periaatteet"?

Kansan Tahdon pääkirjoituksessa (11. 2. 82) Kangas jopa kiistää SKP:n kommunistisen luonteen, kun ei "noudateta kommunistisia järjestöperiaatteita". Ratkaisuna puolueen tilanteeseen on palauttaa "SKP:hen kommunistinen järjestys".

Jossain on siis olemassa selvät järjestöperiaatteet, selvä kommunistisen kurin malli. Mutta missä, toveri Kangas?

Alkuluvussa Kangas lainalee Leniniä ja Leibsonia sieltä täältä. Lenin kirjoitti puolueesta tilanteesta, jossa oli perustettava ja koottava puolue maanalaisuuden oloissa johtamaan lähestyvää vallankumousta.

Itse vallankumouksellisessa taistelussa, maahantunkeutujia vastaan ja vanhoillisen kulttuuriperinnön uudistamisessa tarvittiin kieltämättä hyvin keskittyneitä ja kurinalaista puoluetta. Mutta SKP:n tilanne ja tehtävät 1980-luvun Suomessa ovat kovin toisenlaiset.

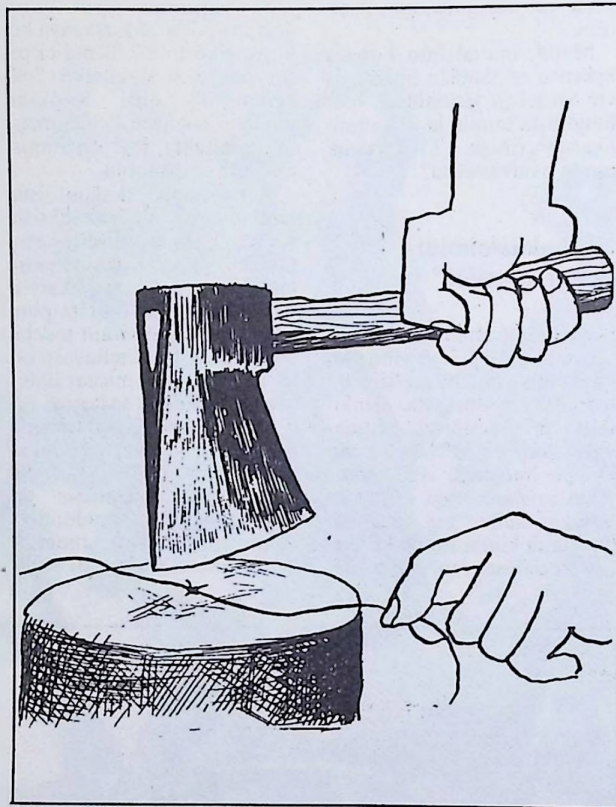
Pääkysymys puoluetta luotaessa oli Leninin mielestä se, miten on yhdistettävä etumainen teoria ja vaistonvarainen työväenliike.

Ilman etummaista teoriaa ei ole myöskään aitoa kommunistista puoluetta. Nämä hankalimmat ja ajattelua vaativat kysymykset Kangas on sivuuttanut kurivaatimustensa tieltä.

Vasemmistolaisuus lasten-tautina" -teoksessaan Lenin kehitti myös tunnetut ehtonsa todelliselle yhtenäisyydelle ja kurille puolueessa. Lenin itse vaatii näiden kurin ehtojen tutkimista sen sijaan että vain ylistettäisiin kurinalaisuutta. Ensimmäisenä ehtona oli puolueen tietoisuus ja uskollisuus vallankumoukselle.

Toisena puolueen kyky luoda suhteita laajoihin joukkoihin. Kolmantena puolueen oikea poliittinen johtotyö, sen oikea strategia ja taktiikka.

"Ilman näitä ehtoja kurin luomisyrietykset raukeavat ehdottomasti tyhjiin, muuttuvat fraasiksi, irvailuksi", lisää Lenin. Niille, jotka haaveilevat kertakaikkisesta "kurinpalautuksesta" SKP:ssä Lenin

vielä muistaa jatkaa: "Mutta toisaalta nämä ehdot eivät voi muodostua kerralla. Ne luodaan vain pitkällisellä työllä..." – Mutta kaikki mikä vaatii miettimistä ja aikaa on nyt liikaa ja sopimatonta Kankaan kärsimättömyydelle.

Leninin jälkeen tuli tunnetusti Stalinin kausi. Silloinko kenties muotoutuivat ne selvät ja ongelmattomat "kommunistiset järjestöperiaatteet", joihin Kangas niin kiihkeästi vaatii palaamaan? Kun juuri demokratia, avoimuus ja rehellisyys olivat niin kovalla koetuksella tuona kautena, asia voidaan ilmaista myös toisin päin: kuinka paljon

myönteistä jäi kehittymättä kommunististen järjestöperiaatteiden alueella juuri Stalinin kauden ongelmien vuoksi.

Mikäli Bulleriin ja Kankaaseen on uskomista, ei SKP ole tietoisesti tai kovin vakavasti koskaan tehnyt rajanvetoa stalinismin kauden ongelmiin. Ja käänteli asiaa ylös tai alas, samat kirjoittajat vaativat ratkaisuna tilanteeseen palaamis-

Lenin, todellisuus ja sitatologit

En kiivaile hetkeäkään anarkismin puolesta. En esitä kritiikkiäni puolustaakseni nykyisten osapuolten jatkuvaa olemassaoloa tai erillistä organisoitumista. Tältä osin kantani on luettavissa "teeseistä" (TA 20. 2., Ku 22. 2. 82).

Mutta historiallinen tarkastelu on osoittanut, että ei ole olemassa sellaisia "kommunistisia järjestöperiaatteita", jotka ongelmattomasti voitaisiin ottaa jostain hyllyltä ratkaisemaan SKP:n ongelmat – ja vielä ns. stalinismin jäänteiden siivoamiseen.

Leninin ensimmäinen vaatimus oli konkreettisen tilanteen konkreettinen analyysi. Ja tämä pätee myös käsitykseen puolueesta ja sen järjestöperiaatteista. Into Kangas ei sanallakaan viittaa nykyisiin jo laajaan marxilaiseen tutkimukseen ja keskusteluun Suomen hallitsemistavan muutoksesta. Hän ei sanallakaan kajoja siihen, miten puolueiden asema on jyrkästi muuttunut ja muuttumassa – ja samat muutokset uhkaavat myös SKP:tä. Suuntaako myös SKP kohti yleispuoluetta ilman erityisiä etuja puolustettavanaan, suuntaako se kohti vaalipuoluetta, suuntaako se kohti johdon ja jäsenistön kuilun kasvua?

Kaikki nämä muutokset yhteiskunnassamme vaativat puolueen perustason voimistamista, sen itsenäisyyden ja oma-aloitteisuuden lisäämistä, myös erilaisuuden kasvua puolueen sisällä.

Toinen puoli konkretisoitua on historia. "O. W. Kuusinen korosti, että suuntataistelua puolueessa on käytävä johdonmukaisesti loppuun saakka, puolue on puhdistettava poikkeamista..." julisti Arvo Kempainen 19. edustajakouksessa. Milloin Kuusinen kirjoitti? Suuntataisteluja on viety niin loppuun ja väliin on puhdistettu niin tehokkaasti, että tämä kokemus pakottaa meidät kyllä tarkastelemaan myös tätä Kuusisen vaatimusta historiallisena ajatuksena.

Jatkossa Kempainen toteaa: "selvä asia on, että puolueen linja on oltava enemmistön linja, vähemmistösäädök-

set ovat kommunistisille puolueille tuiki vieraita". Monien Lokakuun Vallankumouksen parhaiden sankareiden ja niin monien muiden puolesta olisin itse toivonut että asia olisi ollut jo 30-luvulla toisin päin. Silloin kun ei ole vähemmistöäädöksiä, silloin ei ole myöskään mitään takeita demokratiasta – valitettavasti. Sillä miten mikään ajatus voi koskaan tulla, kasvaa enemmistöksi (eli miten mikään voi kehittyä), jos enemmistöllä on puolueessa aina oikeus keinolla millä hyvänsä nujertaa kaikki vastaan tulevat vähemmistöt? Ja juuri tähän tarkoitukseen kommunistiset puolueet – vallankumouksellisia ja muuttuvia ollakseen – tarvitsivat myös noita Kempaisen kieltämiä vähemmistösäädöksiä.

Kyllähän sekä Kangas että Kempainen vaativat toisaalta suvaitsevaisuutta, demokratiaa jne. Mutta kaiken tuon itsevarman järjestö- ja puhdistusopin jälkeen se kuulostaa enemmän "suvaitsevaisuutta enemmistölle – puhdistuksia vähemmistöille" -periaatteelta.

Into Kangas antaa kirjassaan muutaman herkkuisen esimerkin siitä, mitä hänen hallinnollinen ja "suvaitseva" linjansa todellisuudessa on. "Puolueen uuden ohjelman luonnoksen valmistelussa vähemmistö aiheutti rettelöitä. Ensiksi ohjelματοimikunnan palkallinen työntekijä Urho Jokinen laati oman rinnakkaisluonnoksensa. Lienee melko aivanlaatuista, että puolueen palkallinen työntekijä ryhtyy tällaiseen rinnakkaisoimintaan mitä tärkeim-

ässä periaatekysymyksessä. Toiseksi mm. Turun piiri levitti tätä ryhmäkuntalaista rinnakkaisluonnosta ja kun poliittinen toimikunta siitä huomautti, piiri ilmoitti huomakkaasti keskuskomitealle, että se "katsoo itsellään olevan oikeuden toimittaa perusjärjestöilleen kaiken sen ohjelman-aineiston, jonka se harkitsee puolueohjelman käsitteilyssä tarpeelliseksi" (86). – Tämä on "rettelö", johon Kangas palaa useasti.

Osma Buller kirjoittaa: "Lukijalle selvinnee myös, miten väärä ja epäoikeudenmukainen on enemmistön leimaaminen ryhmäkunnaksi vähemmistön tavoin... Kah-tiajako ei ole enemmistön vika. Myöhemmät historioitsijat kiisteltööt, mikä on enemmistön "syyllisyys" siihen, että se salli vähemmistöryhmäkunnan sabotoida SKP:n toimintaa niin kauan". Ja kruunaksi: "Tuleva yhteinen SKP:kin voidaan rakentaa vain alkuperäisen enemmistöäisyyden perustalle". Sen sijaan "SKP:n vähemmistöjohtoon syyllisyyttä ei voida pyyhkiä historiasta".

taan ja laati oman rinnakkaisesityksensä. Miksi ihmeessä puolueen jäsen ja työntekijä Urho Jokinen ei saa tehdä käsitteellisen toista esitystä, jos vallitseva ei häntä miellytä? Ja miksi puolueen jäsenet eivät Turun piirissä ja muuallakin saa tutustua koko aineistoon ja kaikkiin esitettyihin näkemyksiin ennen päätöksentekoa? Mistä johtui poliittisen toimikunnan halu sensuroida keskustelua ennen päätöksentekoa?

Kun piti paljastaa "anarkistista rettelöintiä", tuli valotettua omia 50-lukulaisia menelmiä ja myös "enemmistön" aidosti ryhmäkuntalaista toimintatapaa.

Miksi Kangas on ryhmäkuntalainen?

Kankaan kirja on moraalisuuden uudestisyntymisen, uskonpuhdistuksen julistus. Enemmistö on poliittisesti ja moraalisesti oikeassa, se on puhdas ja nuhteeton. Vailla omantunnon tuskia voidaan ryhmäkuntalainen ja väärässä oleva, moraaliton vähemmistö poistaa puolueen johdosta tai koko puolueesta. Vain musta ja valkoinen, hyvä ja paha ovat sävyistä käytössä.

Kirjan kuvituksena on kuvia a henkilöistä. Alkupuolella esitellään riidan roistot: vähemmistöläiset pääpukarit. Sen jälkeen tulevat marttyy-reiden, vähemmistöläisten "vainoamien" tovereiden kuvat. Ansioita on vain oikeilla "enemmistöläisillä".

Osma Buller kirjoittaa: "Lukijalle selvinnee myös, miten väärä ja epäoikeudenmukainen on enemmistön leimaaminen ryhmäkunnaksi vähemmistön tavoin... Kah-tiajako ei ole enemmistön vika. Myöhemmät historioitsijat kiisteltööt, mikä on enemmistön "syyllisyys" siihen, että se salli vähemmistöryhmäkunnan sabotoida SKP:n toimintaa niin kauan". Ja kruunaksi: "Tuleva yhteinen SKP:kin voidaan rakentaa vain alkuperäisen enemmistöäisyyden perustalle". Sen sijaan "SKP:n vähemmistöjohtoon syyllisyyttä ei voida pyyhkiä historiasta".

Me ihmiset teemme virheitä ja yritämme oppia niistä, mutta Bullerin ja Kankaan "enemmistö" tuo mieleen lesta-diolaisuuden jyrkän mustavalkoisuuden: me olemme vain oikeassa ja vain meidän uskollamme voit saada pelastuksen. "Penikkataudissaan" Lenin muuten toteaa: "Viisas ei ole se, joka ei tee virheitä. Sellaisia ihmisiä ei ole eikä voikaan olla. Viisas on se, joka ei tee kovin oleellisia virheitä ja osaa korjata ne helposti ja nopeasti". Buller ja Kangas valitsevat mieluummin sen 30-, 40- ja 50-lukujen tradition, jossa enemmistö on aina oikeassa ja virheitä osaavat tehdä vain "poikkeamat" ja "ryhmäkunnat".

Kritiikin ja itsekritiikin vaikean opettelemisen – peiliin katsomisen vaikeuden – asemesta Kangas tarjoaa ikivanhaa ja yleensä historiassa onnettomiin seurauksiin ja suunnattomaan suvaitsemattomuuteen johtanutta menetelmää: syntipukkiteoriaa. Jos on vaikeaa, etsi syntipukki, rankaise häntä. Tällä menetelmällä on sorrettuja ja alistettuja ihmisiä hajotettu, saatettu toisiaan vastaan ja tuhattu sivu ihmiskunnan historian. Ja juuri tämä yhdistää SKP:n "osapuolia" osapuoliksi: ne kieltäytyvät pakonomaaisesti oman itsensä kritiikistä. Vika on aina noissa toisissa. Tiedonantajan kunniaksi on sanottava, että se pyrkii puhumaan politiikasta ja teoriasta, eikä usuta tyytymättömyyttä pelkästään ihmisten perään.

Kankaan tarina Jokisen ohjelmaesityksen sensuroimisesta ja vaintamisesta oikeastaan riittää osoittamaan ns. "enemmistön" oman ryhmäkuntaisen käyttäytymisen. Pari lisäkysymystä tästä teemasta ehkä vielä sallitaan:

– Miksi ns. "enemmistö" on läpi vuosien käsitelty SKP:n keskuskomitean ja poliittisen toimikunnan asiat etukäteen ryhmäkokouksissa tuoden valmiit päätökset tai "neuvotteluesitykset" "vähemmistöille"? Miksi puolueessa ei näiltä osin viimeistään keskuskomiteaa myöten noudatettu sääntöjä? Miksi nämä yhteiset kokoukset eivät voi keskustella ja päättää asioista?

– Miksi on puolueriidan eri vaiheissa yritetty julkisuudessa – esimerkiksi KU:n palstoilla vaieta toisen suunnan mielipiteistä, sensuroitu kritiikkiä ja estetty todella avoin keskustelu, rajoitettu sopimatomiin ehdokkaiden mainontaa jne? Miksi Kansan Tahto haastattelee vain tovereita, jotka haluavat ja vaativat jyrkkiä henkilövaihdoksia seuraavassa edustajakokouksessa?

Lahkolaisuutta vastaan voidaan taistella vain avoimuuden kautta: ei muodostumalla itse samanlaisiksi lahkoksi.

SKP:n tilanne ei olisi niin lukkiutunut, ellei tuo puh-taaksi mainostettu enemmistö olisi itekin taipuvainen ratkaisemaan asiat nopeasti ja hal-linnollisesti, sensuurin, vai-kenemisen ja voimasuhteiden avulla. Paljon puhuttiin stalinismia vastaan, mutta nujertamisen ajatuksesta ei päästy.

Sitovatko myös yhteiset päätökset?

Kangas ei pajoa pysähdy pohtimaan sitä, mitä Suomessa on viimeisten 15–20 vuoden aikana muuttunut. Poliitiikkaa ei sidota yhteiskunnan kehitykseen, eikä se nouse suomalaisen yhteiskunnan tutkimisesta. Kangas on kiinnostunut kokouksista. Tässä mennään saumattomasti siihen menneiden vuosikymmenien traditioon mukaan, jossa "kokouksen päätös on totuuden kriteeri".

Mutta kokouksiakin täytyy valita

Tärkeänä lähteenä on SKP:n keskuskomitean päätös vuodelta 1969. Henkilöistiriidat, juntausmenetelmät, ryhmäkuntalaiset piirteet olivat päätöksen mukaan johtaneet mm. "...puoluetta vahingoittavaan tietoiseen pyrkimykseen heikentää puoluejohtoon, keskuskomitean ja sen poliittisen toimikunnan arvevaltaa".

Kaikki tuo on rikollista, kun "vähemmistö" tekee sitä. Mutta kun Into Kangas parjaa Iltä-Sanomissa 30. 1. 82 kes-

kuskomiteaa kyvyttömäksi ja ennustelea (enneneaikaisesti) sen päätyvän umpikujaan, kaikki on paikallaan. ("... keskuskomitea ei päätöstä ylimääräisestä edustajakokouksesta pysty tekemään. Kuinka se nyt pystyisi yhtäkkiä selkeisiin ratkaisuihin, kun niitä ei ole tähänkään mennessä... saatu aikaan... Keskuskomitea päätty umpikujaan").

17. edustajakokouksen yksimieliset päätökset saavat vähän puolustusta Kankaalta: "Moni hymyili ilkeästi luettuun tää päätösti, niin epärehelliseksi se tajuttiin. Luottamus puolueen johtoon rapisi tämänkin päätöksen vuoksi". On siis myös päätöksiä, jotka eivät sido, vaan herättävät vain ilkeitä hymyjä: SKP:n yksimieliset päätökset.

Uudistajat ja stalinistit?

Kankaan kirjan sanoma on selvä: aito enemmistöläisyys on aina ollut oikeassa, ollut tervettä uudistusliikettä dogmaattista, vanhoillista ja valanhaluista vähemmistöä vastaan.

Tämä on yhtä puhdas myytti kuin se, että vastakkain olivat "marxilais-leniniläiset voimat" ja "oikeistorevisionistit". Kumpikin ovat myyntejä, mutta puolueen arkipäivään ja tulevaisuuteen rasakaasti vaikuttavia myyntejä.

Kumpikaan puoli ei uskalla myöntää, että SKP törmäsi 1960-luvun aikana itselleen vähän ylittämättömiin ongelmiin. SKP:n olennainen heikkous lähtökohdissaan on ollut siinä, että sillä ei ole ollut piirissään tai tukeanaan suomalaista marxilaisen tutkimuksen traditioita. Teoreettinen työ ja teoreettinen keskustelu ovat liikkuneet joko yleisten teorioiden ja yleisten totuuk-sien huimissa korkeuksissa tai sitten välittömän käytännöllisissä ongelmissa. Ja kun on ollut kaksi politiikkaa, on kummankin puolen ollut tavottoman helppoa valikoida sopivat sitaattit "yleisten totuuk-sien" tasolta.

Varmasti on niin, että 60-luvun "uudistusliikkeen" liikkeelle panevana voimana

olivat aidot ongelmat puolueessa. Oli pysähtyneisyyttä, kyvyttömyyttä hegemonisessa taistelussa, aloitteen puutetta nopeasti muuttuvassa tilanteessa.

Mutta marxilaisen tutkimuksen, vakavan teoreettisen tradition puuttuessa "uudistusliike" jäi horjumaan karkeanpuoleisen "revisionismin" ja sosialidemokraatteja yötäilevän politiikan pragmatismien välille. "Uudistusliike" oli kyvyn tärkeimmässä: se ei kyennyt luomaan piirissään laajaa tai vakavaa marxilaisen tutkimuksen traditiota. *Stalinismin vastainen taistelu jäi näin toteutettavaksi vanhan stalinilaisen tradition omilla eväillä.*

Into Kangas ei hallinnollisessa kirjassaan huomaa eikä mainitse juuri tällä alueella kivuliaasti tapahtuneita muutoksia. Koska "vähemmistön" traditiossa on vain huonoa, hän ei voi nähdä eikä reagoida siihen marxilaisen yhteiskuntatutkimuksen kehitykseen, mikä on tapahtunut Tutkijaliiton piirissä. Kankaalle on kenties järkytys, että tämä *teoreettisesta pysähdystilasta irtaantuminen on tapahtunut ja tapahtumassa tyysiin osapuolirajoista piittaamatta.*

Kangas vaatii suvaitsevaisuutta tokaisemalla: *"Vain harva uskaltaa esittää muuta kuin marxismin oppikirjojen aatekaavoja tai päätöslauselmista kopioituja fraaseja (110)."* Missä Kangas on nukkunut viimeiset viisi vuotta? Osapuolitaistelun aiheuttama puhdasoppisuus ja keskustelun tukahtuminen oli tosiasia, mutta myös yhä enemmän taakse jäänyt tosiasia. Jostain syystä Kangas kyllä itse tukeutuu kovin hartaasti juuri samoihin "oppikirjoihin ja päätöslauselmiin".

Vaikuttaa todella siltä, että Kangas ei osaa tarkastella maailmaa sen pitemmälle kuin 15 vuotta sitten kaivetusta osapuolitaistelun juoksuhaudasta näkyy. Kun omat asenteet ovat entiset, kuvitellaan maailmankin pysyneen ennallaan. Kuvitellessaan, että "osapuolet" ovat 15 vuoden kokemuksen ja historiallisen kehityksen jälkeen entisensä. Mutta ikävä kyllä: "enemmistöläisyydestä" löydämme

myös vaikkapa 50-lukulaista teoreettista asennoistumista, pysähtyneisyyttä omiin asemiin; "vähemmistöläisyydestä" taas voimme löytää myös eteenpäin menevää teoreettista ajattelua ja suomalaisen marxismin tradition vakavaa rakentamista. Mutta tämän voimme tietysti nähdä vain, jos uskallamme ylittää mustavalkoisen hyvä-paha-maailmankuvamme.

Kansan Tahdon pääkirjoituksessaan 13. 2. 82. Kangas puhuu vielä SKP:n "uudistamisen" nimissä. Valitettavasti hänen kirjansa ei tarjoa *uudistamisen* aineksia. Vain paluuta 50-luvun kuriin ja patriarkaaliseen puolueeseen.

Messiastako odotetaan?

Useimmat Länsi-Euroopan puolueista ovat olleet vaikeuksissa linjansa, strategiansa ja kannatuksensa kanssa. SKP:llä erimielisyydet pikeminkin kertovat teoreettisesta ja poliittisesta heikkoudesta kuin johtuvat siitä.

Olisi helppo yhtyä, jos jollain olisi tässä ja nyt valmiina esittää uskottava poliittinen ratkaisu käytännön tasolla.

Into Kankaan kirja ja Kansan Tahto valavat uskoa yksinkertaiseen ja suorasukaiseen ratkaisuun. Vaaditaan vähemmistön puhdistamista, väliin vaaditaan koko poliittisen toimikunnan vaihtamista, vaaditaan puolta keskuskomiteaa ulos jne. jne.

Mitään muuta ei sitten olekaan esittää. Sopii kysyä, mistä kasvavat parissa kuukaudessa ne ihmismiehet ja ihme naiset, jotka pyyhkivät puolueen johtoon ja tuovat sen odotetun pelastuksen puolueelle. Jos me emme ratkaise ainoatakaan riitakysymystä, emme esiä aiuttakaan ratkaisua politiikkamme eteenpäinviemiseen, niin miten kummassa uudet henkilöt voivat pelastaa puolueen?

Kansan Tahdon kirjoituksissa vilisee harva se rivi kuuluisa puolueen jäsen, joka tuo jäsenkirjansa piiriin, jos ratkaisuja ei heti synny. Pelkään pahoin, että tätä tilannetta eivät henkilösiivoukset enää pelasta. Ellei puolue kykene ra-

dikaalisti terävöittämään profiiliaan ja tekemään jotain Pohjois-Suomen työttömyyden ja kurjistumisen edessä, eivät edes toistuvat puhdistukset ja syntipukkien metsästyset pelasta turhaumilta ja vetäytymiseltä.

Metallin kommunistit, siivistyneistöt, toimihenkilöt ja nuorisopuolueessa ovat joutuneet osapuolista riippumatta ja osapuolet ylittäen toteamaan SKP:n ja sen osapuolten todellisen avuttomuuden nimenomaan *nykykapitalismin kehittyneimpien ongelmien ratkomisessa.* Kehittyneessä Suomessa menee SDP:n ja Kokoomuksen parivaljakko pelottavan lujaa eteenpäin. SKP tuntuu siinä rinnalla usein kovin jähmeältä, joustamattomalta, aloitteettomalta voimalta.

Etelän työpaikoilla, Vantaan Koivukylässä tai Espoon Matinkylän kaltaisissa lähio-paratiiseissa Into Kankaan hallinnollinen optimismi ja "tuosta poikki" -suoraviivaisuus tuntuu paluulta vuosikymmenien taa. Liikauta ei myöskään Kankaan puolueihanne kaikessa patriarlaalisuudessaan ja autoritaarisuudessaan:

"Puolue tarvitsee ehdottomasti johdon, johon voidaan luottaa. Puolue tarvitsee auktoriteetin, johon voidaan vedota, jolta saadaan apua, neuvoja ja tarvittaessa myös oikeutta". "Kun ei ole luotettavaa neuvonantajaa, oikeudenjakajaa, yhä useammat turvautuvat omiin neuvoihin ja ottavat oikeuden omiin käsiinsä".

Mutta kun meidän pitäisi-kin viimein oppia luottamaan omiin voimiimme. Pitäisi ottaa aloite itse, tehdä itse jotain. Messiaasta ja suurta auktoriteettia odotettaessa menee maailma sivu, loppuu johtajat mitä vaihdella, katoaa hallinto missä leikkiä hallinnollisilla toimilla.

Kysymys kuuluu: uudistetaanko puolue vai yritetäänkö se palauttaa 50-luvun monoliittisiin idylleihin 1980-luvun Suomessa. On mentävä eteen tai taakse, paikalleen ei enää voi jäädä.

Taivaallinen ja maallinen puolue

Heikki Mäki-Kulmala

Into Kankaan kirjan esipuheen kirjoittaja on valinnut motokseen Yrjö Mäkelinin sanat: "Kun totuus tulee ihmisen luokse, seisoo vierelläme alastomana ja vaativana, silloin on aika huutaa julki, mitä se käskää sanomaan". En tiedä tarkkaan missä yhteydessä tuo tummanpuhuv virke on ensi kerran ilmoille sin-gottu, mutta se tuo mieleeni

tappion kärsineen miehen. Miehen, joka ei voittajien rujen fyysisen ylivoimakaan edessä luovuta, vaan yrittää singota alastoman totuuden päin valheellisten tuomareitensa kasvoja. Vastakkain on silloin pyrkimys totuuteen ja vahvemman oikeus.

Näin nuo Mäkelinin sanat tuntuvat kirjan mottona hie-man tekopyhiltä. Eikö Kangas

puhu kuitenkin nojaten enemmistön voimaan, tuomarin ja ennen muuta isännän äänellä? Jos kirja piti välttämättä siivekkäin sanoin aloittaa, eikö parempi olisi ollut lause: "Voi voitettuja"?

Niin, tänään voittajat eivät ole enää näin barbaarisen suorasukaisia. Alaston vahvemman oikeus yritetään esittää "jumalan", "järjen" "edistyk-

sen" "totuuden" tai jonkun sellaisen ihmispoloisen yläpuolella leijuvan instanssin äänenä. Kieltämättä se kuulostaa kauniimmalta. Mutta eikö meidän pitäisi jo lopulta-kin ymmärtää lähteä siitä, että puhumme vain siitä mitä itse olemme todeksi tai järkeväksi nähneet. Objektiiivinen totuus tietysti on olemassa, mutta kuka voi väittää sen omista-

vansa? Mitä erityisesti historialliseen totuuteen – jota Kankaan nyt väitetään julistavan – tulee, on terveellistä muistaa Arvid Järnefeltin sanat: "Tapauksia on joka hetki yhtä paljon kuin tähtiä taivaalla. Ei niitä kaikkia kukaan voisi järjestää kokonaisuudeksi. Mutta jokaisen aikakauden historioitsija valitsee entisyydestä ne tapahtumat, joita hän erikoista tarkoitus varten tarvitsee". Heiltä vain monasti puuttuu Järnefeltin avoimisyys, "erikoinen tarkoitus", tahdotaan esittää itse historian punaisena lankana. Kankaan "erikoisesta tarkoituksesta" ei liene epäselvyyttä. Hänen tarkoituksensa on murskata puolueen vähemmistö, saattaa voimaan se paljon puhuttu rautainen puoluekuri. Tämä on puolueessa kuitenkin aina ongelmallista, koskapa jäsenet ovat ainakin periaatteessa tasa-arvoisia. Siksi täytyykin hänen lähteä siitä, että toiset ovat tasa-arvoisempia, elikkä puoluetta on itse asiassa vain sen enemmistö. Vähemmistön sijaan on puolueen vastainen ryhmä, puolueoppositio.

Kuten Kangas itsekin huomaa, tällainen lähtökoha on arveluttava, se viittaa liian alustomasti vahvemman oikeuteen. Niinpä: "Periaatteellisessa mielessä nimetykset enemmistö ja vähemmistö ovat epätasavertaisia, josta harhaanjohtavia. Ne ilmaisevat vain 'osapuolten' määrällisen suhteen, mutta eivät kerro mitään niiden poliittisesta ja järjestöllisestä luonteesta". Siksi on tätä "erikoista tarkoitusta" varten kirjoitettava historiaa, jossa ikään kuin objektivistia tietä "paljastuisi" vähemmistön opportunistinen vallanhaluinen ja suorastaan demoninen luonne.

Ja onnistuuhan se, mikä ettei. Vaikka Kangas ei nyt ihan niin korkealle yllä kuin ne, jotka kirjoittivat VKP(b): historian mainehikkiaan "lyhyen oppikurssin" tai Stalinin "Lyhyen elämäkerran". Eikä hän saa demonitarinoihinsa aivan samaa lentoa, kuin Kerttu Kaunist Kangas. Mutta hyvä näinkin, opimme jälleen ker-

1) Puolue on "puolueena" aina oikeassa.

2) Puolueella on hallussaan Totuus.

3) Kaikki maallisessa mielessä inhimillinen on Puolueelle vierasta.

Siispä:

1. Jos puolue on erehtynyt, "ollut kankea" tai haparoinut, vika ei ole Puolueen, vaan se on ollut "tiettyjen henkilöiden" (Aaltonen, Pessi jne.) "hallussa", tai siihen "on pesiytynyt" epämääräisiä aineksia.

2. Puolueen omistama Totuus on hyvin salaperäinen, mutta kaikessa toimitaan ikään kuin se olisi sittenkin ilmiselvää. Erityisen hyvin tämä käy esiin luvusta "Romahtanut inflaatioteoria". Kangas puhuu "marxilaisesta inflaatioteoriasta" ikään kuin SKP:lla tosiaan olisi hyvin selvät piirustukset tämän taloudellisen ilmiön luonteesta, ikään kuin asia ainakin olisi itsestään selvä. Kuitenkaan hän ei tällaista teoriaa esitä. Tosin hän viittaa muutamien kirjoituksiin, mutta vain luodakseen kuvaa, että asia on Jossain selvitetty.

Tuo "Jossain" ei ole tietenkään marxilaisten talousteorietikkujen, ei edes Marxin omien teosten luona. Me tiedämme, että siellä käydään vilkasta väittelyä, ja että siellä esitetään jopa sellaisia ajatuksia, joista voi tunnustaa "Hälosen" surullisenkuuluisan jääkaappiteorian aineksia.

Tuo "Jossain" muistuttaa enemmän niitä salaperäisiä "voimapaikkoja", joilla entisaikojen samaanit tapasivat tietonsa ammentaa. Meille tavallisille kuolevaisille ei Kangas voi tietenkään viisautensa lähdeä paljastaa, joten hänen on lausuttava tietonsa valikoitujen sitaattien kautta.

No siteerata voi tietysti kuka hyvänsä. Me emme elä enää sitä aikaa, jolloin lukutaito oli vain pappien omaisuutta, tai jolloin pyhiä kirjoja ei voinut kansan kielellä lukea. Tätä puolueen vähemmistö on katalasti käyttänyt hyväkseen. Mutta sen epärehellinen sitaattihurskastelu voidaan kyllä paljastaa, koska vähemmistön esittämät lainaukset ovat tietenkin "asiayhteydestä irroitettuja". Demoninen, vallanhaluinen ja Teoriaa vastaan hyökkäävä vähemmistö lukee kirjoituksia toden totta kuin piru Raamatua.

Enemmistö voi myös määritellä joidenkin ihmisten "poliittisen luonteen". Silloin on kyse arvosta. Vähemmistö voi myöskin yrittää, mutta silloin se syyllistyy aina pelkään parjaukseen ja "perusteettomaan leimaamiseen". Enemmistö voi arvokkaasti esitellä objektivistia historiallista totuutta. Objektivistien vaatimuksen "tämä teos täyttää, sillä kaikki sitaatti, väitteet ja johtopäätökset perustuvat olemassaoleviin asiakirjoihin, pöytäkirjoihin ja lehtikirjoituksiin jne.", todetaan Kankaan kirjan esipuheessa. Mitä vähemmistöön tulee, senkin riveissä tietyt "kaivellaan vanhoja lehtikirjoituksia jne, 'todisteiden' löytämiseksi". Mutta sehän on vain sellaista "kaivelemista", demonin työtä.

3. Koska Kankaalla ja sillä Oikealla puolueella (siis maallisen harhaanjohtavasti sanottuna enemmistöllä) on tuo "Jostain" hankittu tieto hallussaan, on se kaikkien inhimillisten mittapuiden yläpuolella. Jokin korkeampi puhuu heidän kauttaan. Kun puolueen puheenjohtaja puhuu, hänen kauttaan puhuu tuo salaperäinen Puolue. Kun varapuheenjohtaja Sinisalo puhuu, hänessä puhuu vain vallanhalun ja muiden lihallisten heikkouksien riivaama Taisto Sinisalo, joka "on pesiytynyt puolueeseen" ja yrittää teko-hurskaasti esittää oman asian puolueen asiana.

Kangas, ja muut todelliset kommunistit ovat hämmästyttävän pyyteetömiä ihmisiä. Puolueen asia on heidän tahonsa korkein ja ainut laki. Kommunistisen liikkeen historiaa selaillessani olen löytänyt vain yhden ihmisen (vaikka häntä lience harhaanjohtavaa sana ihmiseksi, ei-hän sellaisesta ole kysymys), joka tässä vetäisi vertoja Kankaan sankareille. Hän on tietysti Josef Stalin, joka teki vain sen ja kaiken sen, mitä Puolueen etu vaati. Jotkut tehtävät olivat ikäviä, mutta hän ei ollut tottunut ajattelemaan itseään. Hänessä oli mittaa suorittamaan ne monet "kipeätkin leikkaukset", joita erilaisten oppositioiden poistaminen vaati. Hänen kristallinkirkas älynsä ja aito luokkavaistonsa auttoi

paljastamaan minkälaisen lahkolaisuuden ja puoluetta vahingoittavan ryhmäkuntalaisuuden hyvänsä – erityisesti silloin kun se teki konnantöitä "vavellankumouksellisen sanahelinän" suojissa.

Nyt SKP:n tila on vakava. Puolueen sakraali luonne uhkaa hämartyä ja "enemmistöä" (siis Oikeata Puoluetta) aletaan Kankaan mukaan pitää jotenkin "vähemmistöön" (puolueen itsensä vastaiseen Oppositioon) verrattavana "osapuolena". Sehän olisi todella irvokasta, ikään kuin Jumala ja Saatana olisivat "osapuolia", joidenka pitäisi taistella määrättyjen sääntöjen puitteissa ja molemmille pitäisi taata olemassaolon oikeus. Näinhän kristillisen moraalin pohja olisi mennyttä. Näinhän kommunistinen puoluemoraali tuhoutuisi: "Siksi kommunistien veljessota on kauhistuttavinta juuri moraaliselta kannalta, se hävittää käsitystä oikeasta ja väärästä, keuhittaa ja vahvistaa väärä moraalista arvoja kommunistien keskuudessa", toteaa Kangas.

Siispä jumala on nostettava valtaistuimelleen: "Puolue tarvitsee ehdottomasti jodon, johon voidaan luottaa. Puolue tarvitsee auktoriteetin, johon voidaan vedota, ja jolta saadaan apua, neuvoja ja tarvittaessa myös oikeutta. Puolue tarvitsee johdon, joka tunnetaan oikeamieliseksi, kyyvykkääksi ja ryhdikkääksi, joka on aatteellinen ja moraalinen esikuva koko puolueelle.

SKP:llä ei ole ollut sellaista johtoa pitkään aikaan eikä näytä olevan vielääkään. (Tähän kysymys: miten monella puolueella on läheltä katsoen sellainen ollut tai on? –H M–K)

Siitä johtuu, että koko puolue on sekavassa tilassa. Kun ei ole luotettavaa neuvonantajaa, oikeudenjakajaa ja järjestyksen ylläpitäjää, yhä useammat turvautuvat omiin neuvoihinsa ja ottavat oikeuden omiin käsiinsä."

"Jos Jumalaa ei ole, silloin kaikki on sallittua", totesi eräs Dostojevskin romaanihenkilö.

Ihmiset nyt ovat mitä ovat. Erehtyvät, myöntävät erehtyneensä, kinaavat ja sopivat, sitten torailevat taas, ei aina näy valmista tulevan.

Sellaista se on, kun vielä perivihollinen yllyttää touhumaan oman päänsä mukaan. Samanien, pappien ja kuninkaitten on täytynyt muistaa mitä vaatii pääsy Pyhyyden ja korkeuden lähelle, täytyy hiljentyä, täytyy käyttäytyä arvokkaasti ja perinnäistapaa noudattaen: "Siksi puoluejohdon yhtenäisyyttä ja kurinalaisuutta ei voi tarpeeksi korostaa.

Siksi yhtenäisyyden ja kurinalaisuuden palauttaminen on aloitettava puolueen johdosta", toteaa Kangas.

Ja sieltähän ne on aina historiassa aloitettu.

Minun moraalin on täysin turmeltunut ja lapsenuskoni mennyttä, Kankaan neuvot tulivat liian myöhään. En jaksa uskoa mihinkään jumalaiseen tietoon, enkä "Jossain" olevaan erehtymättömän tiedon lähteeseen. Siksi näen SKP:n historian ja nykytilan kovin toisenlaisessa valossa, hieman samoin kuin keskustakomitea 28.4.1975 ja 17. edustajakokous: "Puolueessa esiintyviä aatteellisesti poliittisia erimielisyyksiä, jotka ovat alku- ja perussyyinä puolueen sisäisiin vaikeuksiin, ei ole vielä onnistuttu riittävästi selvittämään. Keskuskomitea torjuu kuitenkin sellaiset väitteet, että puolueessa olisi muka oikeistorevisionistinen enemmistö ja vasemmistolahkolainen vähemmistö, samoin kuin väitteet puolueen jaosta poliittisen päälinjan kannattajiin ja vastustajiin...".

Kankaan mielestä tämä on tietenkin maallisten keittiöiden rustaamaa aatepuuroa: "Ei puolueessa ole oikeistoeikä vasemmistopuolueita, mitä sitten ovat aatteellisesti poliittiset erimielisyydet?"

Siinäpä se!

Ehkä Kankaan samaanuidestaan huolimatta pitäisi hieman nöyrytyä ja tutkia niitä erimielisyyksiä, joita vain maallista tietoa omaavilla ihmisillä on. Se saattaisi auttaa ymmärtämään, miksi tuollais-

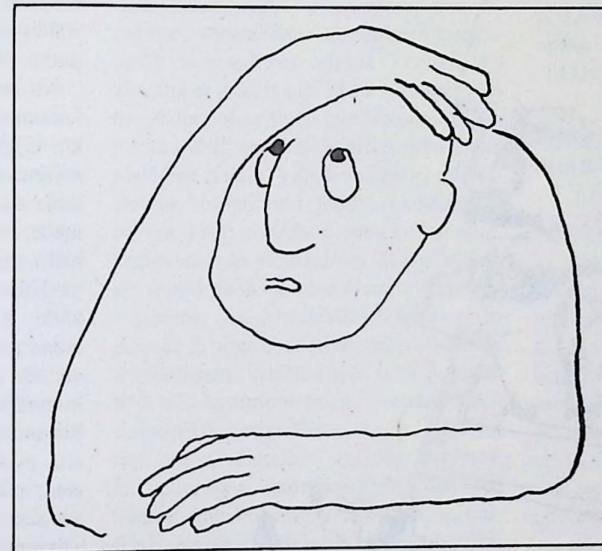
ta aatepuuroa pääsee synty-mään. Muutama esimerkki:

– Kaksi miestä saapuu kaupunkiin, kummallakaan ei ole varmaa tietoa matkareitistä, vain erilaisia aavistuksia. Silloin heidän välilleen syntyy väittelyä, mihin suuntaan olisi kuljettava. Olen harvoin kuullut, että ihmiset tässä tilanteessa nimittelisivät toisiaan opportunisteiksi tai lahkolaisiksi. Kankaan on ehkä vaikeatajata tätä, koska hän tilanteessa kuin tilanteessa on osannut valita oikean tien.

– Kaksi taloustieteilijää

Jos valitsemme ensimmäisen tien, meidän on totuttavasti siihen ajatukseen, etteivät linjat ja teoriat ole ihmisenjärjen luomuksia kummempia, eivätkä johtajat eroa merkittävästi tavallisesta jäsenestä.

Silloin meidän on myös totuttavasti siihen ajatukseen, että moni itsestään selvänä pidetty asia olikin vain myytti. Vähemmistön periaatteellisuus saattaa katkeata taakseen hedelmättömän paitsioasenteen käytännön politiikasta. Enemmistön salaperäinen

saattaa tosiaan kinata inflaatioteoriasta, nimittelemättä toisiaan. Ilmeisesti Kankaan on tätäkin vaikea ymmärtää, koska hänen saavuttuaan paikalle kaikki tulee itsestään selväksi. Silloin kinat aiheutunevat tosiaankin tietoisista hämäämispyrkimyksistä

– Kokonaiselle puolueelle saattaa hallitukseen osallistuminen, pienemmistä päätöksistä puhumattakaan, olla tosiaaninkin ongelmallinen ja monitahoinen asia, vallankin kun sellaista Kankaan toivomaa johtoa ei ole.

SKP:n jäsenet ovat nyt tärkein valinnan edessä. Ja vaihtoehtoja on kaksi. Joko usko sakraaliin puolueen johtoon, teoriaan ja linjaan romutetaan lopullisesti tai se Kankaan toivomin toimenpitein palaute-taan.

tuon velvoittavan päätöksen liittyä. Ja heidän on tultava vain "omiin neuvoihinsa turvautumalla" toimeen, jos nimittämällä sitä kaikkietietoa ei ole olemassa. Silloin heidän on syytä ryhtyä miettimään, miten neuvonpito olisi järjestettävä, miten lyödä viisaat, keskinkertaiset ja tyhmit päät yhteen. Kaikkia tarvitaan, kuten laulussakin sanotaan. Jokaisen ihmisen kokemus on ainutkertaista ja korvaamattonta, Kankaan omaa kokemustakaan ylentämättä tai alentamatta.

Tällöin sakraaliin "puolueen linjaan" perustuva monologi käy mielettömäksi, sen täytyy väistyä maallisten ihmisten maallisen dialogin tieltä. Meidän on inventoitava historiaa, sitä mistä olemme tulleet ja mitä tähän mennessä aikaan saaneet. Mutta me emme voi tehdä sitä demoni-, pyhimys- tai marttyyritarinoiden kaavan mukaan. Jos lähdemme dialogin tielle, meidän on tunnustettava sekä oman puolen erehtyvyys ja väittelykumppanin olemassaolon oikeus ja vilpittömyys. Eikö meidän silloin pitäisi reilusti kannattaa "osapuolijakoa/jakoa"?

Nykyisen "osapuolijattelun" suurin ongelmahan on se, ettei se tunnusta osapuolia, jotka molemmat pyrkisivät omalla tapansa olemaan vallankumouksellisen liikkeen asiassa. "Osapuolijattelu" on molemmissa osapuolissa väristynyt muotoon "me olemme oikeassa – nuo toiset väärässä". Tähänän on voinut seurata vain valtaistelu, jossa vahvemman oikeus on tarjottu totuutena.

P.S. Pienen muutoksen olisin saanut jutustani toisen version, jossa Into Kankaan sijalla seikkailisi Urho Jokinen. Sellaista on kuitenkin viitsi enää rustata, lukija voi sen mainiosti rakentaa itse mielikuvituksessaan. Ehkä se jo tunkikin mieleen näitä rivejä silmillä. Se juttu alkaisi luonnollisesti U. J:n jollain niistä monista sitaateista, jonka mukaan rajalinja SKP:ssä ei kulje enemmistön ja vähemmistön, vaan puolueen linjan noudattajien ja sen vastustajien välillä. Sankarin rooliin pitää nyt vain kuvitella vähemmistö...

Lisää fragmentteja Hyväriselle

Esitöt, että "julkisuutta on radikaalisti laajennettava ja että on uskallettava puhua vaikeistakin asioista". Olemme täysin samaa mieltä. Puolueemme sisäistä keskustelua on laajennettava, parannettava, sille on luotava uusia puitteita. Puolueen piirissä on mm. esitetty hyvä vaatimus puoluekonferenssin järjestämisestä keskustelemaan puolueen ongelmista, politiikasta ja tehtävistä. Jos se valmistellaan ja toteutetaan huolellisesti ja eteenpäin tähdäten, voi sen merkitys puolueen tulevaisuudelle olla suuri. Porvarillisten tiedotusvälineiden kautta tapahtuvaa julkisuutta puolueen sisäisissä asioissa on sitä vastoin syytä välttää, se ei yleensä ole puolueelle eduksi.

Artikkelissasi Soihtu 3/81:ssä on mielestämme paljon myönteistä, ehkä uusia ajatuksia ja suhtaudumme niihin myönteisellä mielenkiinnolla. Niitä teemoja kannattaa varmasti kehittää. Samalla on kuitenkin todettava, että artikkelisi yksi keskeinen piirre, sen leima, on ns. kolmaslinjalaisuus ja että sen terävin kärki kohdistuu "tiedonantajalaiseen" osaan puolueesta. Sellaisena sen vaikutus voi olla päinvastainen kuin ajattelet, pahimmassa tapauksessa yhtenäisyyttä vahingoittava. Tämä ei silti tarkoita sitä, että pyrkisimme keskustelun lopettamiseen, pikemminkin päin vastoin. Vastineessasi Tiedonantajassa esittämämme lyhyen ja pakostakin yleiseen kritiikkiin siirrit keskustelun vanhan (joskin mielestämme aika huonon) SOL-keskustelutradition tapaan keskusteluksi siitä, "mitä minä todella sanoin". Toivottavasti tämä keskustelu Soihdussa ei jatku sellaisena, vaan *voimme edetä keskustelussa*. On ehkä vain jatkossa kaikkien keskusteluun osallistuvien syytä tuoda ajatuksensa niin selkeästi esiin, ettei niitä voi ymmärtää väärin, eivät edes tällaiset "maallikkokeskustelijat" (= ei-yhteiskuntatieteilijät).

Ja sitten asiaan.

SKP vuonna 1981

Olet oikeassa kun sanot, että puoluekentässä oli ennen 19. edustajakokousta voimakasta halua yhtenäisyyden lujittamiseen. Samalla oli kuitenkin havaittavissa osassa puoluejohtoa toisenlaisen pyrkimyksen voimistuminen: pyrkimyk-

sen hajoittaa puolue käyttämällä jyrkkiä hallinnollisia toimia. Tämä johdon osa jäi pyrkimyksissään vähemmistöön edustajakokouksessa, mutta sai voimakkaalla painostuksella aikaan perääntymistä edustajakokousväen enemmistössä siten, että edustajakokous teki joitakin kielteisiä henkilöratkaisuja puoluejohtoon suhteen. Me uusmaalaisina mainitsemme esimerkkinä piirisihteerimme Markus Kainulaisen syrjäyttämisen puoluejohtosta. Tämä pieni peräksiantamisen henki, ehkä vain "yhtenäisyystuulien" aikaansaama ja myös em. heikohkot henkilöratkaisut puoluejohtossa saivat aikaan sen, että puolueen hajoittamiseen tähtäävä ryhmä-kunta puoluejohtoon sisällä jatkoi pyrkimyksiään uudella innolla edustajakokouksen jälkeen. Se pyrkii sekä hallinnollisiin erottamistoimiin että niiden täydentämiseen uuden, ylimääräisen edustajakokouksen avulla. Tällöin erotettaisiin Saarinen ja Sinisalo ja puhdistettaisiin puoluejohto "tiedonantajalaisista". Se olisi SKP:n loppu marxilais-leniniläisenä voimana. Todettakoon samalla, että SKDL:n eduskuntaryhmässä hajoitusahluisten panos on vielä paljon voimakkaampi kuin puoluejohtossa ja eduskuntaryhmä on tällä hetkellä käytännössä irti puolueen määräysvallasta.

Viimevuotisen tarinan opetus: aitojen, lähinnä kentältä nousevien *yhtenäisyyspyrkimysten voimakas tukeminen vaatii tuekseen järkähtämätöntä vastarintaa avoimille hajoituspyrkimyksille*. Muuten puolueen tulevaisuus on lyhyt ja surullinen.

Teemasta puolue ja julkisuus

Liioittelet julkisuuden puuttumista puolueessa. Se on toki jakautunutta. Jakautuneisuus on vaikea ongelma niinkuin toteat. Voimme puhua vain omalle välle nimenomaan laajemmalle suunnatussa keskustelussa, järkevinkin ajatukset jäävät menemättä (tulematta) raja-aidan yli.

Emme sen sijaan hyväksy teesiäsi keskustelun keskittyneisyydestä aivan sellaisenaan. Meidän kokemuksemme on se, että voimme keskustella kaikista tärkeistä asioista puolueen perustasollakin. Me olemme perustason aktivisteja, joten uskomme tietävämmemist mistä puhumme. Siivumennen sanoen, meistä tärkeimmät-

kään henkilövalinnat eivät ole kaikkein tärkeimpiä asioita puolueelle sen perustalla, tuskin muutenkaan.

Meistä keskustelu ei myöskään ole pinnallista. Me olemme joutuneet keskustelemaan ehkä jopa *normaalia puolue-elämää enemmän* vaikeimmista kysymyksistä juuri puolueen hajanaisuuden vuoksi. Tätä ei saa tulkita niin, että näkisimme jotakin hyvää puolueen hajanaisuudessa. Pelkkä syvälinenkin keskustelu ei tietenkään korvaa yhtenäistä linjaa.

Silti olet oikeassa kun korostat sitä, että keskustelun jakautuneisuus estää demokraattisen sentralismin toteutumisen ehtona olevaa laajaa keskustelua. Yhteistä julkisuutta ei todella ole. Mielestämme puoluejohtoon kiireellinen tehtävä olisikin kehittää *todellista yhteistä julkisuutta ensin puolueen sisällä*. Tämä voitaisiin mielestämme helpoimmin tehdä muuttamalla Päivän Posti todella avoimeksi puoluekeskustelun foorumiksi sen sijaan, että se nyt toimii puoluejohtoon enemmistön lyömäaseena. Laajentamalla lehden sivumäärää ja ilmestymistiheyttä näkisimme mahdolliseksi kehittää siitä tältä pohjalta todella kommunistinen sanomalehti. Kansan Uutiset ja Tiedonantaja tulisivat sitä kautta vähitellen, vuosien kuluessa, tarpeettomiksi kommunistisen puolueen lehtinä, kun kokemuksen kautta opittaisiin luottamaan yhteiseen avoimeen julkisuuteen. Tällä tiellä olisi sekin hyvä puoli, ettei olisi tarvetta muuttaa välittömästi KU:n ja TA:n statusta, sellaiset muutospyrkimykset eivät voi tämänhetkisen epäluottamuksen ilmapiirissä onnistua.

Sisäisestä kritiikistä

Väität, että ennen yhteistä julkisuutta ei ole mahdollista saada asiallista vastausta esitettyyn kritiikkiin. Täydennämme: ... ei ole mahdollista saada asiallista vastausta *julkisuudessa* esitettyyn kritiikkiin *jokaisessa tapauksessa*. Liioittelet siis jälleen. Onhan tuki niin, että suurin osa puolueen sisäisestä kritiikistä ei ole lainkaan osapuolisidonnaista ja sellainen kritiikki on meistä saanut aina suhteellisen asiallisen vastaanoton. Lehdissä esitetävä kritiikki ei ole ainoastaan kritiikkiä puolueen sisällä, tiedät sen varsin hyvin. Meidän puoluejärjestössämme keskustellaan siitä paitsi myös osapuolirajojen yli

kriittisesti ja päätyen useimmiten yhteiseen näkemykseen. Vain lehdistökysymys on säännöllisesti sellainen, josta ollaan osapuolijaon mukaan eri mieltä.

Kun väität, että itseään puoluekeskustelussa ei kukaan ole suostunut kritisoi-maan, olet mielestämme täysin väärässä. Tämänkaltaiset käsitykset juuri panevat uskomaan, että tyydyt seuraamaan puoluekeskustelua vain sen pinnan, lehdistön ja julkisuuden tasolla. Väitämme, että *jokainen* puolueen käytännön jokapäivässä mukana oleva *on kuullut itsekritiittisiä arvioita tilanteestamme lähes joka kokouksessa* tai muussa puoluekeskustelufoorumissa. Ellei sitten ole kuunnellut valikoi-vin korvin.

Keskustelun merkityksestä

Väität myös, että "keskustelun rajat on jo etukäteen määritelty usein niin, ettei tulosta voi syntyä, koska oman osapuolen olemassaolon perusteet eivät kuulu pohdinnan piiriin". Jos väitteesi käännetään, niin väität, että tulosta saavutetaan, kun asetetaan oman osapuolen olemassaolon perusteet molemmiin puolin kyseenalaiseksi. Onpa todella utopiaa. Ja sinä kritisoit samalla epärealistisista yhtenäisyysajatuksista muita.

Väitteesi on väärä ennenkaikkea siinä, että keskustelun puute tai sen rajat eivät ole puolueyhtenäisyyden kannalta olennaisimpia asioita. Me puolestamme väitämme, että aina kun osapuolet ovat yhteisesti keskustelleet, on saatu syntymään erinomaisia päätöksiä ja ohjelmia. Muistamme itse osallistuneemme varsin aktiivisesti osapuolten yhteiseen keskusteluun demokraattisten voimien yhteistyöohjelmasta. Tämän keskustelun ja *varsin kollektiivisen työn* pohjalta syntyi aikoinaan "Demokraattisten voimien yhteistyöohjelma" 17. edustajakokouksessa. Lue tuo ohjelma uudelleen. Se on erinomainen, konkreettinen, vieläkin täysin toteuttamiskelpoinen keskeisiltä osiltaan. Ja siis yhteisen keskustelun tulos. Myös monet muut puoluekokousasiakirjat ovat mielestämme hyviä ja toteuttamiskelpoisia. Ei siis keskustelu ole ollut tuloksetonta. *Keskustelun tuloksena tehdyt hyvät ohjelmat ja päätökset vain ovat jääneet toteuttamatta*. Se on puolueyhtenäisyyden ke-

hittämisen pahin, todellisin este. Tätä seikkaa täytyy toistaa ja korostaa, vaikka se "yliopistoista" käsin kuulostaisi liian yksinkertaiselta jankuttamiselta.

Analyyasia ja ilmeitä

Kirjoituksesi yksi keskeisiä teemoja on analyysin puuttumisen korostaminen ja puolueyhtenäisyyden kehittymisen ja puolueen etenemisen liittäminen tiukasti tähän parantuneeseen analyysiin. Samalla kuitenkin unohdat, että analyysiä ei voi kehittää ilman päätöksien toteuttamista. *On välttämättä testattava hypoteeseja (= toteutettava edustajakokouksen päätökset), jotta voidaan hankkia käytännöllä tuomio niiden oikeellisuudelle tai virheellisyydelle.* Ongelman keskiö palautuu siis edelleen edustajakokouspäätösten toteuttamattomuuteen.

Liioittelet, kun puhut "vahvasti kolmekymmenlukulaisesta ilmeestä". Olihan se nuorisoon vetoava ilme 70-luvullakin ja vain kärsimättömyyteen sortunut norsunluutomietiteilijä voi väittää, ettei se voi olla myös tulevaisuuden ilme. Viiden tai kymmenen vuoden perspektiivi ei takuulla riitä. Vai oletko sitä mieltä, että Alvaro Cunhal'in olisi pitänyt 10 vuotta fasismin vankilassa istuttuaan todeta, ettei "ilme" toimi ja mukautua fasismin Portugaliin tai vähintäänkin luopua kommunistisista aatteistaan. Usko oman aatteen voimaan ja sitkeys tässä uskossa vaikeinkin aikoina on aina ollut todellisen kommunistin tunnusmerkki. Olet oikeassa kun viittaat siihen, että "pettyneisyys" osapuolien suhteen on ollut osatekijä eräisiin uusiin piirteisiin puolueessa. Mutta tämä pettyneisyyskin näyttää olevan osapuolisidonnaista. Pettyneisyys mukanaoloon kehossa hallituspolitiikassa on aiheuttanut terävöitymistä ja luokkakantaistumista "kansanuutislaisessa" kentässä, nimenomaan työläisjoukkojen keskuudessa. Sivistyneistön törmäminen kapitalismin yhä vankkoihin valtarakenteisiin ja siitä johtuva 70-luvun alun sivistyneistöliikkeen nopean kehityksen pysähtyminen on aiheuttanut osassa "tiedonantajalajista" sivistyneistöä pyrkimystä kolmaslinjalaisuuteen, syyllisten hakemiseen omien johtajien keskuudesta ja irtautumiseen käytännön puolueuudesta. Sinun artikkelisi ei siis ole ainoa ilmenemismuoto. Olem-

me nähneet sellaista SOL-aktiiviteettia, jonka sisältö on naureskelu ja halveksunta omille luokkakantaisille puoluepiirijärjestöille ja niitä johtaville tovereille. Mutta: individualismi ja oman itsenä ylläarviointi ovat myös sivistyneistön ikiomia taipumuksia kommunistisenkin sivistyneistön keskuudessa.

"Tiedonantajaisuudesta"

Sinun tiivistelmäsi "tiedonantajalajisuudesta" ei vastaa meidän käsityksiämme. Me pidämme silti itseämme "tiedonantajalaisina". Käymme siksi läpi sinun tiivistelmäsi kohdittain:

1. "marxilaisuus (marxismi-leninismi) on olemassa valmiina periaatteina, joiden soveltamisesta vain on kysymys".

Asiallisesti väität siis "tiedonantajalajisuuden" olevan dogmaattikkoja. Meidän mielestämme marxismi-leninismien teorian keskeiset osat ovat vankasti tieteellisesti oikeiksi perustellut. Siltä pohjalta jokainen aito kommunistinen liike, myös "tiedonantajalainen", pyrkii kehittämään omaan maahansa, omiin olosuhteisiinsa sopivaa politiikkaa. Samalla jokainen puolue ja kansainvälinen kommunistinen liike yhdessä kehittävät marxismi-leninismien teoriaa. Erityisen tärkeitä teorian kehittämiseksi ovat kansainväliset kommunistien tapaamiset, joissa pyritään tekemään yhteenvetoja ja yhteisiä arvioita. Viimeisethän ovat vuoden -69 kokous ja sen jälkeen vielä Euroopan kommunistien puolueiden kokous Berliinissä.

Kaavamaisista teorian soveltamista emme ole meillä huomanneet, ainakaan se ei ole "tiedonantajalainen linja". Jos väität teoriaa kaavamaisesti sovelletavan, olisi paikallaan esittää muutama esimerkki.

2. "puoluehajaannuksen syy on 60-luvun puolivälissä tapahtunut puoluejohdon osan siirtyminen historiallisen kompromissin linjalle" (lainaus ei ole sanataarkka)

Meidän mielestämme osa puolueen keskeisistä vaikuttajista esitti 60-luvulla avoimen oikeistorevisionistisia katsoimuksia. Vaikka tämän kirjoituksen tarkoitus ei olekaan polemisoida suoranaisesti tuota aikaa ja tilannetta, olemme valmiit esittämään tukun esimerkkejä, jos

haluat. Historiallinen kompromissi on myöhempiä tuotteita, samoin kuin suoranainen neuvostovastaisuus puolueessa. Suoranaista revisionismia ei enää 70-luvulla ole kuulunut.

3. "puolueväen enemmistö on lujasti ryhmittymässä luokkakantaisen linjan... taakse"

Näin optimistisesti me ainakaan emme asiaa näe. Siitä huolimatta on ilmeistä, että jäsenistön keskuudessa tapahtuva yhtenäistymiskehitys on tapahtunut nimenomaan aatteellisen terävöitymisen perusteella. Se on mielestämme tervettä, hyvään tulevaisuuteen vievää kehitystä, jos sitä vain ei ehditä katkaista hallinnollisilla hajoitustoimilla, joihin puoluejohdossa erikoisesti ns. Kemppaisen ryhmä pyrkii.

4. "jokainen yritys saavuttaa uusi enemmistö voi johtaa vain luopumiseen... kolmaslinjalaisuuteen"

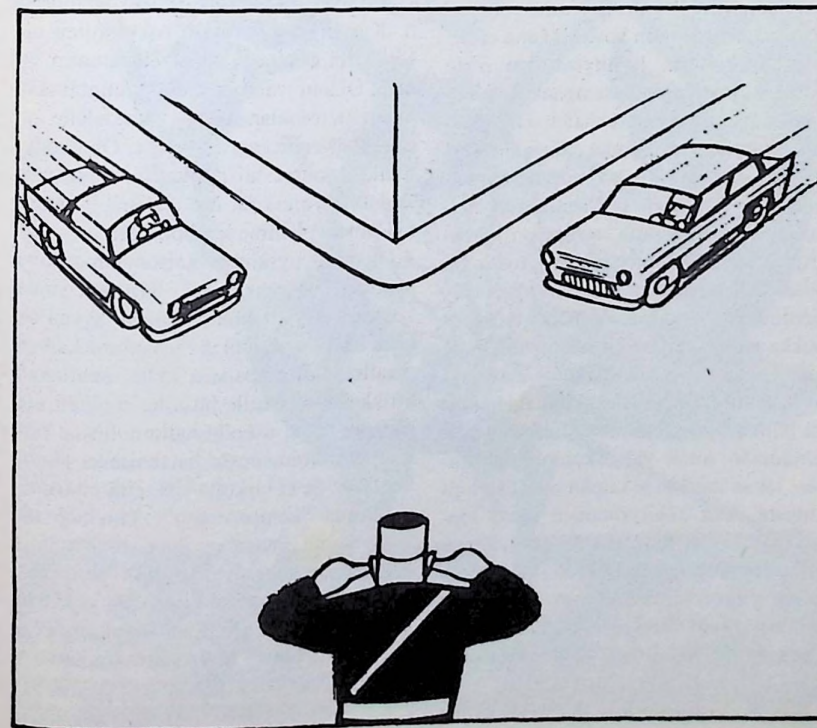
Emme kai me nyt näin yksioikoisia ole. Jos on puhuttu jokaisesta yrityksestä muodostaa uusi enemmistö, on tarkoitettu sitä tietyssä tilanteessa, tietynlaista enemmistöä. Me kannatamme jäsenkunnan aatteellista yhtenäistymiskehitystä ja sitä, että se voittaa puolelleen jäsenkunnan enemmistön ja vähitellen koko jäsenkunnan. Tämä aatteellisesti selkeä enemmistö on tietenkin mitä tärkein edellytys puolueyhtenäisyydelle. Mutta samalla on huomautettava, että puoluejohdon sisällä tapahtuvat "siirrot", pyrkimys uusiin enemmistöihin puoluejohdossa on mielestämme vähintään riittämätön ja tällä hetkellä jopa erittäin vaarallinen kehityskulku puolueen yhtenäisyyden kannalta.

Tiedonantajan roolista

Tiedonantaja syntyi aikanaan pakottaan tarpeeseen avata kanava marxilais-leniniläiselle näkemykselle. *Sen syntymisen edellytykset ovat edelleen joka ainoa olemassa.* Siksi se on tarpeellinen ja välttämätön. Tiedonantaja on maan ainoa kommunistinen sanomalehti. Eikä tämä toteamus ole vain fraasi. TA:n kautta on parhaiten heijastunut julkisuuteen työkanan mielipide, sen toiveet ja kommunistinen vaihtoehto. Mitäpä olisi maamme ulkopoliittisen linjan puolustaminen ilman Tiedonantajaa, entä valtion budjetikäsittely. Missä saisivat äänensä kuuluviin mustalistolaiset, työttömät, pakkolo-

mautetut. Mikä lehti kertoisi paremmin työpaikkojen tavoitteet ja puolustaisi lopuun asti työkanan etuja. Me todella tarvitsemme Tiedonantajaa tänä päivänä yhtä paljon kuin 60-luvun lopulla. Puutteita ja virheitä TA:ssa on ollut, tietenkin. Syy siihen on osittain myös meissä, lukijoissa ja tukijoissa. Ja kun sinä erityisesti kritisoit TA:n ideologista linjaa, on se toki siinäkin suhteessa monta askelta muiden kansandemokratistien lehtien edellä, sitä et kiistäne.

Koska henkilöistäkin olet puhunut, haluamme todeta käsityksenämme, että me puolestamme pidämme Urho Jokisen linjakirjoituksia erittäin suuressa arvossa. Kun ollaan vaikean tilanteen edessä, kannatta aina lukea tarkkaan Urho Jokisen arviokirjoitus tilanteesta. Mielestämme hän yleensä osaa tuoda esiin kussakin tilanteessa olennaisimman ja luoda siltä pohjalta luotettavasti poliittista linjaa. Sinun arviosi toveri Jokisen artikkeleista ovat lievimmin sanoen liian pitkälle tulkittuja. Sinun tulkintasi saa ne näyttämään sellaisilta kuin haluat niiden näyttävän. Laajemmin emme tähän asiaan puutu, uskomme Jokisen pystyvän itse puolustamaan tekstiänsä konkreettista sisältöä.

Marxismi-leninismistä

Korostat meistä yksipuolisesti marxismi-leninismien jatkuvan luomisen tarvetta. Totta kai sitä tarvetta yleisesti ajatellen on olemassa. Mutta sillä ei vain ole kovin suurta merkitystä puolueemme yhtenäisyyden kannalta juuri nyt. Nyt pitäisi meidän mielestämme sen sijaan korostaa *marxismi-leninismien opiskelun merkitystä.* Puoluejäsenten yleinen aatteellinen tietoisuus on aika keho johtuen pitkään laiminlyödyistä puolueopiskelusta. Tässä on kommunistiselle lukeneistollekin konkreettista työtä yhtenäisyyden puolesta. Meidät on ASS/SOL kouluttanut aikoinaan varsin hyvin marxismi-leninismien perusteiden hallintaan. Meillä on muutenkin koulutusohjamme vuoksi valmiutta organisoida opiskelua puoluejärjestöissämme. Halukkuuttakin opiskeluun tuntuu tällä hetkellä ainakin meidän kokemustemme mukaan olevan.

Mitä tulee "uusiin liikkeisiin", on niihin suhtautuminen tietenkin vaihtelevaa, ovathan itse uudet liikkeetkin varsin vaihtelevia. Emme kuitenkaan ole nähneet, että niihin suhtautuminen olisi ollut periaatteiden "välityksetöntä" sovelta-

mista. Niiden tutkiminen tulee kuitenkin tapahtua kommunistien lähtökohdista, marxismi-leninismien periaatteista. Omat lähtökohdat on toki aina pidettävä selvinä kun törmätään uusiin ilmiöihin. Siinä ei meistä voi olla mitään dogmaattista.

Meidän alustava ja henkilökohtainen näkemyksemme uusien liikkeiden merkityksestä liittyy vallankumouksen subjektiivisen tekijän muotoutumiseen.

Uusissa liikkeissä oleva nuorisoi ei luota kapitalistiseen yhteiskuntaan, ei sen tiedotusvälineisiin, *ei alistu* sen sääntöihin eikä kurinpitotoimiin. Uusia liikkeitä ja niiden kasvatteja on siis varsin vaikea hallita kapitalistisen järjestelmän normaaleilla tavoilla. Tämä tarjoaa vähintään mahdollisuuden kehittää näiden nuorten kapitalismin vastaista ja sosialististakin tietoisuutta.

Kirjaamisen synnistä

Sinä tunnut näkeväsi kovin pahana asiana teorian, periaatteiden ja päätösten kirjaamisen. Emme ymmärrä tämän näkemysperusteita.

Miksi puhut "marxismi-leninismien virallistettuihin oppikirjoihin kirjatusta ajatuksista"? Jos vähänkin ymmärrät marxismi-leninismia tieteenä, on tuo lause kovin merkillinen. Miltä kuulostaisi "sisätautien ja kirurgian virallistettuihin oppikirjoihin kirjatut ajatukset"? Meistä, jotka olemme perehtyneet mm. sisätauteihin ja kirurgiaan tieteenä, se kuulostaa lähinnä siltä, että: 1. mainitun tieteenalan virallistetut oppikirjat eivät ole tieteellisiä, 2. kyseessä on vain asiaan epämääräisesti liittyviä ajatuksia, 3. virallistajat ovat aiheuttaneet tämän epämääräisyyden. Näinkö sinä ajattelet marxismi-leninismistä? Eikö kyse kaikissa tieteissä, myös marxismi-leninismissä, ole tähänastisten tieteellisten tutkimustulosten systemaattisesta kokoamisesta ja yleistämisestä? "Kirjaamisestakin", jos niin halutaan sanoa.

Tämä on toki käytäntöön soveltamisen ja eteenpäinkehittämisen välttämätön edellytys kaikissa tieteissä.

On myös meistä varsin luonnollista, että SKP:n edustajakokouksissa on jouduttu vahvistamaan edellisten päätöksiä. Syy on yksinkertaisesti se, että vanhat päätökset ovat toteuttamatta. Eikä suurin osa vanhoista päätöksistä ole muuten-

kaan menettänyt ajankohtaisuuttaan. Olet kai sinäkin huomannut, kuinka jo viimeinen edustajakokouksen päätökset on työnnetty sivuun puolueen politiikassa, nyt puhutaan aivan muista asioista.

Tulevaisuuden arvioita laput silmillä

Arvioidessasi kommunistisen liikkeen menetyksiä juuri sinä näytät sulkevan silmäsi tosiasioilta, ei Vesa Oittinen tai Tiedonantaja. Sinun pitäisi ainakin tietää, että sosialismin ja imperialismien välinen taistelu on tällä hetkellä maailmanlaajuisista. Siksi sen tuloksiakin on arvioitava maailmanlaajuisesti, jos kerran halutaan mennä oman puolueen tilanteen ulkopuolelle. Tämän maailmanlaajuisen taistelun päävoimat ovat sosialistiset maat ja vastapuolena imperialistiset maat. Kehittyneiden kapitalististen maiden työväenluokka on vähempimerkityksellinen voima tässä kamppailussa. Niin arvioivat tilannetta kommunistien kansainväliset kokoukset ja tajuaahan sen jokainen ympärilleen katselemalla ilman auktoriteetteja.

Maailman mitassa 70-luku oli, heikommin sujuneen 60-luvun jälkeen, erittäin voimakasta sosialismin ja kommunistisen liikkeen etenemisen aikaa. Sosialismin tielle siirtyi iso joukko maita ja noin 130 miljoonaa ihmistä. Muistat kai: Vietnam, Laos, Kambutsea, Angola, Mosambik, Etiopia, Afganistan, Nicaragua. Ja kai sinäkin luet kommunisteille voitoksi, arvovallan ja voiman kasvuksi mm. tapahtumat Portugalissa, Kreikassa ja Espanjassa.

Jos rajoitat näkökulman vain kaikkein kehittyneimpiin kapitalistisiin maihin, rajoitat itseltäsi pois suurimman osan rintamaa. Sitäpaitsi kehittyneimpien kapitalististen maiden tilanne on muutenkin muutaman huomautuksen arvoinen. Italiassa, Espanjassa ja takavuosina myös Ranskassa ns. eurokommunistinen virtaus näiden maiden kommunistisissa puolueissa on tuottanut vakavaa haittaa kommunistien eteenpäin menolle. Liittoutumalla porvariston kanssa Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden arvostelussa on menetetty omaa uskottavuutta. Näissä maissa on usein julistauduttu kommunistisen politiikan uudistajiksi ja demokratisoijiksi. Lopputuloksena on ollut poliittisen profiilin hämärtyminen ja

lisääntyvät vaikeudet eteenpäin menossa. Tutulta tuntuu Suomessakin, vai mitä?

Yhteiskunnan kehityslakia kohti sosialismia muuntaa kehittyneissä kapitalistisissa maissa pari seikkaa. Ensinnäkin on se, että ollaan toki imperialismien kartanolla, sen kotipihalla, sen sydämessä. Voimakkaimmat imperialistiset keskuksset eivät toki ole olleet toimetomia vuodesta 1917 ja erityisesti vuodesta 1945 lähtien. Viimeistään silloin kapitalistisissa maissa lopullisesti tajuttiin, että Neuvostoliitto ei luhistu vaan on ja pysyy, että sosialismi laajenee, että kapitalismi järjestelmänä on voimakkaasti uhattuna. Tämän jälkeen näissä maissa on keskitytty "siihen subjektiiviseen tekijään", on tehty erittäin voimakkaasti ideologista työtä työväestön keskuudessa. Menetelmänä ovat olleet paitsi antikommunismi ja neuvostovastaisuus myös yhteiskunnallinen "edistyskäsitys": on suoritettu monia reformeja ja pyritty sillä tavalla luomaan työväestön uskoa siihen, että reformistisella linjalla, ilman vallankumousta, yhteiskuntaa voitaisiin riittävästi uudistaa. Tämän kaiken sinä tiedät.

Ja toiseksi, nimenomaan kehittyneille kapitalistisille maille tehostunut kehitysmaiden riisto on antanut tähän subjektiiviseen tekijään kohdistettuun työhön erittäin suuret voimavarat. Vastus on siis näissä maissa erittäin kovaa. Mutta ei tietenkään ikuisesti. Kehitysmaiden riisto on merkinnyt suoranaisempaa vaikutusta subjektiiviseen tekijään. Olet varmasti huomannut, kuinka eräissä neuvostoliittolaisissa arvioissa kehittyneiden kapitalististen maiden työväenluokan heikohkosta aatteellisesta tasosta on korostettu sitä, että kehitysmaiden riisto on näissä maissa osittain koitunut myös työväenluokan hyväksi. Vaikka työväenluokka näissä maissa on riiston kohde, se samalla saa ylikansallisesti osan riistosäiliistä, esimerkiksi edelleenkin halpana öljyn ja bensiinin hintana. On omiaan heikentämään intoa vallankumouksellisuuteen, jos se merkitsee tämän osuuden loppumista, kun kehitysmaiden riisto loppuu. Mutta tietenkin se joka tapauksessa joskus loppuu. Kuten DDR:n rauhanneuvoston puheenjohtaja kerran sanoi: "me olemme myös luksuselämän kannalla, mutta emme maailman köyhien kustannuksella" (muistinvarainen lainaus).

Ylläolevan toteaminen ei mielestämme

tietenkään mitenkään peitä perusasettelmaa: kapitalististen maiden työväenluokan ja kansan suuren enemmistön päävastustaja on oman maan ja kansainvälisen suurpääoma, imperialismi. Sama suurpääoma, joka aiheuttaa kehitysmaiden riiston, luo sosiaalista epävarmuutta kehittyneimmissäkin kapitalistisissa maissa. Joukkotyöttömyys, inflaatio ja sen aiheuttama ansiotason lasku, ympäristöongelmat jne. vaativat kapitalismin raamit rikkovaa, siis vallankumouksellista politiikkaa, kommunistien politiikkaa. Eikä kommunistien asema kehittyneissä kapitalistisissa maissa kaikista yllämainituista tekijöistä huolimatta niin heikko ole kuin esität. Niissäkin maissa, joissa kommunistinen puolue on pieni ja valtiollisessa, julkisessa politiikassa vähämerkityksinen, kommunisteilla on merkittäviäkin asemia ammattiyhdistysliikkeessä sekä työpaikka- ja paikallistason politiikassa. Ja tämä perustuu näiden kommunistien pitkäaikaiseen, kärsivälliseen ja optimistiseenkin toimintaan, jonka pohjana on työväenluokan ja kansan suuren enemmistön etujen ajaminen.

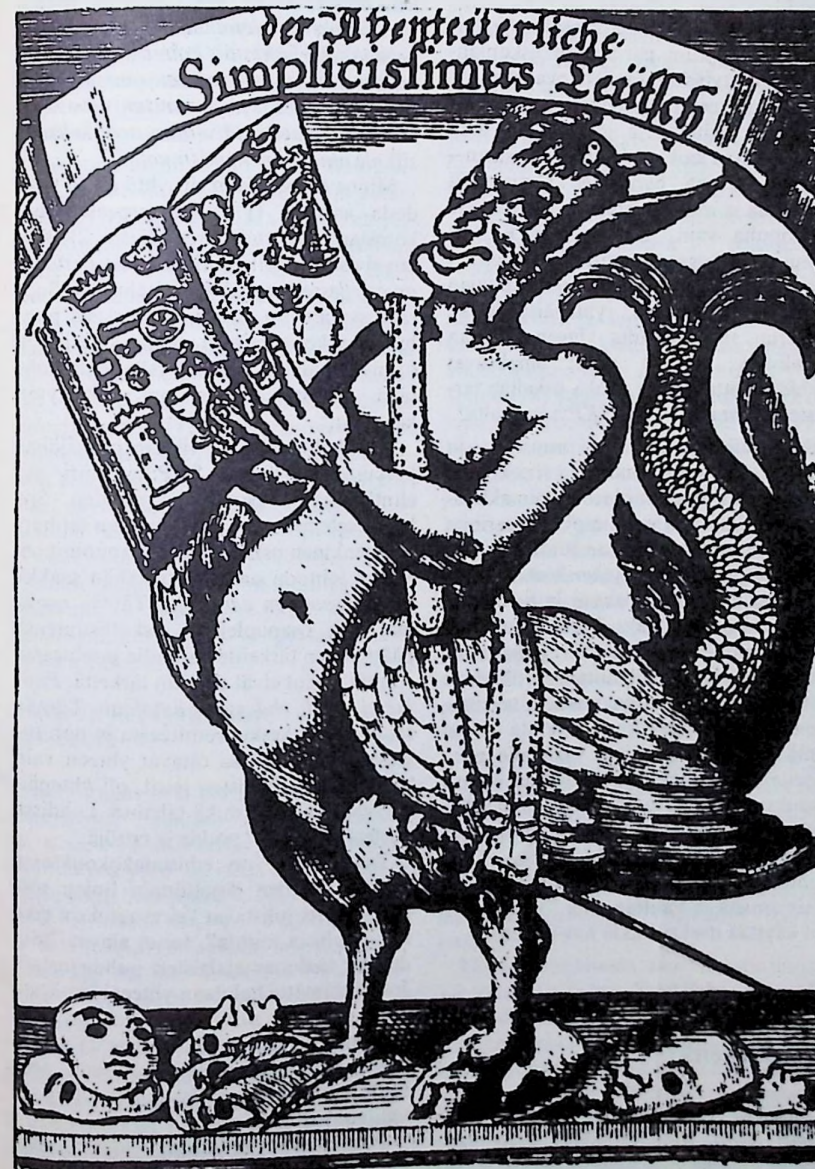
Lopuksi

Kommunistiset yhteiskuntatieteilijät kirjoittavat joskus todella vaikeatajuisesti. Kysymys ei varmasti useimmiten ole siitä, että asioita ei voisi selkeämmin sanoa. Ollaan vain laiskoja muuntamaan oman tieteenalan kieltä yleiskielelle tai edes yleis-sivistyneistökielelle. On hyödytöntä kirjoittaa tai puhua, jos kukaan ei kunnolla ymmärrä. Me lääkärit latinamme kanssa olemme sen oppineet.

Olemme pyrkineet katsomaan asioita avoimesti ja rehellisesti. Kritiikki sinua kohtaan on paikoitellen kovaa. Syynä on ehkä osittain se, että me uskomme kaiken maailman kempaisten kyllä taputtavan artikkelisi tapaisille jutuille, siitähän saa sopivaa tukea uskolle hallinnollisten ratkaisujen läpimenosta hajanaissa jäsenkentässä. Se ei tarkoita sitä, että pitäisimme sinua "kempaaisena". Yhteinen tavoitteemme lienee puolueen eheyttäminen oikean teorian ja oikean politiikan perustalta, ei hallinnollisesti. Ja yhteinen tavoitteemme lienee myös moukarin, auran ja kynän lujan liiton kehittäminen.

Raimo Kekkonen. LL
Kari Virta. LL

Osapuolten ja osapuoli-ajattelun aika on ohi

Leninismi ja "uustyhmyys"

Raimo Kekkonen ja Kari Virta jatkavat yhdellä kohtaa SOL:n terveimpiä perinteitä: he kirjoittavat ja arvostelevat suoraan, omalla nimellään ja myös kritiikin kohteen avoimesti mainiten. Nämäkin minimiehdot kun tahtovat nykyisin monelta unohtua.

"On ehkä vain jatkossa kaikkien keskusteluun osallistuvien syytä tuoda ajatuksensa niin selkeästi esiin, ettei niitä voi ymmärtää väärin", he kirjoittavat. Ymmärrän selkeyden vaatimuksen ja tietenkin itse pyrin siihen. Mutta vain täysin joutavanpäiväisen selvistä asioista voi puhua niin, ettei niitä "voi ymmärtää väärin". Kaikki mikä on puolueen kannalta olennaista ja tärkeää, on myös niin kipeää, epäselvää ja vaikeaa, että aina on olemassa mahdollisuus väärinkäsityksiin.

Asialla on myös kovin käytännöllinen puolensa. Itse kirjoitin artikkeliani 2-3 viikkoa palkatta. Käytetty aika oli pois tutkimustyöstäni, työ oli mahdollista siis vain omaa elintasoani alentamalla. Lähtisin siitä, että kommunistisessa liikkeessä voidaan vaatia paljon myös lukijoilta. Jos lukija ei halua nähdä vaivaa, jos lukija ei halua ylittää omia ennakkoluulojaan ja asenteitaan, silloin kirjoittajan pyrkimykset valuvat joka tapauksessa hukkaan.

Lainaanpa Engelsiltä huomautuksen, jota myös Lenin on painottanut: "Etenkin johtajien velvollisuus on tehdä itselleen yhä selvemmäksi kaikki teoreettiset kysymykset, vapauttaa yhä enemmän perinnäisten, vanhaan maailmankatsomukseen kuuluvien fraasien vaikutuksesta ja pitää alati mielessään, että siitä lähtien kun sosialismista on tullut tiede, sitä on myös tieteenä käsiteltävä, ts. sitä pitää tutkia". Toistan vielä kerran Leninin vaatimusta: puolueella on oltava hallussaan etummaisista teorioista.

SKP:n piirissä on alkanut esiintyä aivan päinvastaista ajattelua ja puhetta, eräänlaista tyhmyydellä ja "kansanomaisuudella" keikarointia, jota kutsun "uustyhmydeksi". Ahti Kansa (KU 23.1.) ojentaa Leevi Lehtoa ja Juhani Ruotsaloo: "Voi pajat, miten pitkään liturgiaan sorruitte päivälehtemme palstoilla. Kuka jaksaa monikoukeroista opastustanne lukea... Taktinen virhe. Piste." Myös Urho Jokinen (TA 5.2.) käyttää omaa "ymmärtämättömyyttään" syyteenä Lehdon ja Ruotsalon artikkelia vastaan. Into Kangas (KU 3.2.) vastaa puolestaan minulle samaan tyyliin: "Loputtomat keskustelut ja uusien, näennäisrat-

kaisuihin tähtäävien ehdotusten heittelemisen vain lisää sekaannusta ja hämminkiä jo muutenkin turhaan vatvontaan kyllästyneen jäsenistön keskuuteen".

Jos ei ymmärrä, niin ei sille tietysti muuta voi kuin tehdä työtä ja yrittää opiskella. Mutta on aivan tolkutonta, että puolueen johtavat toverit alkavat ylleillä ymmärtämättömyydellään tai haluttomuudellaan "vatvoo" liian vaikeita asioita. Näin voi tietysti aina yrittää vedota rivijäseniin (jotka oletetaan samalla tyhmiksi), näin voidaan tietysti heittää epäilyjä sivistyneistöä kohtaan. Mutta tuollainen kosiskelu on aina populismia, vaitonvaraisuuden ylistämistä.

Jos puolue aikoo joskus tulla ulos nykyisestä suostaan, on sen opittava ja opiskeltava paljon vaikeita asioita. Juuri tämän perusasian kiistäminen – ja uustyhmyydellä keikarointi – jättää ainoaksi toimivaksi ratkaisuksi hallinnolliset toimet ja populistiset "kapinaliikkeet" tulevassa edustajakokouksessa. Eikä tämä tarkoita kehotusta omahyväiseen sivistyssanoilla leikkimiseen.

Kirjoitatte myös: "Meidät on ASS/SOL kouluttanut aikoinaan varsin hyvin marxismi-leninismien perusteiden hallintaan". Minusta tuo on liian omahyväinen ja optimistinen toteamus. Juuri se tosiasia, että vanhempi SOL:n kouluttama lukeneisto ei kykene oikein ymmärtämään, soveltamaan ja välittämään marxilaisen yhteiskuntatutkimuksen tuloksia, keskusteluita – juuri se osoittaa päinvastasta. Kommunismien sivistyneistö tekisi suurpalveluksen työväenliikkeelle, jos se marxismi-leninisminsä tasolla mekastamisen asemasta itse opiskelisi ja kehittäisi kykyään tulkia nykyistä arkista todellisuuttamme. Sivistyneistön on siis sivistytävä.

Julkisuus ja julkisuuden rajoittajat

Soihtu on ollut yhtenä aloittajana siinä keskustelussa, joka jo nyt on huomattavasti rikkonut entisiä julkisuuden ja osapuolisuuden rajoja. Niin KU kuin TA:kin ovat joutuneet arvioimaan uuden keskustelun sääntöjä.

Virta ja Kekkonen ovat aivan oikeassa siinä, että osastoissa käydään kriittistä keskustelua yli rajojen. Tämä on selvää kaikille. Kysymys onkin siitä, miksi lehdistökysymys on niin kipeä? Olisiko sittenkin niin, että kipuamalla kohti puolueen huippua ja lehtiä vahvistuukin koko ajan osapuolten ote? Missä määrin Kansan Uutiset ja Tiedonantaja ovat

kyenneet tukemaan/tukahduttamaan kentällä käytävää yhtenäistävää keskustelua?

Täsmennän: puolueessa osapuolet eivät arvostele itseään. Lukekaapa vain kummankin puolen lehtien omahyväisyyttä tiheviä arvioita kurjasti päätyneistä presidentin vaaleista. Millä kohtaa esimerkiksi TA perusteli vaalin lopputulosta muulla kuin "toisen" puolen virheillä? Aivan samalla tavalla perusteli Kansan Tahdon porukka vaalien tulosta pelkästään "vähemmistön soololilla" ja puolueen hajanaisuudella. Yhdestä asiasta vallitsee liikuttava yksimielisyys (sanoissa): "Jos olisi noudatettu 19. edustajakokouksen päätöksiä, olisi kaikki mennyt hyvin".

Minua pelottaa se, että osapuolet toimivat väliin kuin parhaatkin uskonlahkot. Kun liitytään ryhmään, ovat sen johtajat sen jälkeen omia ehdottomia auktoriteetteja. Ryhmää ja johtajaa on aina puolustettava kaikkea kritiikkiä vastaan – kritiikki on aina "hyökkäys". Omia pitää puolustaa ja muita vastustaa. Puolue – se on lopulta vain "omat". Into Kangas puhuu "perusenemmistöläisyydestä", joka olisi yhtä kuin SKP. Tiedonantajan puhe "aatteellisesta yhtenäisyydestä" palautuu sekun lopulta yhteen ainoaan ajatukseen: kunhan muut omaksuvat meidän ajattelumme. Kuka uskaltaa tarkastella tilannetta koko SKP:n kannalta?

Asian tärkeyden vuoksi muistuttaisin Leninin kannasta puolueen itsekritiikkiin: "Poliittisen puolueen voimakkuuden tärkeimpiä ja varmin kriteerioita on se, miten tämä puolue suhtautuu virheisiin ja täyttää käytännössä velvollisuutensa omaa luokkaansa ja työtekeviä joukkoja kohtaan. Virheen julkinen tunnustaminen, sen syiden paljastaminen, tuon virheen aiheuttaneen tilanteen erittely, virheen korjaamiseksi tarvittavien keinojen huolellinen harkinta – juuri tämä on tunnusomaista vakavalle puolueelle, juuri täten puolue täyttää velvollisuutensa, juuri tämä on luokan ja edelleen myös joukkojen kasvattamista ja opettamista" (Valitut 4, 217). – Tällä kohtaa lehdistömme on ankarasti tinkinyt leninismistä ja valittaa, että "vihollinen" voi käyttää itsekritiikkiä hyväkseen.

Miten henkilö-kysymyksistä tulee tärkeitä?

"Meistä tärkeimmätkään henkilövalinnat eivät ole kaikkein tärkeimpiä asioita puolueelle sen perustasolla, tuskin

muutenkaan", kirjoittavat Karkkilan toverit.

Mutta miten johdonmukaisina he jaksavat pysyä? "(19.) edustajakokous teki joitakin kielteisiä henkilöratkaisuja puoluejohdon suhteen. Me uusmaalaiset mainitsemme esimerkkinä piirisihteerimme Markus Kainulaisen syrjäyttämisen puoluejohdosta. Tämä pieni peräksiantamisen henki... saivat aikaan sen, että puolueen hajoittamiseen tähtäävä ryhmäkunta puoluejohdon sisällä jatkoi pyrkimyksiään uudella innolla..."

Ei ole tärkeä keskustella henkilöistä, mutta keskustelemattakin tiedämme, mikä tappio Kainulaisen "syrjäyttämisen" oli. Meille ei ole tärkeää keskustella henkilöistä, mutta silti voimme todeta "... osassa "tiedonantajalaista" sivistyneistöä pyrkimystä kolmaslinjalaisuuteen, syillisten hakemiseen omien johtajien keskuudessa ja irtaantumiseen käytännön puoluetyöstä. Sinun artikkelisi ei siis ole ainoa ilmenemismuoto".

Minua arvostellaan siis yhtä aikaa kahdesta asiasta: 1) aivan tarpeettomasti korostan keskustelua henkilöistä, 2) osoitan sivistyneistölle ominaista hoipertelua arvostellessani eräitä johtohahmoja. Suoraan sanoen: on sallittua ja tärkeää puolustaa uskonvaraisesti omia johtajia ja torjua jokainen "hyökkäys" heitä kohtaan. Piirräte keskustelun rajat hyvin kauniisti!

Röyhkeästi otan ja väitän: henkilöistä keskusteleminen on SKP:lle juuri nyt elintärkeää ja perustasoa myöten. Siis keskusteleminen, ei juntaaminen tai hurmoshenkinen uskollisuuden vannominen. SKP:n johtoon on asetettu tähän saakka vain osapuolien edustajia. Täytyy osoittaa juuri osapuolelleen uskollisuutensa päästäkseen tärkeille paikoille puolueessa – muut ansiot eivät ole niin tärkeitä. Puolue ei pohdi yhdessä valintojaan. Tämän seurauksena keskusteluteissa ja poliittisessa toimikunnassa ottavat yhteen vain osapuolille uskollisten leirit, oli yhtenäisyshalu kentällä mikä tahansa. Lehdistä nostetaan "omia" poikia ja tyttöjä.

Taas kerran on edustajakokouksessa vaarana kahden järjestettömän linjan törmäys: toiset julistavat "ei muutoksia eikä hallinnollisia toimia", toiset ajavat "täydellistä tiedonantajalaisten puhdistusta". Jos välttämättä halutaan yhtentörmäystä tällä pohjalla, niin lopputulos on aika todennäköisesti 1) puhdistus ja 2) uuden puolueen perustaminen kaikkine seurauksineen. Uhoamalla tämä solmu ei valitettavasti aukea.

Positiivisen ratkaisun löytämiseksi ehdottaisin seuraavia periaatteita. Ensik-

si: kumpakaan traditiota tai suuntaa ei lähdetä hallinnollisesti "puhdistamaan" puolueen johdosta. Toiseksi: kukaan ei nykyisessä vaikeassa tilanteessa ole täysin korvaamaton. Eli lopullisen päätöksen henkilöistä tekevät todellakin edustajakokoukseen valitut toverit yhdessä, ei mitkään osapuolikeskustelut. Kolmanneksi käynnistetään keskustelu niistä periaatteista, joilla yhtenäiseen toimintaan kykenevä johto voidaan valita. Nyt olisi aika esittää tovereita, joilla olisi positiivisia ansioita, kykyä ja näyttöjä.

Kuka osaa toimia yhdessä? Kenellä on todella sisällöllisiä ratkaisuja puolueen politiikan ongelmiin eikä vain legendaarinen maine toisen osapuolen listimisessä/ärsyttämässä? Pitäisi lähteä siitä, että kenelläkään ei ole ikuista kiinnitystä puolueen johtopaikkoihin, yhtä vähän kuin ikuista porttikieltoakaan. Tarvitsemme enemmän rakentavia ehdotuksia ja vähemmän osapuolitaiston marttyyreita.

Sanonpa tähän sanan toveri Kainulaisesta. Hän toimii ehkä nopeimmin uudistuvan ja väestömäärältään kasvavan piirin piirisihteerinä. Tämän yhteiskunnan murroksen myötä on SKP:n/SKDL:n kannatus alentunut alueella huolestuttavasti. Pohjois-Hämeestä valittiin jokseenkin puolet vähemmän valitsijamiehiä kuin Uudeltamaalta, mutta kummastakin valittiin 3 kansandemokraattista valitsijamiestä (Tampereelta vielä kaksi "meikäläistä"). Kyllä tämä viittaisi siihen, että Esko Malmbergilla olisi kovemmat näytöt johtopaikoille. Eskoa kun nioittaa siksikin, että jo 18. edustajakokouksessa hän jätti poliittisen toimikunnan paikkansa nuoremille. Myös eduskuntaan hän on ollut ajamassa ennakkoluulottomasti ja pyyteettömästi uusia tovereita.

Jokisen ja Hyvärisen arvostelu

Kirjoittajat ovat arvostelleet minua eri yhteyksissä "Jokisen arvostelimesta" tai siitä, että artikkelini "terävin kärki" suuntautuu joko Jokiseen tai "tiedonantajalaiseen liikkeeseen". Näin on, mutta mitä sitten? Olen eri kirjoituksissani arvostellut Aarne Saarista, Into Kangasta, Urho Jokista jne. Vaatimus "tasapuolisuudesta" arvostelusta on mielestäni lähinnä hupaisa.

Miksi sitten arvostelin näkyvästi toveri Jokista? Todettakoon, että vasta artikkelini kirjoittamisen jälkeen nousivat vaatimukset Jokisen erottamisesta jne. Tämäkään ei ole tärkeää. Tunnukseksi oli: irti osapuolittisuudesta. Minulle – ja luul-

lakseni laajemminkin Soihdulle tai sen lukijajoukolle – Jokisen kritiikki on myös itsekritiikkiä. Olen itse kirjoittanut tusinoitain samanlaisia artikkeleita, niiden kritiikillä ei vain olisi mitään merkitystä. Olisi hedelmällistä kysyä, löytyykö esimerkiksi "72:n vetoomuksen" allekirjoittajista vastaavanlaista "enemmistöläisyyden" perusteellisempaa kritiikkiä. Juuri sitä kun minä en ulkoa päin voi tehdä. Halusin herättää yhden puolueen parhaista osista ajattelemaan vakavammin sitä kehitystä, johon olemme sokeasti syöksymässä. Arvioni oli kova: yhtä hyvin sen voi ottaa luottamuksen ja kunioituksen osoituksena Soihdun lukijoille ja tiedonantajalaiselle liikkeelle. Jos haluaisin potkia ko. väen ulos puolueesta, kirjoittaisin kai kokonaan muuta?

Kiteytin Jokisen arvioni yhteen kriittiseen kohtaan: Jokisella ja sen mukana yleensä koko Tiedonantajalla ei ole vakavasti otettavaa linjaa, aloitetta tai käsitystä puolueen yhdistymisestä. Jos ainoana vastauksena on kerta toisensa jälkeen "kärsivällinen työ aatteellis-poliittisen yhtenäisyyden puolesta", "edustajakokouspäätösten toteuttaminen" (jonka nimeen vannovat kiivaasti myös erottamisia vaativat) ja samaan aikaan vapaus enemmistöpäätöksistä riippumattomaan uhmakkaaseenkin äänestämiseen (ks. Soihtu 6/81 pääkirjoitus), ei tuloksena ole muu kuin puolueen hajoaminen. Ja hyvin nopea hajoaminen. Siellä Karkkilan kullilla ei ehkä tunneta pohjoisen mielialoja. On ehkä rehavakastakin kirjoittaa kovia sanoja "revanssiliikkeistä" ja puolueen linjan vastustajista. Joskus pitäisi vain miettiä sitäkin, miten pohjoisen väkeen vaikutetaan muutenkin kuin ärsyttämällä. Puolueessa tarvitaan selviä ratkaisuja, jotka osoittavat kykyä yhtenäisyyteen. Muussa tapauksessa saadaan puhdistuksia kärsimättömyyden ilmauksina.

Miten tähän liittyy kysymys teorian kehittämisestä ja soveltamisesta? Karkkilalaiset kirjoittavat: "Korostat meistä yksipuolisesti marxismi-leninismien jatkuvan luomisen tarvetta... Nyt pitäisi meidän mielestämme sen sijaan korostaa marxismi-leninismien opiskelun merkitystä".

Tässä olennaisessa asiassa kirjoittajat, Tiedonantaja ja Into Kangas ovat samoilla jäljillä. Kellekään heistä ei puolueen linja, teoria ja strategia ole suuri ongelma. Kaikkien mielestä pitäisi palata johonkin selvään ja mallo valmiiseen. On palattava sääntöihin, on palattava marxismileninismiin, on palattava kommunistien yleiseen strategiaan, on palattava 19.

edustajakokouksen päätöksiin. Kuvitelma jollain olevasta "oikeasta linjasta" tai viisasten kivistä on vahvin perustelu hallinnollisille toimille. Minusta oikea tunnus on vaatia nöyryyttä. Jos jompi kumpi osapuoli omistaisi sen viisasten kiven, kyllä se olisi sen voinut jo näyttääkin! Me tarvitsemme puolueessa koko sen väen ja koko sen poliittisen kokemuksen ja ajattelukyvyyn, mitä kummallakin puolella on kehkeytnyt.

Puolueen kollektiivinen avuttomuus nykypäivän ongelmien edessä on mielestäni musertava argumentti sen puolesta, että marxilaista analyysia Suomesta ja uudenlaisesta politiikasta on kehitettävä kiivaasti. Kirjoittajat eivät näy tajuavan sitä, että ilman nykyisyyden vahvaa selvittämiskykyä käy myös yleistoreettisten totuuksien päähän pönttääminen jokseenkin tuloksettomaksi puuhaksi. Väki ei jaks – kuten on käynyt 70-luvun alun innonpuuskan jälkeen. Ja juuri silloin jää koko kenttä todella "revisionismin" haltuun. Onpa todella uutinen, että "60-luvulla esiintyi revisionistisia ajatuksia". Mutta kysykää vakavasti: miksi? Miksi niillä oli niin suuri tenhovoima puolueessa? Jokainen voi lujittaa uskoa tarinoilla "keskuksista", jotka levittivät ovelasti harhaoppeja. Voidaan myös puhua pitkään uusista ei-proletaarisista kerroksista. Mutta lopulta jää aina kysymys puolueen omasta kyvystä. Väitän: juuri puolueen kasvava strateginen ja teoreettinen avuttomuus jätti koko kentän sinänsä aivan oikein uutta etsiville mutta teoreettisesti kyyryttömille ja ei-marxilaisille revisionisteille.

Jos marxilaiset haluavat pysyä vain perusteiden ja yleisten totuuksien maailmoissa, menee tämä arkimaailma vinhas-ti bernstainilaisten perässä.

Lukutaidon ja rohkeuden rajoista

Kirjoittajat kumoavat ahkerasti teesejäni "tiedonantajalaisuudesta". Esitän vain yhden vastaväitteen. Minä perustelin pitkään ja hartaasti Urho Jokisen omilla puheilla, että hän esittää noita neljää teesiä. Jos asia ei karkkilalaisten mielestä ole näin, he tietysti voisivat esittää omien mielipiteidensä lisäksi jonkin argumentinkin.

Asia vain näyttää olevan niin, etteivät toverit uskalla ottaa todesta tai lukea sanatarkasti muuten niin kauniisti kehumiaan Jokisen kirjoituksia. Lähes taivai-siin asti kahdessa lehdestä paisuteltu voi-

vottelu "kirjaamisen synneistä" olkoon nyt esimerkkinä.

Tiedonantajassa 24. 8. 81 Jokinen kirjoittaa sanataarkasti: "... SKP:n politiikan lähtökohdat eivät siedä muuta kuin sen, mitä edustajakokous yksityiskohtaisesti ja marxismi-leninismi yleisesti on kirjannut". En haluaisi saivarrella, mutta tässä on subjektina, elävänä olentona "marxismi-leninismi", joka kirjaa jonnekin ajatuksensa. Aivan samoin kuin väitetään, että raamattua eivät kirjoittaneet ihmiset vaan henki, joka laskeutui kirjoittajien ylle. Materialistina haluan väittää loppuun saakka, että vain ihmiset kirjaavat ja kirjoittavat.

Silloin kun "marxismi-leninismistä" tehdään subjekti, olio joka sanoo, väittää, todistaa ja kirjaa, silloin juuri tästä traditiosta tehdään saumaton ja yhtenäinen maailmankaava. Toiseksi: jos marxismi on tiedettä, on se kehittyvää, historiallista ja kriittistä. Ei tieteessä tuloksia "kirjata" niinkuin metrejä mäkilipailuissa. Menään eteenpäin ja välillä romutetaan entiset kirjaukset. Mutta tältä keskustelulta olisi välttytty, jos toverit lääkärit olisivat vaivautuneet lukemaan tarkemmin ja erottaneet subjektin ja objektin toisistaan (jos nämä kielioopin alkeellisimmat sivistyssanat sallitaan).

Sivistyneistö ja demagogia

Kirjoittajilla vilisee kummallisia "yliopistoista käsin" -vihjailuja. Itse olen tarkastellut maailmaa "yliopistoista käsin" viimeksi vuonna 1971, joten pilkka taitaa koluta jonnekin ohi, ties vaikka omaan nilkkaan. Miksi toverit uusmaalaiset, karkkilalaiset, tiedonantajalaiset lääkärit jaksavat olla niin keppoisan pisteliäitä sivistyneistön suhteen? Aiotaanko taas kerran omat ongelmat selittää "sivistyneistön horjuntana"?

Kun aloitin toimintani SOL:ssa ja SKP:ssa, nimeltäin minua silloinkin "pikkuporvarilliseksi", ilmensin silloinkin samaa "individualismia" ja "horjuntaa". Haukkujat olivat vain eri tahoilla kuin nyt. Taas on puolueessa niitä, joille tuntuu olevan eduksi lietsoa herravihaa ja ennakkoluuloja. Kun puolueesta ja liikkeestä on virtaamalla virrannut ulos sivistyneistöä, kukaan ei ole valittanut. Mutta kun puolueessa toimivat aukaisevat suunsa ja epäilevät ongelmia, juuri heitä aletaan syytellä "horjunnasta".

Kun tutkijat kirjoittavat kirjan "Suomalainen kapitalismi", osoittaa se puolueen ideologisen työn korkeaa tasoa. Mutta kun teoksen kirjoittajat ottavat

kantaa politiikkaan, se on jo "horjuntaa". Kun tutkijat kirjoittavat kirjan yhdessä SKP:n varapuheenjohtajan kanssa, se osoittaa liikkeen astuneen merkittävästi eteenpäin. Mutta kun kirjan kirjoittajat sanovat omissa nimissään mielipiteensä ajankohtaisesta tilanteesta, he "alkavat syytellä omia johtajia".

Lääkäreiden taistelu "sivistyneistön horjuntaa" vastaan ei muutenkaan satu kohdalleen. SKP:n Tampereen piirijärjestön Metallialan puoluekomitean jäsenet (molemmat "osapuolet") totesivat merkittävässä puheenvuorossaan mm. seuraavaa: "Mielestämme tovereiden Juhani Ruotsalon ja Leevi Lehdon artikkeli 'Uhmaa katastrofi ja miten sitä vastaan on taisteltava' on eräs toivon kipinä. Mielestämme artikkelin leimaaminen kuten jotkut ovat sanoneet 'historiallisen kompromissien kehittyneemmäksi malliksi' ei ole oikea arvio." (KU 30. 1.). Metallityöläiset ottivat ja puolustivat tässä Lehdon ja Ruotsalon artikkelia nimenomaan Urho Jokisen kritiikkiä vastaan.

Marxismi vai omahyväisyys

Ranskassa puolue valmistautuu edustajakokoukseensa käymällä kriittisesti läpi koko omaa historiaansa, kaikkia virheitään ja jälkeensijaisuutensa. Meillä kirjoittajat julistavat jopa osapuolten kriittisen tarkastelun utopiaksi: "... väitän, että tulosta saavutetaan, kun asetetaan oman osapuolen perusteet molemmiin puoliin kyseenalaiseksi. Onpa todella utopiaa."

Tällä kohtaa kirjoittajat osoittavat lopullisesti, etteivät ymmärrä yhtään mitään marxismille keskeisestä teoriakäytäntö -suhteesta. Teoriaa luetaan opintopiireissä (kuin pyhäkoulussa), siten pidetään kokouksia, jotka luovat teoriaa. Viimeisessä vaiheessa "teoria sovelletaan" käytäntöön. Mutta yksi teiltä puuttuu, ja sen mukana kaikki. Marxin teoria ja leninismi on kriittistä teoriaa, teoriaa jonka on koko ajan yllettävä oman käytäntömme, omien ratkaisujemme tieteelliseen kritiikkiin. Siis: teoriolla ei "perustella" tekemisiämme – kuten nyt tyydytään tekemään – sillä arvioidaan joka askelta kriittisesti. Jos osapuolien perustojen kriittinen ja molemmipuolinen tarkastelu on utopiaa, voimme sitten saman tien heittää jäähyväiset Marxille ja Leninille.

Kritisoin Vesa Oittisen toteamusta "... luokkataistelu on jatkuvasti kärjistymässä. Kommuninen liike lujittuu sekä

kansallisena että kansainvälisenä voimana. Ja niin edelleen, kaikki tämä on hyvin tiedossa". No toverit, miten kommunistinen liike voimistui presidentin vaaleissa "kansallisena voimana"?

Kritisoin kirjoituksessani Urho Jokisen teesiä, jonka mukaan olisi olemassa "yleinen strategia", jota "soveltamalla" eteneminen ja voitot aukeaisivat heti eteemme. Suhteessa tähän on täysin ratkaisevaa, että kommunistisilla puolueilla on huomattavia menestymisen ja strategian vaikeuksia kaikissa kehittyneissä kapitalistisissa maissa. Me emme voi valita itsellemme Vietnamin, Angolan tai Etiopian strategista linjaa, vaikka siellä menisi miten kovaa. Kriitikoni ovat aivan oikeassa siinä, että kehittyneet kapitalistiset maat ovat imperialismiin vahvinta aluetta, eivät sen heikko lenkki. Vaara onkin siinä, että tuo lenkki on nyt niin sietämättömän luja. Jos 10 vuodessa siirtyy 130 miljoonaa ihmistä sosialismin tielle, niin vastassa on uhka siirtyä 10 minuutissa kuoleman tielle. Tämän uhkan edessä tunnustan olevani sietämättömän kärsimätön, sen edessä vaatimukset tehokkaammasta strategiasta ja tehokkaammasta politiikasta nimenomaan kehittyneessä lännessä ovat kai välttämättömyys.

Toverit muistuttavat, että kehitystä kehittyneimmissä maissa on hidastanut myös "eurokommunismien" tauti. Haluatteko sanoa, että kaikki olisi mennyt hienosti, ellei olisi ollut tällaista "keskustelun" tuottamaa "salaliittoa"? Eurokommunismi-ongelmien ilmaantuminen kun todistaa juuri perusteesini puolesta: kommunistit ovat olleet kovin neuvottomia kehittyneimmissä kapitalistisissa maissa. Juuri tämä kokemus kumoaa uskon "yleiseen strategiaan", joka oli otettavissa valmiina apteekin tai Berliinin kokouksen hyllyltä.

Puhdasta ilkeyttäni en malta olla kysymättä: missä ovat luettelostanne Egypti, Somalia, Sudan, Chile? Mihin vaakakuppiin pitäisi sijoittaa miljardi kiinalaista?

Olenko minä "kempainen"?

SKP:ssä kiellettiin taannoin nimittely. Minulle on vähän uutta, että poliittisen toimikunnan jäsen ja SKP:n piirijärjestön puheenjohtaja voi olla puolueen keskustelussa haukkumana. En viitsi edes keskustella siitä, onko Karkkilan tovereiden toiminta niin tavattoman tehokasta hallinnollisia toimia vastaan. Urho Jokinenhan on itse ilmoittanut, että "72:n veto-

muksen" allekirjoittajien linjalla on käyttöä hallinnollisten toimien torjumisessa, ei muussa.

Huomiota ansaitsee kirjoittajien toteamus: "(artikkelistanihan) saa sopivaa tukea uskalle hallinnollisten ratkaisujen läpimenosta hajanaisessa jäsenkentässä". Loistava saavutus: "kaiken maailman kempaiset" ja "yhtenäinen jäsenkenttä" samassa virkkeessä! Kirjoittajat viitannevatkin puolueen "tiedonantajalaiseen" jäsenkenttään, jonka "yhtenäisyyttä" tulisi vaalia minuakin vastaan.

Vain yksi kysymys: päättikö SKP:n 19. edustajakokous, että "osapuolien" jäsenkenttiä on yhtenäistettävä, vai päättikö kokous jotain SKP:n yhtenäistämistä puolueena? Asialla on myös hyvin käytännöllinen puolensa: tiedonantajalainen puoli voi lujittua sisäisesti miten lujaksi tahansa kykenemättä sillä estämään itsensä puhdistamista puoluejohdosta ylimääräisessä edustajakokouksessa. Tällaiset sotahuudot "oman" yhtenäisyyden puolesta iskevät tässä tapauksessa kovan puoleisesti omaan nilkkaan. Viittaanpa vain siihen, että kovia otteita perustellaan pohjoisessa mm. sillä, että "vähemmistö" valmistautuisi "kaappaamaan" puolueen aivan lähiaikoina muutaman "enemmistön vähemmistöläisen" kanssa jne. jne. Omalla sotailla yhtenäisyydellä uhoaminen saa aikaan vain kovemman vastareaktion, tämä on nähty riittävän monta kertaa.

Päätän vastaukseni lääkäreiden aivan oikeaan ajatukseen: eikö hypoteesejä pitäisi vihdoinkin myös testata. Mutta sen ehtona on, että puolue tekisi pitkistä aikaa jotain yhdessä. Jäisi yhdessä ulos hallituksesta tai menisi sinne yhdessä. Jotta voitaisiin yhdessä katsoa ja arvioida tulokset, tarvitsematta jo etukäteen syyttää kaikista tappioista hajaannusta ja toista osapuolta. Pitäisi olla rohkeutta vaikka tehdä yhteisiä virheitä: mistäpä oppii niin paljon kuin vääräksi osoittautuneista hypoteeseistä?

Matti Hyvärinen

Vasemmisto-revisionismin kummituksesta

Koska kommenttimme ydinkohdat sivuutettiin Oittisen vastineessa lienee vielä muutama huomautus tarpeen – senkin uhalla että keskustelu saisi hieman jankuttavan sävyn.

I

Tosin heti alkuun on todettava se, että keskustelun tekee lähes mahdottomaksi Oittisen keskustelumetodi. Hän käy vasemmistorevisionismin vastaiseen taisteluun vihjailuin ja historiallisin ekskursioiden, muttei suostu määrittämään suomalaisessa todellisuudessa niitä ilmiöitä, jotka hänet pakottavat puhumaan juuri vasemmistorevisionismista. Oittinen viittaa hyvin ylimalkaisesti Näköpiiriin, Uudistuvaan ihmiskuntaan, KSL:n monisteisiin sekä Hirschiin ja Schanziin. Hän puhuu pilkallisesti ”kaunosielujen maailmantuskasta” jne.

Mutta itse vasemmistorevisionismin ilmiö jää teoreettisesti osoittamatta. Voimattomuus ja käsienvääntely ovat kuitenkin ilmaisu, jotka kuvaavat pikemminkin tietyn yhteiskunnallisen kehityksen heijastumista sivistyneistön keskuudessa ylipäänsä, ei pelkästään marxilaisten keskuudessa ja ei pelkästään Suomessa. Onko nyt niin että paikanantamatta jäänyt ”revisionismi” olisi syy tähän kehitykseen, koko (eurooppalaisen) sivistyneistön käännöksen kohti ”subjektiviteettia”? Eiköhän

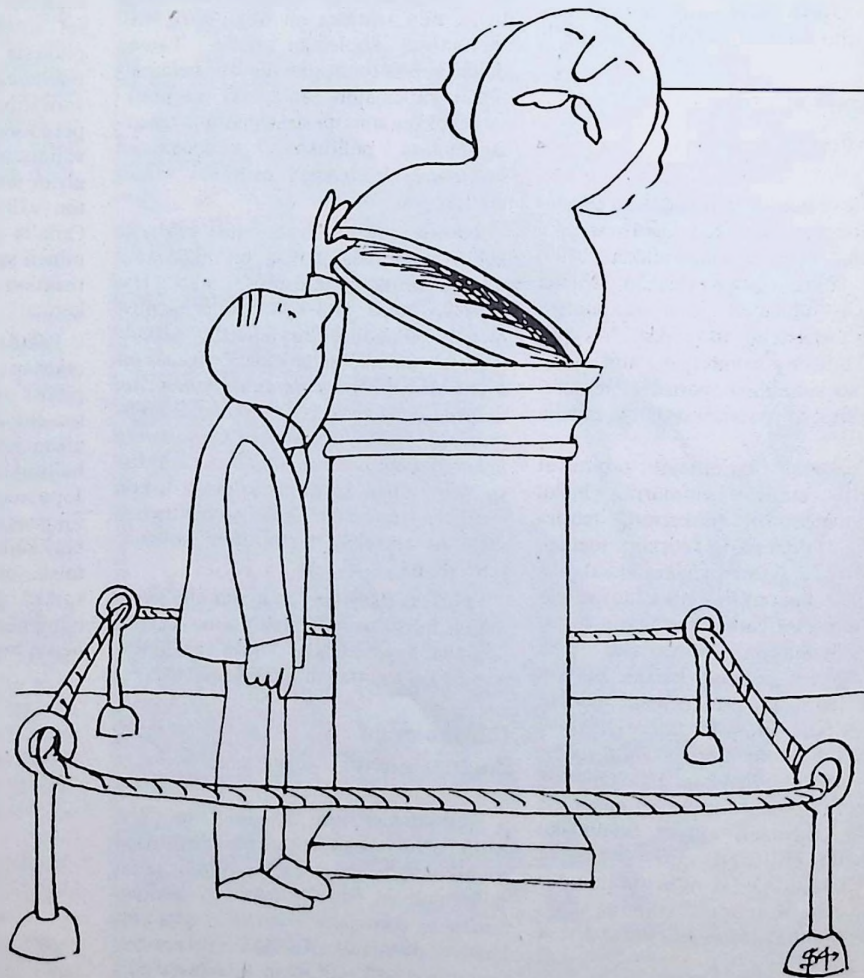

Illustration: Thomas Schleusing

vain olisi kuitenkin aiheellisempaa mennä itse ilmiön juuriin, analysoida vaikka syitä sille miksi koko kommunistinen liike kehittyneissä kapitalistissa maissa on strategisen neuvottomuuden tilassa, eikä aloittaa vihjailukampanjaa niitä kohtaan, jotka yrittävät vakavasti analysoida asiutilan syitä ja juuria (1)? Eikö olisi parempi keskittää voimat poliittisen vaihtoehdon luomiseen, kuin ilkkua maailmankatsomuksellisesti niille, jotka eivät näe vaihtoehtoa tässä todella vaihtoehdottomassa todellisuudessa? Eikö sivistyneistön passiivisuus ja ”vetäytyminen” liity meillä olennaisesti koko SKP:n kyvyttömyyteen aloitteelliseen politiikkaan, hajanaisuuden voittamiseen, aidon vaihtoehdon hahmottamiseen?

II

Nostimme omassa kommentissamme esiin joukon mielestäni aitoja teoreettisia ongelmia, joihin marxilaisten (2) ei käsittääksemme ole onnistunut vastata. Mutta turhaan odotimme puuttumista näihin ongelmiin. Sen sijaan saimme kuulla ”kansainvälisessä kommunistisessa liikkeessä yleisesti tunnetuista seikoista” ja perusoppikirjojen revisionismin olemuksen määrittelmistä, jotka toki jo nuorisoliiton perusopintopöytäkirjoissa omaksuttiin. Mutta eikö olisi aika astua askel eteenpäin siitä, mitä jo tunnemme, pureutua yhä syvemmälle teorian ja todellisuuden tutkimatomiin aukkoihin että saisimme niitä aineksia, joista rakentaa suuren muutoksen ohjelmaa?

Vaiko onko todellakin niin, että toveri Oittisella on hallussaan loppuun saakka valmis marxilais-leniniläinen teoria, jonka pohjalta voidaan selittää kaikki maailmankaikkeuden ilmiöt. Tarvitaan vain tämän teorian syvempää omaksumista ja puolustamista, itse todellisuuden tutkimukseen ei tarvitsisi liata käsiään?

En usko näin yksinkertaiseen ajatukseen. Jääköön Hegel viimeiseksi, joka selitti omalla filosofiallaan koko

maailman. Pysyköön marxismi alati luovassa liikkeessä.

Oittisen vastineessa on useita kohtia, jotka saavat entistä voimakkaammin korostamaan esittämäämme Marxin metodin luonnehdintaa ja revisionismin käsitteen relativoinnin tarvetta. Vesalle marxismi-leninismi näyttäytyi ”oikeana tietoisuutena ylipäänsä” ja ”revisionismi” puolestaan ei tuo ”mitään uutta” teoreettiseen kehitykseen. Mutta asettakaamme kysymys uudelleen: ovatko marxisti-leninistit aina oikeassa? Teoria ei nimittäin elä itsenäistä elämäänsä olioiden sinänsä maailmassa. Teoria on aina sidoksissa sitä kantaviin subjekteihin. Nämä puolestaan ovat tietyissä historiallisissa oloissa eläviä ihmisiä, joiden ajattelulle asettaa ehtoja kulloinkin historiallisesti olemassaoleva tilanne, poliittinen suhdanne, teoreettisen keskustelun perinne jne.

Ainakin kaksi seikkaa vaikuttaa siihen, ettei ole olemassa mitään automatiikkaa, joka takaisi että juuri marxismi-leninismen nimissä esitetyt ratkaisumallit olisivat aina oikeita. Ensinnäkin marxilaisuus voi kotoitua dogmaattiseksi kaavaksi, jolloin se tulee kykenemättömäksi mihinkään kehitykseen. Tällaisessa tilanteessa Oittisen revisionismiksi luokittelema ajattelu voi muodostua uusien teemojen kehittelyn alueeksi. Väitämme, että näin on historiallisesti tapahtunut. Ajateltakoon vaikka 30-lukua. Kuka tahansa pitää esim. Stalinin teoksia tieteellisesti ja poliittisesti merkittävinä ja uutta tarjoavina klassikkoina? Ja samalta 30-luvulta löydämme leegion merkittäviä marxismin kehittäly-yrityksiä mm. ns. Frankfurtin koulun piiristä. Paikoitellen on kyse kehittälyistä, jotka odottavat vastaustaan vieläkin marxilais-leniniläisen ajattelun piirissä.

Toiseksi itse kapitalismin kehitys synnyttää jatkuvasti uusia kysymysryhmiä ja ongelmia, jotka vaativat teorian uudistamista ja uudistumista. Missäpä ovat marxilais-leniniläiset analyysit uusista liikkeistä, naisasialiikkeen pohdinnoista, porvarillisen valtion organisaatiomuodon ja

toimintatavan nykyisistä erityispiirteistä jne. On hyvin vaikeaa kuvitella mitä ”vasemmistorevisionismi” merkitsisi vaikka tiede- ja koulutuspoliittisessa keskustelussa tällä hetkellä, kun marxilaiseen yliopistoanalyyysiin on kovin niukasti aineksia. Ja näistä uusista ilmiöistä ei selvitä pelkällä maailmankatsomuksellisella taistelulla, vaan ainoastaan niiden tieteellisellä analyysillä, teoreettisen työn tehostamisella ja sitä kautta aatteellis-poliittisen kamppailun ja aloitteellisuuden kehittämisellä.

III

Edelliseen liittyy välittömästi Oittisen käsitys aatteellisen taistelun, kritiikin metodista. Ensin on oikaistava Oittisen ilmeisesti tahallinen väärinkäsitys omasta esityksestämme. Korostimme Marxin kritiikin kohdesensitiivistä luonnetta, sitä että Marxilla kritiikki liittyi aina kehittyneemmän teorian laatimiseen kiistanalaisesta kohteesta. Tähän Oittinen viisastelee, että kuinka Marx saattoi ryhtyä poliittiseen toimintaan jo ennen Pääoman kirjoittamista! Ja kuitenkin me nimenomaan erotimme poliittisen toiminnan (3) ja teoreettis-tieteellisen kritiikin tasot toisistaan ja esitimme Marxin teoreettisen kritiikin metodista olemusta. Me puhuimme itse Pääoman metodista mutta tästä toveri Oittinen ei halua lausua halmärtäneet Pääomamme väärin, olisi kohtuullista odottaa itse asiaan liittyvää kritiikkiä.

Toiseksi Oittisen näkemyksen porvarillisen tieteen kehityksestä. Hän toteaa, että aatteellisen taistelun metodologia tulee hakea pikemminkin Marxin kiistasta Bakuninin kanssa kuin Hegelin (tai poliittisen taloustieteen?) kritiikistä, sillä Hegel oli viimeisiä klassisia porvarillisia ajattelijoita: Porvarillisen vulgariteetin ja marxismin vulgarisoinnin vastainen kamppailu käydään toki kokonaan toisin muodoin, kuin aito teoreettinen kiista ratkaisemattomasta ongelmasta. Mutta korostetta-

koon sitä, että porvarillinen ajattelu ei ole ollut Hegelin ja klassisen taloustieteen jälkeen pelkkää vulgaariajattelua. Lähes jokaisen uuden tieteen syntä tuo mukanaan saman klassisuus – vulgaarisuus asettelman, jota ilmentää taloustieteen kehitys Ricardon ja Smithin jälkeen. Voidaanko esim. Max Weber ja Sigmund Freud sivuuttaa ”vulgaariajattelijoina”? Missäpä ovat marxilais-leniniläinen Weber ja Freud? Väitänkin, että porvarillisen tieteen kehitys asettaa jatkuvasti uusia teoreettisia haasteita, joihin ei vastata pelkän maailmankatsomuksellisen taistelun tasolla. Marxin pääoma on esimerkki sellaisesta immanen-tista kriittikkuudesta, jota meidän tulee käyttää jatkuvasti uusien kysymysten ratkaisemiseen. Ja ”vasemmistorevisionismi” puolestaan sattuu useimmiten elämään juuri tällaisten uusien kysymysten ”alueella”!

IV

Tavasta lukea Leniniä. Valaisimme Lenin sitaateilla erästä ongelmaa, jonka Lenin ainakin implisiittisesti asettaa. Kyse on vallankumouksellisen poliittisen toiminnan subjektin ja marxilaisen teorian subjektin keskinäisyydestä. Totesimme, että olisi hyödyllistä tutkia tätä ongelmaa mm. siltä kannalta kuinka Lenin ratkaisi asian. Oittinen ei näytä ymmärtäneen ongelmanasetteluamme, vaan pikemminkin hutkii irrallisilla Lenin-sitaateilla (4). Hän toteaa: ”Teoreettisen ja poliittis-yhteiskunnallisen alueen välinen suhde ei todellakaan ole aivan ongelmaton. Tällaisiksi en minäkään ole yrittänyt sitä väittää: olen päinvastoin sitä mieltä, että nämä kaksi aluetta eivät lankea yhteen, vaan niitä välittää subjekti – piste, jossa nämä molemmat tiet yhtyvät. Kysymykseksi oousee tällöin, minkälaisen subjektin luomiseen me tähtäämme – proletariaisen vai pikkuporvarillisen.” Tämän ratkaisu-ehdotuksen sisältö jää hämäräksi. Kyse on siitä, mikä on se ”proletaarinen subjekti”.

jossa tämä välitys tapahtuu. Onko puolue se subjekti, jossa toteutuu sekä vallankumouksellinen politiikka että teorian kehitys? Miten asettuu puolueen ja opiskelijajärjestön suhde kahtena subjektina? Mikä on marxilaisen tutkijayhteisön rooli tässä, miten se asettuu Oittisen subjektiin jne? Nämä ovat paljolti kysymyksiä, jotka ovat mm. SOL:n periaateohjelman uudistamisen takana eikä niihin riitä vastaukseksi se, että proletaarinen subjekti on säilytettävä proletarisena subjektina. Kyse on itse vallankumouksellisen subjektin konstituutumisen (muotoutumisen) sisäisestä tavasta. Ltnin oli tälle ongelmalle paljon herkempi kuin Oittinen antaa ymmärtää. Tuskinpa hän muuten olisi istunut samassa keskustelutehtävässä Trotskin, Buharinin, Stalinin ynnä muiden "revisionistien" kanssa.

V

Lopuksi vielä kysymys "pluralismista", jonka Oittinen ottaa esille hyvin painotetusti, mutta jäsentymättömästi. Hän toteaa, että "olemme omaksuneet aivan huomamatta pluralistisen marxisminäkemyksen" taaskaan tämentämättä, etkä ja missä tämän pluralismin ovat omaksuneet ja mitä hän itse sen tilalle asettaisi. Teoreettisen, aatteellisen ja poliittisen monoliittisuudenko? Viimeistään Juntusen ja Mehtosen "Ihmistieteiden filosofisten perusteiden" jälkeen kai täytyisi olla yleisesti selvää, että mitään monoliittista marxilaisuutta ei ole koskaan ollut, eikä voidakaan olla olemassa. Marxilaisuus on moninaista, ja tämä moninaisuus on eräs sen kehityksen lähteitä. Tästä moninaisuudesta, sen tunnustamisesta ja puolustamisesta ei kuitenkaan vielä seuraa sellaisenaan pluralistista marxismikäsitystä. Pluralismi on ajattelua, joka pitää tietoteoreettisesti mahdollittamana yksiselitteisen, ristiriidattoman kuvan saamista todellisuudesta. Pluralismi pitää teoreettisesti erilaisia näkemyksiä tietoteoreettisesti yhtä pätevinä. Tässä

mielessä pluralismia vastaan on tietenkin kamppailtava. Mutta ei pidä käsittää marxismia moninaisuutta sellaisenaan pluralismiksi, sillä juuri teoreettinen moninaisuus on se tapa, jolla kollektiivinen tietoisuutemme kasvaa ja etenee, se tapa jolla saavutamme kysymys kysymykseltä varman käsityksen todellisuudesta. Väärät monoliittisuuden vaatimukset puolestaan voivat koitua hyvinkin kohtalokkaiksi sekä teoreettiselle että poliittiselle kehitykselle.

Kun Oittinen kirjoituksiltaan on lähtenyt poliittiseen taisteluun, sallittakoon vielä lyhyt huomautus, joka kytkee Vesan kirjoittelun liikkeemme kehitystilanteeseen. Sanottakoon suoraan, että minun silmissäni Vesan teesit näyttävät ryhmäkonfiliisofiana, joka vaikeuttaa vakavalla tavalla sitä voimien yhteenkoostamista, joka liikkeessä tapahtuu koko ajan huolimatta myös toisaalla kasvavista vaikeuksista. Vihjaileva kirjoitustapa, esitettyjen konkreettisten ongelmanasettelujen kiertäminen ja pelkkä vaatimus revisionisminvastaisesta taistelusta ilman sanaakaan liikkeemme yhteisten ongelmien ratkaisutavasta tai niiden analyysin lähtökohdista ei mielestäni ole mitään muuta. Revisionisminvastaisen taistelun tunnuksen nostaminenhan ei voi johtaa mihinkään muuhun, kuin sen vähäisenkin julkisuuden ja näkemysten vuorovaikutuksen lakkauttamiseen, joka vielä on (?) tosiasia. Käsitteeni mukaan puolueen ja sivistyneistön vallankumouksellisen aloitteellisuuden kohottaminen edellyttää juuri julkisuuden alan laajentamista. Vain näin erilaiset teoreettiset lähtökohdat voivat välittyä koko liikkeen pohdittaviksi ja kohdata hedelmällisesti toisensa. Selvää on, että teoreettisen työmeidän tason kohottaminen on eräs ongelmiamme ratkaisun lähtökohta. Ja näiltä osin meidän Oittista kohtaan osoittamamme kritiikin vaatimus oli: on aika palauttaa Marxin kriittinen metodi aidosti keskustelujemme perustaksi.

JUSSI SILVONEN

1. Niin metsä vastaa kuin sinne huutaa. Päivälehdistä on jo ollut luettavissa merkittäviä, milloin nimellä milloin nimenä merkittäviä kirjoitettuja osoitettuja mainitsemattomia vihjailevia tuomioita liikkeessä esiintyvistä teoreettisista "luopuruudesta", hoipertelusta jne. (ks. esim. TA) Oittiselle voisi vielä todeta, että jos marxilainen sivistyneistö näyttää hänestä vain "eriskummalliselta mutta vaarattomalta sakilta", niin tuskinpa EVAn arviot SKP:n roolista ovat paljon kummempia. Eipä tänään juuri kuulla puheita "vaaran vuosista".

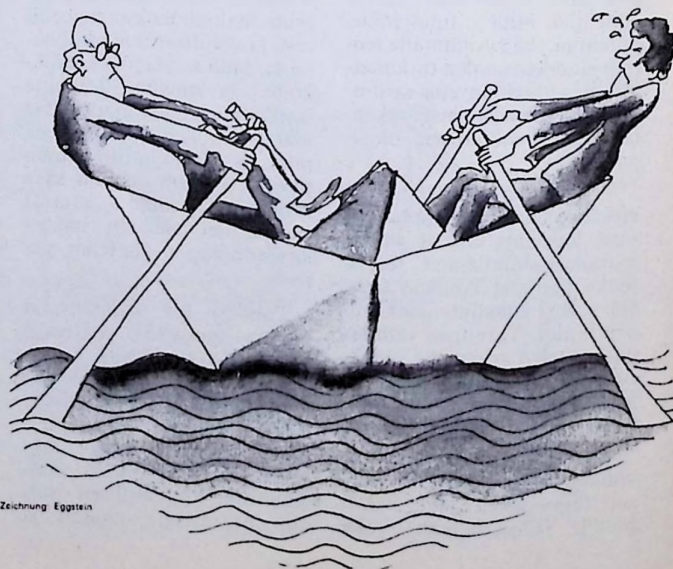
Puhe näköalattomuudesta ja kommunistisen liikkeen strategisista vaikeuksista ei puolestaan ole vain meidän kantamme. Asiasta puhuivat mm. Matti Juntunen ja Seppo Toivainen Soihdun 80-luku-seminaarissa (ks. Soihdu 5-6/79) ja Juhani Ruotsalo Tampereen sivistyneistöseminaarissa (ks. Soihdu 1/81). Käytäkään siis keskusteluun puolueen hallitusarvioaineistosta "revisionismikeskustelun" sijaan.

2. Jos toveri Oittinen haluaa leikkiä marxismi-käsitteen huolimattomalla käytöllä, voidaan myös kysyä mitä marxismi-leninismistä hän itse tarkoittaa: kiinalaista, albanialaista, länsisaksalaisten maolaisryhmien kehittämää, Punaisten prikaatien marxilais-leniniläisen siiven ajattelua, marxilais-leniniläistä

Juche-aatetta, neuvostoliittolaista tulkintaa marxismileninismistä, jne. jne. vai Aarne Saarisen marxismi-leninismistä tai Seppo Toivaisen marxismi-leninismistä tai jotain muuta?

4. Me yritimme rekonstruoida erään Leninin asettaman ongelman. Mielestämme Leniniä tulee tutkia ja asettaa hänen lauseensa niihin teoreettisiin yhteyksiin, joihin ne liittyvät. Irrallisella sitatologialla voitaisiin poimia mm. seuraava ohje tämän päivän tarpeisiin siitä keskustelusta, jota yritimme tutkia: "Olen tuhat kertaa samaa mieltä kansanne, että täytyy välttämättä käydä järjestelmällistä taistelua poliittista masennusmielialaa, luopuruutta, rui-kuttelua yms. vastaan. En luule meillä olevan erimielisyyksiä "yhteiskuntapiireihin" ja "nuorisoon" nähden. Sivistyneistön merkitys puolueessamme laskee: kaikkialta saapuu tietoja, että sivistyneistö pakenee puolueesta. Menköt tihensä, senkin lurjukset. Puolue puhdistuu poroporraväristä ryöstästä. Työläiset käyvät laajemmin käsiksi toimintaan." Leninin kirjeestä Gorkille 7. 2. 1908 (LKT 34, 373).

3. Vrt. Matti Hyvärisen kommentti Oittisen kirjoitukseen (Soihdunkantaja 5/81) ja Hyvärisen artikkeli Soihdussa 3/81, jossa selvästi korostetaan politiikan luonnetta hypoteesien varassa tapahtuvana toimintana.

Zeichnung Eggstein

Mihin keskustelu olisi suunnattava?

Sinulta taisi, Jussi hyvä, jäädä lukematta edellisen vastineeni alkua. Ei ole mitään hyötyä ruveta laatimaan listaa niistä ihmisistä, jotka meillä ovat esittäneet enemmän tai vähemmän "vasemmistolaisia" näkemyksiä. Ei varsinkaan, kun puolueen tila on nyt sellainen kuin se on. Se johtaisi turhanpäiväiseen ihmisten lokeroitumiseen, mitä haluan ehdottomasti välttää (ja mitä ei Matti Hyvärinen ilmeisesti lainkaan näyttänyt tajunneen kommentissaan Soikkarissa 5/81). Ensinnäkin, "vasemmistolaisuus" ei luonnehdi monenkaan ihmisen katso- musta läpikotaisin, vaan ainoastaan tiettyjä teorian alueita. Toiseksi, toivon, että viehättyminen ääri-vasemmistolaisiin tendensseihin on useimmilla luonteeltaan vain tilapäistä. Pidän siksi parempana luonnehtia suuntauksen yleisiä piirteitä ja jättää johtopäätökset lukijain tehtäväksi. Et tee ollenkaan oikeutta motiiveileni syyttäessäsi minua vihjaissukampanjan käynnistämisestä.

Ennen kuin menen eteenpäin, totean vielä, etten pidä "vasemmistolaisuutta" tällä hetkellä suurimpana vaarana; sitä esiintyy nähdäkseni vain sivistyneistössä, Tutkijaliiton ja SOL:n liepeillä. Paljon suurempi vaara on oikeistolaisuus, joka tähtää SKP:n perusperiaatteiden ja -luonteen muuttamiseen "eurokommunistiseen" suuntaan. Mahdollista tietysti on, että oikeisto- ja vasemmistotendenssit löytävät toisensa.

Esitän vielä kerran teesin omaisessa muodossa "vasemmistolaisista" ajattelua luonnehtivat tunnusmerkit. Se on tarpeen, koska sinä, Jussi hyvä, et vastineessasi koskettele niitä sanallakaan, vaikka juuri niistä olen toistuvasti puhunut:

● Filosofisen materialismin sijasta esitetään enemmän tai vähemmän idealismiin kallistuvia tulkintoja marxismista: esimerkiksi kiistetään se, että Marxin näkemys yhteiskunnallisten suhteiden objektiivisuudesta olisi materialistinen (Lukácsin "yhteiskuntaontologia", monet "pääomaloogikot", esimerkiksi Reichelt);

● inhimillinen käytäntö nähdään subjektin voluntaristisena toimintana eikä objektiivisen maailman lainmukaisuus-sien noudattamisena. Esimerkiksi frankfurtilaisen Alfre Schmidtin tulkinta käytännöstä johtaa siihen, että se lakkaa olemasta esineellistä toimintaa ja muuttuu subjektiiviseksi teleologiaksi;

● työväenluokan merkitys vallankumouksen subjektina kiistetään ja muutoksen toivo siirretään erilaisiin marginaaliryhmiin – opiskelijoihin, sivistyneistöön, "drop-out'eihin", uusiin liikkeisiin (Marcuse, Hirsch ym.); työväenluokan taistelu etujensa puolesta nähdään pelkkänä "kulutusfetismin vahvistamisena" tai pääoman uusintamismuotojen noudattamisena ilman ulospääsyä (monet pääomaloogikot);

● leniniläinen valtiomonopolistisen kapitalismin teoria kiistetään asettamalla monopolin käsitteen sijalle "pääoman yleensä" käsite; kapitalismin uudet ilmiöt pyritään selittämään "pääoman liikkeestä" käsin (siis epäkonkreettisesti) sen sijaan että puhuttaisiin monopolien intresseistä (konkreettisesti); koska imperialismiteorian perustana oleva monopolin käsite sivuutetaan, seuraa tästä se, ettemme eläkään imperialismissa, vaan "kapitalismissa yleensä"; koska imperialismia ei ole, ei voida teoreettisesti selittää sellaisia ilmiöitä kuin USA:n ja NATO:n aggressiivisen sotapolitiikka; myös "kapitalismin yleisen kriisin" käsite häviää; kapitalismi päinvastoin muka seisoo yhä vahvemmin jaloillaan; se leimaa kaikkia käyttöarvoja ja me olemme kapitalismin rauhahäkissä;

● reaalisosialismia ei pidetä imperialismista laadullisesti eroavana yhteiskuntamuodostumana, vaan se nähdään vain modifioituna muodossa uusintavan "porvarillisen sivilisaation" puuttet; siksi on sanouduttava irti reaalisosialismista ja etsittävä "uutta", "radikaalia", "tosi sosialismia" (mm. Schanz, Bahro, monet frankfurtilaiset; ei aseteta lainkaan kysymystä kahden yhteiskuntajärjestelmän välisen taistelun olemuksesta ja meidän suhtautumisestamme siihen).

Tässä, Jussi hyvä, muutamia "vasemmistolaisen" teo-

retisoinnin keskeisiä pointseja. Niistä olisi puhuttava. Minusta on sangen hupaisaa, että nimität "ryhmäkonfiliisofiksi" tällaisten näkemysten vastustamista.

Olen yhä uudestaan yrittänyt toistaa, että "vasemmistolaisen" teoretisoinnin maailmankatsomuksellinen ja filosofinen ydin löytyy subjektivismista ja voluntarismista. Siksi olen korostanut filosofisen kritiikin tärkeyttä. Tietenkään en väitä, että se yksin riittäisi, mutta sitä ei saa sivuuttaa, kuten sinä nähdäkseni teet.

Katsotaanpa esimerkiksi äskeisen listan viimeistä kysymysryhmää, joka liittyy siihen, miten reaalisosialismiin olisi suhtauduttava. *Materiaalisti* lähtee siitä, että meillä on nyt tällainen tilanne: reaalisosialismi on objektiivisesti olemassa ja vaikuttaa koko ajan imperialismiin; tietysti myös päinvastaiseen suuntaan tapahtuvaa vaikutusta esiintyy. Hän pyrkii ottamaan selvän, miten kahden maailmanjärjestelmän välinen taistelu vaikuttaa vallankumouksen edellytyksiin Lännessä. Hän panee merkille sosialististen maiden rauhanpolitiikan ja niiden antaman tuen maailman vallankumousliikkeelle. *Subjektivist* sen sijaan ei ole kiinnostunut meille annetuista objektiivisista edellytyksistä. Hän tahtoo jotain "das ganz Andere": hän tahtoo "uutta", "tosi sosialismia" pohtimatta lainkaan sen realisoimisen mahdollisuuksia tai maailman vallankumousprosessin kehi-

tyslainmukaisuuksia. Hän vertailee abstraktilla tasolla omaa sosialismi-ihannettaan reaalisosialismiin ja päätyy tietysti siihen, että jälkimmäinen on kaikin puolin huono ja kelvoton.

Ymmärtänet, Jussi, itsekin, että tässä ei ole kysymys pelkistä teoreettisista erimielisyyksistä. Erimielisyys materialistin ja subjektivistin välillä on syvemmällä: se on itse *persoonallisessa asenteessa*, attitydyissä, maailmankatsomuksessa. Tätä erimielisyyttä ei voi voittaa yksin teoreettisin keinoin. Olisi Sisifoksen työtä yrittää rakentaa kapitalismite-

oria, joka "sovittaisi" sekä proletarisen että pikkuporvarillisen katsantokannan maailman tapahtumiin keskenään.

Moitit minua siitä, etten katso revisionismin tuovan "mitään uutta" marxismiin. Sikäli kun on kyse pikkuporvarillisesta nyrpeystä objektiivisia olosuhteita kuvastavaa teoriaa kohtaan, ei se todella-kaan tuo mitään uutta. Saat-
taa olla, että esimerkiksi Frankfurtin koulukunnasta löytyy "leegio merkittäviä marxismien kehittä-lyrityksiä". Niistä voidaan puhua, kunhan yksilöit ne. Mutta frankfurtilaisuuden "henki",

sen ydin ei ole noissa kehittä-lyrityksissä. Olemukseltaan frankfurtilaisuus on ei-proletarista radikaalia kapitalismikritiikkiä, joka maailmankatsomuksellisesti kallistuu subjektivismiin ja eroaa tässä suhteessa marxismi-leninismistä.

Vaadit näyttöä "marsilais-leniniläisistä analyyseistä" uusista liikkeistä, naisliikkeestä, porvarillisen valtion organisaatiomuodon erityispiirteistä. Valmiita, lopullisia analyysejä ei ole, ei minulla eikä muillakaan. Nämä ovat kaikki suhteellisen uusia ilmiöitä, joiden arviointi on vielä kes-

ken. En ole missään väittänyt, että meillä olisi hallussamme loppuun saakka valmis marxilais-leniniläinen teoria. Kyse on aivan muusta.

Kyse on siitä, miltä kannalta, mistä filosofisesta ja maailmankatsomuksellisesti perusasenteesta käsin lähdemme arvioimaan ja tutkimaan lueteliamasi uusia ilmiöitä. Pyrimmekö syventämään olemassaolevaa marxilais-leniniläistä teoriaa, jäsentämään uudet ilmiöt sen puitteisiin, vai lähdemmekö etsimään jotain aivan uutta, "das ganz Andere"? On puhuttu esimerkiksi "sivilisaatiokritiikin" tarpeellisuudesta (Schanz). Onko se yhdistettävissä valtiomonopolistisen kapitalismin teoriaan, vai nouseeko se aivan toisista lähtökohdista? Jos alamme puhua liikkeemme päämääräistä uudella tavalla, niin mitä se merkitsee? Tähtäämmekö edelleen monopolien vallan kumoamiseen vai "suoraan kommunismiin", nuoren Marxin utopiaan?

Olen siis samaa mieltä kanssasi siinä, että teoreettista työtä on tehostettava. Mutta toisin kuin sinä, katson samalla, että tämän on lähettävä selvitä maailmankatsomuksellista ja filosofista asemista. Materialismista, ei subjektivismista. Proletarista luokkakantaisuudesta, ei luokkien yläpuolella leijuvan "kritiikin" asemista. Marxismi-leninismistä, ei "marxismista".

Puhut Marxin kritiikin kohdesensitiivisistä luonteesta. Olen itse yrittänyt osoittaa, että Marx kritisoi eri ilmiöitä eri tavoin: klassista poliittista taloustiedettä toisin kuin vaikkapa Bakuninin toimintaa Internationalissa; nuorhegeliläisiä toisin kuin brittien politiikkaa Intiassa. Et voi nostaa *Pääoman* kritiikkimuotoa ainoaksi paradigmaattiseksi malliksi; ei Marx itsekään siten menetellyt.

Sinun mukaasi meidän tulisi soveltaa "itse *Pääoman*" metodia uusien ilmiöiden analyysiin; tämä on "immanent-

tia kritiikkiä", joka kasvaa esiin itse kohteesta. En usko, että tämä luonnehtii oikealla tavalla edes Marxin *Pääoman* kriittisen metodin ydintä. Marx arvosteli kapitalismia työväenluokan intresseistä käsin. Ja työväenluokka – luokkana, joka on kyllä "tässä" yhteiskunnassa, muttei "tässä" yhteiskunnasta – taas on kapitalismin horisontin "tuolle puolelle" viittaava voima. Sinun "immanenttisuusvaatimuksesi" johtaa helposti siihen, että kritiikki ei pysty ylittämään kapitalismin rajoja; päädyimme tällöin siihen monien pääomaloogikoiden virheelliseen johtopäätökseen, ettei Marxin *Pääoma* muka ole mitään muuta kuin *kapitalismin itsekritiikkiä*. Marxilaisen kritiikin luokkaluonne häviää kokonaan tässä tulkinassa: kapitalismi muka kritisoi itse itseään.

Puheellasi "kohdesensitiivisyydestä" haluat ehkä tuoda esiin sen, ettei filosofis-maailmankatsomuksellisen kritiikki ole tarpeeksi kohdeherkkää. Olen tietysti kanssasi samaa mieltä siinä, ettei se riitä. Mutta se on silti välttämätöntä. Marxilaisen filosofian tehtävänä ei ole sanoa sitä tai tätä jostakin konkreettisesti ilmiöstä – sen se jättää erityistieteille; sen tarkoitukseksi on perustella työväenluokan tieteellistä maailmankatsomusta.

Revisionismille on tyypillistä, että se kiistää tieteen ja maailmankatsomuksen yhteyden; siksi se pyrkii supistamaan marxismien positiivisen sisällön vain muutamien metodisiin aspekteihin. Niinpä Karl Korsch väitti 1923 ilmestyneessä kirjassaan *Marxismus und Philosophie*, ettei marxismi ole niinkään materialistista maailmankatsomusta kuin vain dialektista metodia. Sama marxismien filosofisen ja maailmankatsomuksellisen ulottuvuuden hylkääminen toteutuu myös nykyisillä pääomaloogikoilla.

Tämä kanta johtaa siihen, ettei marxismia enää nähdä työväenluokan kokonaisvaltaisena maailmankatsomuksena, vaan yksinomaan "tiedotuskriittisenä kantana". Materialian ja tajunnan keskinäissuhteesta ei pohjusteta maailmankatsomuksellisella tasolla. "Tällöin ei tiede enää ole mahdollista objektiivisten lainmukaisuuksien tiedostamisen mielessä, joten marxismia ei enää pidetä maailmankatsomuksellisen sisällön täyttämänä teoriana, vaan todellisuuden itsetiedostuksena. Tämän itsetiedostuksen käsitlönä on revisionismin mukaan dialektinen metodi idealistisessa mielessä... (Revisionismi) tulkitsee filosofian historiallisen prosessin itsetiedostukseksi, jonka avulla käytäntö muuttuu välittömästi. Käytäntö ymmärretään ajattelun ja olemisen samaistamiseksi; sitä eivät määrää objektiiviset lainmukaisuudet, vaan se on ihmisen konstruktioita".

Minusta sinun "immanentin kritiikin" vaatimuksesi yhtyy sangen pitkälle tähän kantaan, jonka mukaan todellisuus (kapitalismin todellisuus) "tiedostaa itsensä" marxismina. Erotat nähdäkseni teorian ja metodin maailmankatsomuksesta samaan tapaan kuin Korsch.

Ja kuitenkin, jos sivuutamme maailmankatsomuksellisen filosofisen momentin, emme voi sanoa edes, mitä Marx tutki. Tutkiko hän tiettyjä materiaalisia yhteiskunnallisia suhteita vai ei? Monet pääomaloogikotahan tunnetusti kiistävät yhteiskunnallisten suhteiden materiaalisuuden. On siis otettava kantaa siihen, oliko Marxin metodi materialistinen vai ei – ja se puolestaan on filosofis-maailmankatsomuksellinen kannanotto.

Kommentoin filosofian ja erillistieteen (siis myös ekonomiakritiikin) suhdetta vielä toiselta kannalta. Kuten E. V. Iljenkov on todennut, (erillistieteellisen) tutkimuksen kohde pakottaa oman luontonsa voimalla meidät ajattelemaan enemmän tai vähemmän dia-

lektisesti. "Mutta on suuri ero siinä, alistammeko me oman tietoisien ajattelumme näille (logiikan, dialektiikan ja tietoteorian – V. O.) laeille, vai vaikuttavatko ne ajattelussamme vastoin tietoisesti soveltamiimme normeja ja sääntöjä. Ensimmäisessä tapauksessa loogiset (dialektiset) lait ja kaavat toteutuvat vapaassa toiminnassamme ja ne suuntaavat tiedostustamme kohti ulkoisen maailman dialektiikan heijastamista. Toisessa tapauksessa taas ne ovat poikkipuolin tiellämme, särkevät tietoisesti noudattamiamme menettelytapoja ja sääntöjä, saavat meidät alistumaan dialektisille laeille vastoin tahtoaamme, tosiasioiden, koetulosten, aineellisten intressien ja muiden tietoisien tahtoomme nähdessä ulkoisten seikkojen mahtavan paineen edessä..."

Asia voidaan muotoilla myös näin: onko dialektinen ajattelumme *vapaata* vai *epä-vapaata*? Jos tiedostamme todellisuuden yleiset lainmukaisuudet ja sisäistämme ne tieteellisen filosofian ja tieteellisen maailmankatsomuksen muodossa, olemme enemmän vapaita kuin jos kiistäisimme filosofisen kysymyksenasettelun relevanssin. Ei siis ole olennaakaan samantekevää, onko maailmankatsomuksemme tieteellinen vai ei. Se on niin tärkeää, että sen puolesta kannatta kyllä jopa käydä taistelu.

Sama voidaan sanoa työväenluokan taistelun ja sen maailmankatsomuksen suhteesta. Työväenluokan taistelu on niin kauan vaistonvaraista ja epävapaita kuin siltä puuttuu tieteelliselle maailmankatsomukselle pohjaava adekvaattinen teoria. Nimenomaan tästä on kyse vallankumouksellisen subjektin konstituoimisessa ja muotoutumisessa. Työväenluokka on jo voima, joka potentiaalisesti kykenee murtamaan kapitalismin puitteet; jotta tämä voima voisi tulla aktuaaliseksi, on sen tiedostettava objektiivinen

asemansa. Työväenluokka tarvitsee teoriaa, joka lähtee sen oman aseman ja mahdollisuuksien myöntämisestä, joka viitoittaa sille tien kohti vapautta. Siksi teorian ja maailmankatsomuksen on oltava luonteeltaan proletarista, ei esimerkiksi pikkuporvarillista. Opiskelija-tai tutkijajärjestön rooli teorian kehittämisestä käsin. Niiden on kyettävä kehittämään proletarista teoriaa; ne eivät saa lähteä rakentelemaan jotain "das ganz Andere".

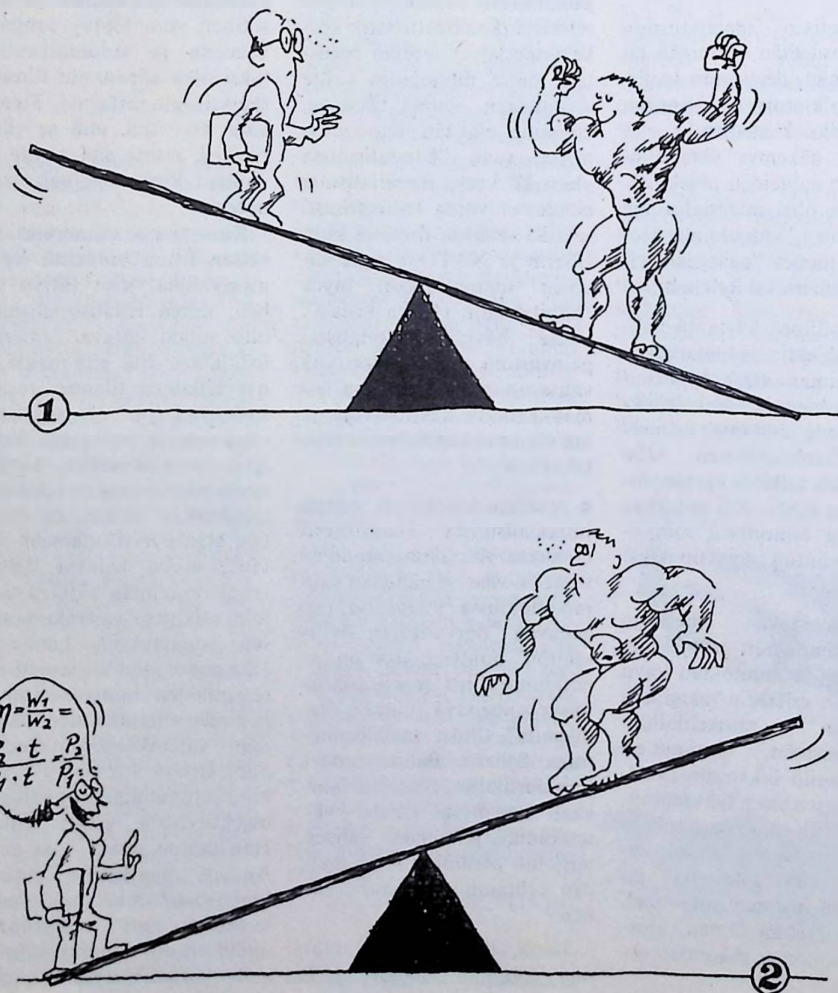
On hauska, ettet hyväksy pluralismia siinä mielessä, että erilaiset näkemykset olisivat tietoteoreettisesti yhtä päteviä. Tässä olemme samaa mieltä. Mutta olet epäjohtomukainen, jos haluat sisällyttää moninaiseen marxismiin myös vaikka Frankfurtin koulukunnan. Tämän suuntauksen asettamukset ovat näet nimenomaan tietoteoreettisella tasolla yhteensovittamattomia marxismi-leninismien kanssa. Frankfurtilaiset kallis-tuvat kohti subjektivistia idealismia kun marxismi-leninismi taas tietysti on materialismia.

Sanot, että revisionismin vastainen taistelu johtaa kaikkien "näkemysten vuorovai-
kutuksen" lakkaamiseen. On siis tiettyjä tabuja, tiettyjä kiellettyjä alueita, joita ei saa kosketella? Ja kuitenkin samaan hengenvetoon vaadit "julkisuuden alueen laajentamista"! Annan sinulle saman neuvon, minkä oppipoika sai Goethen *Faustissa*:

*Theurer Freund, ich rath'
Euclid drum
Zuerst Collegium
Logicum.*

VIITTEET

1. Philosophischer Revisionismus, Dietz Verlag, Berlin 1977, ss. 146–147.
2. E. V. Iljenkov, Moskva 1981, s. 166.

OSUUSKUNTA VASTAPAINO

— KRIITTISTÄ KIRJALLISUUTTA ROHKEASTI AJATTELEVILLE

Etumainen yhteiskuntatieteellinen ja filosofinen keskustelu välittyy Suomeen hitaasti ja tällöinkin vain suppean tutkijajoukon keskuuteen. Suomalaiset tiedemiehet taas joutuvat kirjoittamaan lähinnä toisilleen tieteellisten aikakauslehtien palstoilla.

Tutkijat ja vaihtoehtoja elämäänsä etsivät kansalaiset keskustelevat tänä päivänä samoista teemoista: elämäntavasta, omaehtoisesta kulttuurista, naiskysymyksestä, vaihtoehtoisesta tuotannosta, yhteiskuntarakenteen muutoksesta, subjektiviteetista, rauhasta jne.

Keskusteluyhteys näiden ryhmien väliltä kuitenkin puuttuu. Esimerkiksi nuorison kriittinen yhteiskunnallinen keskustelu haparoi teoreettisten näkemysten ja analyysien puuttuessa.

Miksi?

Muun muassa siksi, että suomalaiset kustantamot eivät julkaise juuri lainkaan

kriittistä yhteiskuntatieteellistä, filosofista ja humanistista kirjallisuutta.

Muihin Pohjoismaihin ja Keski-Euroopan maihin verrattuna tilanne maassamme on heikko.

Sekä tämän päivän teoreetikoiden että klassikoiden tekstit ovat maassamme tuntemattomia kielitaitoisten asiantuntijajoukon ulkopuolella. Myös korkeatasoiset kotimaiset käsikirjoitukset jäävät usein vaille kustantajaa.

Yhteiskuntatieteellisen, humanistisen ja filosofisen alan opiskelijoiden ja tutkijoiden sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa radikaaleja vaihtoehtoja etsivien joukko on suuri.

Kirjoille olisi lukijoita.

Näihin haasteisiin aikoo vastata vuoden 1981 lopulla perustettu uusi kustannusyhtiö – Osuuskunta Vastapaino.

Toiminta- periaatteet

Osuuskunta pyrkii julkaisu toiminnallaan edistämään kriittistä tieteellistä tutkimusta ja opiskelua sekä antamaan pontta yhteiskunnalliselle keskustelulle. Osuuskunta julkaisee sekä käännöskirjallisuutta että kotimaisia tutkimuksia.

Teokset ilmestyvät pehmeäkantisina taskukirjoina, jotta ne hintansa puolesta olisivat kaikkien kiinnostuneiden ostettavissa. Ammattimiehet ja -naiset kääntävät ja toimittavat teokset talkootyönä tai apurahojen turvin.

Kustannustoiminta rahoitetaan kirjojen tuotolla sekä jäsenten osuusmaksuilla. Mahdollisella ylijäämällä kehitetään osuuskunnan toimintaa.

Kirjat levitetään postimyynnin, asiainmiesten ja kirjakauppojen välityksellä.

Jäsenyys

Osuusmaksun suuruus on 100 markkaa. Osuuksia voi yksi henkilö lunastaa haluamansa määrän, mutta osuuskunnan kokouksissa kullakin jäsenellä on vain yksi ääni.

Jäsenet saavat julkaistut teokset omakustannushintaan, ts. noin kolmanneksen vähittäismyyntihintaa edullisemmin.

Päätösvalta osuuskunnassa on jäsenten vuosikokouksella ja sen valitsemalla hallituksella.

Ensimmäiset teokset

Perustavassa kokouksessa nimetty hallitus (joka toimii ensimmäiseen vuosikokoukseen asti) on valinnut ensimmäisiksi julkaistaviksi teoksiksi seuraavat:

- Raimo Blom: Yhteiskuntateoria ja valtio
 - W. F. Haug: Mainonta ja kulutus – systemaattinen johdatus tavaratehtäviin ja kapitalistiseen massakulttuuriin
 - Jevgeni Veitsman: Elokuvan filosofia
 - Joachim Hirsch: Turvavaltio
 - Pertti Hemánus–Kauko Pietilä: Kirjeenvaihtoa journalismista (työnimi)
- Teokset ilmestyvät kevääseen 1983 mennessä, ensimmäisinä Blomin ja Haugin teokset keuhällä 1982.

Tahdon voima

Kriittistä kirjallisuutta voidaan Suomessa julkaisi, mutta tämä edellyttää, että ihmiset asettavat vapaan tahtonsa kaupallisten markkinoiden pakottavaa logiikkaa vastaan.

Voiman mittana on tässäkin tapauksessa raha. Osuuskunnan käynnistäminen edellyttää alkupääomaa, joka kerätään osuusmaksuilla. Koska jäsenet saavat julkaistavat teokset alennuksella, on osuusmaksu ikäänkuin laina yhteiselle yritykselle.

Me allekirjoittaneet olemme liittyneet Osuuskunta Vastapainon jäseniksi ja kehoitamme kaikkia kriittisestä tieteestä ja keskustelusta huolta kantavia teke-mään saman!

Arvo Ahlroos
toimittaja

Simo Aho
tutkimusassistentti

Jan-Otto Andersson
dosentti

Jari Aro
opiskelija

Raimo Blom
apulaisprofessori

Björn Blomqvist
ahtaaja

Mikael Böök
opintojohtaja

Risto Eräsaari
valt.lis.

Antti Eskola
professori

Pasi Falk
valt.kand.

Jukka Gronow
valt.lis.

Auli Hakulinen
apulaisprofessori

Hannu Hartikainen
yht.lis.

Pertti Hemánus
professori

Tapani Hietaniemi
opiskelija

Seppo Huiku
opiskelija

Pertti Hynynen
opettaja

Sakari Hänninen
valt.tri.

Yrjö-Paavo Häyrynen
professori

Jyrki Iivonen
vs. assistentti

Riitta Jallinoja
valt.lis.

Raija Julkunen
valt.lis.

Jyrki Jyrkiäinen
vs. apulaisprofessori

Jyrki Jyrkämä
tutkimusassistentti

Antero Jyräni
professori

Tapio Kangas
puheenjohtaja

Jouko Karjalainen
sosiaaliohjelmoija

Pertti Karkama
professori

Antti Kasvio
assistentti

Pertti Klemola
toimittaja

Juha Koivisto
opiskelija

Pekka Kosonen
valt.lis.

Ilkka Kujala
opiskelija

Jyrki Käkönen
tutkimusassistentti

Heikki Lakkala
opiskelija

Tuomo Lankila
opiskelija

Jukka Lehto
opiskelija

Teijo Makkonen
opiskelija

Tarmo Malmberg
tutkimusassistentti

Juha Manninen
professori

Jorma Mattila
opiskelija

Lauri Mehtonen
fil.lis.

Marja-Leena Mikkola
kirjailija

Markku Mäki
fil.kand.

Heikki Mäki-Kulmala
päätoimittaja

Jorma Mäntylä
yht.kand.

Arto Noro
assistentti

Ritva Nätkin
tuntiopettaja

Esa Paappanen
vs. assistentti

Jukka Paastela
yht.lis.

Leena Paldan
assistentti

Raoul Palmgren
professori

Juha Partanen
valt.lis.

Kauko Pietilä
yht.tri.

Veikko Pietilä
vs. professori

Seppo Raiski
assistentti

Kari Rantalaiho
yht.tri.

Liisa Rantalaiho
vt. professori

Pertti Rautio
yht.kand.

Lasse Rautniemi
toimitsija

Ilkka Rentola
opiskelija

Pertti Rovamo
päätoimittaja

Leila Räsänen
pääsihteeri

Aino Saarinen
tutkimusassistentti

Kimmo Sarje
fil.kand.

Jussi Silvonen
korkeakoulupoliittinen
sihteeri

Esa Sironen
assistentti

Risto Suikkanen
opiskelija

Birgitta Suorsa
opiskelija

Louhi Surakka
vs. assistentti

Eero Taivalsaari
päätoimittaja

Olli Tammilehto
fil.kand.

Timo Uusitupa
opiskelija

Marja-Leena Vainionpää
assistentti

Yrjö Varpio
professori

Olli Ylönen
opiskelija

Toimi heti! Lunasta haluamasi määrä osuuksia (ä 100 mk) lähimmäisessä Postipankin konttorissa tai postissa. Tili TA 1479 81-8, maksun saa Osuuskunta Vastapaino, Näsilinnank. 22 A 19, 33210 Tampere 21. Jäsenille lähetetään kutsut vuosikokouksiin sekä esitteet ilmestyvistä kirjoista sitä mukaa, kun ne valmistuvat.

Keskustelet vain kapakassa

HERRANEN KAISA
KASARMINK. 11 B 18

00 KUO 10

SKP näyttää etenevän kohti peruuttamatonta ja hedelmätöntä hajoamista. Koko kansandemokraattinen liike kokee syveniä vaalitappioita, ote tuntuu olevan oikeistolla. Yhä useampi on entinen radikaali. Nyrkkiä puidaan taskussa, kriittiset keskustelut käydään kapakoiden omahyväisessä hämyssä tai osapuolikokousten eristyneisyydessä.

Nyt tarvitaan puoluerohkeutta: sanomista myös päivänvalossa.

"Julkisuus on puolueessa rajoittunutta ainakin kolmeen suuntaan: se on *jakautunutta* (osapuolilla on oma lehdistönsä ja julkisuutensa), se on hierarkisesti *keskittynyttä* (on asioita, joiden käsittely rajoittuu ylimmille järjestötasoille, näin esimerkiksi henkilövalinnat) ja *pinnallista* (liian vaikeat kysymykset suljetaan julkisuudesta)."

"Kun SKP:n julkisuus on ollut rajoittunutta kolmeen suuntaan, on keskeisenä tavoitteena myös oltava tuon julkisuuden laajentaminen kaikissa noissa suunnissa: *yhtenäisyyden, perustason ja syvyyden suunnassa*. On luotava keskustelua ja keskustelufoorumia, jotka eivät ole mustasukkaisen sidottuja osapuolilogiikan asettamiin rajoihin. Julkisuuden – ja vaikeita kysymyksiä kaihtamattoman julkisuuden – laajentaminen juuri

perustason suuntaan on välttämätöntä, jotta puolue voisi kiertää nyt uhkaavan hallinnollisen kurin ja valtiollistumisen" (Soihtu 3/1981).

SOIHTU haluaa lopettaa tämän mykkäkoulun. Emme halua vaieta itseämme ja tulevaisuutta hengiltä. Uskomme poliittiseen keskusteluun ja väittelyyn – julkisuuteen yli rajojen.

Varminta olisi tilata . . .

Soihdun tilaajana olet helpommin kiinni nyt nopeasti laajentuvassa keskustelussa. Kuumimmat numerot katoavat jo alta pois.

Avusta ja levitä

Jos olet kanssamme samaa mieltä julkisen keskustelun välttämättömyydestä, tue sitä. Osallistu keskusteluun. Takaa keskustelun laajuus levittämällä lehteäsi.

TOIMITUS Pertti Rovamo (vastaava), Keijo Ahola, Matti Hyvärinen. Paikallistoimittajat: Ulf Forsman (Turku), Heikki Mäki-Kulmala (Tampere), Jukka Nykyri (Oulu), Arto Koho (Joensuu).

KIRJEENVAIHTAJAT Markku Maunula (Moskova), Jouko Jokisalo (Berliini), Arnold Bruns (Bonn), Ilkka Almonkari (Varsova).

TOIMITUSNEUVOSTO Erik Arnkil, Mervi Gustafsson, Lauri Hokkanen, Matti Hokkanen, Eero Hovi, Tapani Hietaniemi, Jouko Kajanoja, Reijo Kalmakurki, Antti Karvonen, Kimmo Kevätsalo, Reijo Käkeli, Jorma Laurila, Juhani Lehto, Leevi Lehto, Jorma Lindfors, Harri Manner, Marja-Leena Mikkola, Pertti Multanen, Juha Partanen, Juhani Ruotsalo, Aino Saari-nen, Martin Scheinin, Kaarlo Tuori.

LEVIKKI Kari Lopenen

TOIMITUS JA KONTTORI

3. linja 7 B 37, 00530 Helsinki 53. Puh. (90) 736112

TILAUSHINNAT

Vuosikerta 1982 (6 numeroa)

– kotimaahan 55,-

– ulkomaille 65,-

– tukitilaus 150,-

Tilaukset ps-tilille 762 69-4, korttiin nimi, osoite ja merkintä "Soihdun tilaus".

OSOITTEENMUUTOKSEN pyydämme lähettämään lehden konttoriin. Se astuu voimaan kahden viikon kuluttua. Emme vastaa vääriin osoitteeseen tilatun lehden jälleenlähettämisestä.

ULKOASU IRRAH RENNAM

HINTA 10,-